

Академія української преси

*Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності
Академії української преси*

**Медіаграмотність та критичне мислення
в початковій школі:
посібник для вчителя**

Академія української преси
Центр Вільної Преси
2017

УДК 373.2.013:[070+004](072)

Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі: посібник для вчителя / Бакка Т., Голощапова В., Дегтярьова Г., Євтушенко Р., Іванова І., Крамаровська С., Мелещенко Т, Шкребець О. / За редакцією Волошенюк О., Дегтярьової Г., Іванова В. - К. : ЦВП, АУП, 2017 - 197 с.

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах Комісією з філософсько-світоглядних дисциплін Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
Протокол № 1 від 07 травня 2019 року (Лист № 22.1/12-Г-433 від 21.06.2019)*

Рецензенти:

Гриньова В.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової, дошкільної та професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ротфорт Д.В., кандидат педагогічних наук, методист із питань початкової освіти Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти», регіональний координатор з організації та проведення всеукраїнського експерименту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти», учитель вищої категорії, учитель-методист.

ISBN 978-966-2123-89-0

Сьогодні у зміст навчальних програм початкової школи впроваджується компетентнісний підхід. Мета навчання медіаграмотності та критичного мислення учнів початкових класів – це формування практичних навичок із розуміння, аналізу й оцінювання змісту медіа, здатності створити власний медіапродукт і оцінити власну медіаактивність. Академія української преси з 2010 року розвиває та підтримує обмін досвідом українських медіапедагогів. Сьогодні ми спостерігаємо дві основні форми навчальної роботи в сфері медіаграмотності: викладання спеціалізованих/факультативних курсів (розділ 1) та практики інтеграції в предмети навчального циклу (розділи 2, 3). У цій збірці ми пропонуємо інноваційні практики від наших колег-медіапедагогів, які відбивають обидва підходи.

Автори: Іванова Інна (розділ 1), Дегтярьова Галина, Голощапова Валерія, Крамаровська Світлана, Шкребець Олена (розділ 2), Бакка Тамара, Євтушенко Раїса, Мелещенко Тетяна (розділ 3).

Відповідальність за підбір ілюстрацій у посібнику несуть автори.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Internews
Local voices. Global change.

Підготовка цього посібника стала можливою завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID «У-Медіа», що виконується міжнародною організацією Інтерньюс. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю Академії української преси (АУП) та не обов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Інтерньюс.

© Академія української преси, 2017

© Центр Вільної Преси, 2017

© Бакка Тамара, Голощапова Валерія, Дегтярьова Галина, Євтушенко Раїса, Іванова Інна, Крамаровська Світлана, Мелещенко Тетяна, Шкребець Олена, 2017

ЗМІСТ

Зміст.....	3
Умовні позначки.....	5
Вступне слово.....	6

Розділ 1. Медіаграмотність: спеціалізовано на заняттях у початковій школі.....	8
Заняття 1 Медіасловничок для малечі	8
Заняття 2 Як спілкуватися з іншими.....	18
Заняття 3 Інформація та її першоджерело.....	25

Розділ 2. Тематичні дні в 1 класі з інтеграцією медіаосвіти в навчальні предмети початкової школи.....	30
---	-----------

<i>1 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «Я У КЛАСІ» .....</i>	<i>30</i>
Заняття 1 (1) Математика. Як потоваришувати з однокласниками.....	31
Заняття 2 (2) Навчання грамоти. Яке приладдя допомагає навчатися. Що таке шкільне приладдя.....	43
Заняття 3 (3) Природознавство. Що таке навколишній світ	49
Заняття 4 (4) Що об'єднує клас. Що таке дружба.....	58
<i>2 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «Я У ШКОЛІ» .....</i>	<i>67</i>
Заняття 5 (1) Навчання грамоти. Які бувають школи	67
Заняття 6 (2) Математика. Що таке умовні позначки.....	76
Заняття 7 (3) Основи здоров'я. Для чого існують правила поведінки... ..	82
Заняття 8 (4) Природознавство. Для чого діти ходять до школи	90
<i>3 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «ДІМ» .....</i>	<i>98</i>
Заняття 9 (1) Навчання грамоти. Які бувають домівки.....	98
Заняття 10 (2) Математика. Чим різняться домівки	105
Заняття 11 (3) Природознавство. Про що говорять домівки	113

Заняття 12 (4) Основи здоров'я. Який шлях до школи і додому безпечний	122
4 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «РОДИНА»	131
Заняття 13 (1) Навчання грамоти. Що таке родина. Які бувають родини	131
Заняття 14 (2) Математика. Які бувають члени родини	139
Заняття 15 (3) Основи здоров'я. Які бувають традиції в родині	146
Заняття 16 (4) Трудове навчання. Як започатковуються традиції	157
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	164
Розділ 3. Інтеграція медіаосвіти в предмет «Я у світі»	167
Заняття 1 Пошук інформації «Пізнаємо Україну»	167
Заняття 2 Вплив медіа. Аналіз медіатекстів. «Реклама покажись» ..	174
Заняття 3 Створення медіатекстів «Права дитини».....	180
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	191
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ.....	192

Умовні позначки

ЧАС

МЕТОД

ЗАПИТАННЯ

СЛОВО ВЧИТЕЛЯ

ІЗ БЛОГУ ВЧИТЕЛЯ

РОБОТА З РОБОЧИМ ЗОШИТОМ

ПІДКАЗКА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

СЛОВНИЧОК

Вступне слово

Школа готує людину до подальшого життя. Це дуже відповідальна місія. І особлива роль тут належить початковій школі, бо саме вона закладає підвалини успішного навчання в середніх та старших класах, дає алгоритм дій на всі шкільні, а часто взагалі всі роки. Саме тут прививається любов до навчання, навички роботи з медіа, реакції на різні типи повідомлень.

Зміст початкової освіти сьогодні має вирізнятися міжпредметною інтеграцією і формуванням практичних навичок, що дозволить врахувати особливості молодших школярів, забезпечувати баланс між емоційною, інтелектуальною, духовною, соціальною та фізичною сферами, побудувати навчання дитини на формуванні в неї трьох орієнтирів: «відчуваю», «думаю» та «дію» завдяки використанню різноманітних організаційних форм навчання та компетентнісного підходу. Враховуючи те, що вчителів тепер надасться більше свободи при плануванні навчально-виховного процесу з метою реалізації програм та забезпечення цілісної системи знань, умінь і ставлень, спрямованих на формування ключових компетентностей і наскрізних умінь, він може проводити раз на тиждень так звані тематичні дні, присвячені розвитку критичного мислення, удосконаленню вмінь досліджувати навколишнє середовище, у якому мешкають діти, дослідницько-пізнавальним проектам, екскурсіям, формуванню медіаграмотності або іншим навчальним потребам, що дозволить забезпечити якість освітнього процесу.

Сьогодні медіаосвіта має бути спрямована на забезпечення всебічного підготування дітей і молоді до життя в інформаційному суспільстві.

Навчальні предмети початкової загальної освіти спрямовані на соціалізацію особистості молодших школярів, їх патріотичне і громадянське виховання. Інтеграція тематики медіаосвіти скерована на досягнення цілей середньої освіти, сформульованих у концепції Нової української школи, і, зокрема, на розвиток критичного мислення.

Громадянська та медіакомпетентність стає для сучасного вчителя інструментом, за допомогою якого він формує в учнів/учениць найважливіші людські якості, необхідні для життя в суспільстві. Інтеграція медіаосвіти в шкільні предмети молодшої школи, особливо в громадянознавчий курс «Я у світі», впливатиме на формування громадянської, соціальної та медійної компетентності учня/учениці, а саме: вміння критично мислити; навичок пошуку, аналізу та оцінювання інформації, тверезого ставлення до медіаповідомлень на основі вивчення джерел. Учні зможуть вже з молодшого шкільного віку шукати та перевіряти інформацію, аналізувати вплив медіатекстів та створювати їх.

*Валерій Іванов
Тамара Бакка
Оксана Волошенко
Галина Дегтярьова
Раїса Євтушенко
Тетяна Мелешенко*

Розділ 1. Медіаграмотність: спеціалізовано на заняттях у початковій школі

Заняття 1 МЕДІАСЛОВНИЧОК ДЛЯ МАЛЕЧІ

Головна ідея заняття:

Роз'яснення термінів і понять відбувається на доступному для дитини рівні. Викладач проводить паралель між споживанням їжі та сприйняттям інформації: їжа потрібна для розвитку організму людини; медіаїжа (інформація) потрібна для формування її свідомості. У звичайної їжі є певні властивості: корисна/некорисна, якісна/неякісна, смачна/несмачна тощо. Медіаїжа має такі самі властивості, й треба вчитися споживати та виготовляти якісні медіапродукти. Під час заняття учні зрозуміють значення деяких термінів, на яких базується медіаосвіта. Знання та розуміння базових понять дадуть змогу молодшим школярам усвідомлено орієнтуватися в медіапросторі.

Необхідне обладнання: картки.

Мета:

- учні мають знати, що інформація формує (впливає на) нашу свідомість;
- вміти аналізувати дії людини в медіапросторі;
- усвідомлювати, що кожна людина — медіаспоживач і медіаторець у сучасному медіапросторі й необхідно якісно виконувати обидві ролі.

ВПРАВА 1. «НЕОБХІДНІ УМОВИ ДЛЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ»

– 3-5 хв.

– мозковий штурм.

Викладач ставить питання: «Без чого, на вашу думку, людина не зможе жити?» і через «мозковий штурм» підводить дітей до думки, що є найнеобхідніші умови для життя людини: їжа, вода, повітря.

ВПРАВА 2. «ВАЖЛИВІ УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ»

– 5 хв.

– дискусія.

Викладач проводить дискусію з учнями, в ході якої вони встановлюють відмінності між поняттями: життя – розвиток, необхідні умови – важливі умови, організм людини – свідомість людини, споживання їжі – споживання інформації тощо.

Орієнтовні питання для дискусії:

- Ви вже назвали умови, за яких людина може жити. А як людина поліпшує умови свого життя (гарний одяг, комфортні квартири, транспорт, технічні засоби тощо)?

ВПРАВА 3. «СТВОРЮЄМО СЛОВНИЧОК»

– 20-25 хв.

– ділова гра.

Викладач пропонує дітям гру «Від відомого – до незнайомого». Учасники об'єднуються в 2 команди: «Відоме» та «Незнайоме».

Діти, сьогодні ми з вами не просто учні, а справжні науковці. Будемо досліджувати, як розвивається сучасна людина.

Перша команда відстежить та проаналізує, яку їжу вживає людина і як та їжа допомагає або, навпаки, заважає бути нам здоровими та активними.

Друга команда буде працювати з іншим видом «їжі» — МЕДІАїжею (інформацією). Людина теж її споживає і стає від неї або розумнішою, розвиненішою, або навпаки. Чому так? Від чого це залежить?

Обидві команди повинні співпрацювати, бо висновки однієї групи будуть необхідні для роботи другої.

Результатом вашого дослідження стануть рекомендації, які ви зможете надати рідним, знайомим, друзям та всім людям: як піклуватися про свою їжу та МЕДІАїжу, щоб зберегти здоров'я та МЕДІАздоров'я.

Учасники першої команди отримують картки зі словами, пов'язаними з їжею. Вони пояснюють значення написаного слова. Для більшого «занурення» в атмосферу розуміння тематики образних слів викладач ставить додаткові питання та створює тематичні життєві ситуації, які необхідно прокоментувати або розв'язати.

Учасники другої команди утворюють нове слово з того, яке було в першій команді, додаючи слово «МЕДІА». Їхнє завдання – пояснити значення новоутвореного слова, пов'язаного з МЕДІАїжею (інформацією, медіапродуктами). Також відбувається коментування або розв'язання ситуацій, запропонованих викладачем.

Виступи дітей викладач узагальнює і заносить у таблицю у вигляді коротких опорних висловів. Таблиця може бути на дошці, на ватмані або на слайді презентації (за вибором і можливостями викладача).

ПРИКЛАД

Картка № 1 для команди «Відоме»

ЇЖА

Орієнтовні пояснення цього слова учнями: *це страви, які люди-на готує з різних продуктів. Споживають їжу для росту та розвитку організму.*

Орієнтовні питання викладача:

- Яку їжу люблять діти? Дорослі?
- Чи вся їжа корисна?

- Що таке отруєння? Які ознаки?
- Чи можна їжею отруїтися?
- Чому в одних людей їжа смачна, а в інших несмачна?
- Чи чули ви про переїдання? Що станеться, якщо людина переїсть?
- Що таке голод та які його наслідки? Чи може від голоду бути користь?
- Що таке вітаміни? В яких продуктах багато вітамінів і чим вони корисні?
- Чи знаєте ви історії, коли люди постраждали через неякісну їжу? Розкажіть їх.
- Розкажіть, як у вашій сім'ї піклуються про якісне харчування.

Діти, якщо ви розумієте, як важливо якісно харчуватися, споживати корисні продукти – погладьте свої животики і пообіцяйте їм пилуватися про здоров'я.

ВАЖЛИВО! Ця тема для дітей проста і зрозуміла. Скористайтеся цим! Обов'язково дайте дітям можливість висловлювати власну думку, дискутувати. Що більше питань поставить викладач, що більше історій розкажуть учні, то легше їм буде проводити аналогію між споживанням їжі та споживанням інформаційних продуктів.

Картка № 2 для команди «Незнайоме»

МЕДІАЇЖА

Орієнтовне пояснення цього слова учнями: це інформація, яку людина отримує з різних джерел. Це допомагає людині розумнішати, розвиватися, спілкуватися, робити відкриття та винаходи.

Орієнтовні питання викладача ті ж самі, що й першій команді, але до тематичних слів додається слово МЕДІА:

- Яку МЕДІАїжу люблять діти? Дорослі?
- Чи вся МЕДІАїжа корисна?
- Що таке МАДІАотруєння? Які ознаки?
- Чи можна МЕДІАїжею отруїтися?
- Чому в одних людей МЕДІАїжа смачна, а в інших не смачна?
- Чи чули ви про МЕДІАпереїдання? Що станеться, якщо люди-

на переїсть?

- Що таке МЕДІАголод та які його наслідки? Чи може від МЕДІАголоду бути користь?
- Що таке МЕДІАвітаміни? В яких МЕДІАпродуктах багато МЕДІАвітамінів і чим вони корисні?
- Чи знаєте ви історії, коли люди постраждали через неякісну МЕДІАїжу? Розкажіть їх.
- Розкажіть, як у вашій сім'ї піклуються про якісне МЕДІАхарчування.

Діти, якщо ви розумієте, як важливо якісно МЕДІАхарчуватися, споживати корисні МЕДІАпродукти – погладьте свої голівки і пообіцяйте їм піклуватися про МЕДІАздоров'я.

ВАЖЛИВО! Щоб допомогти дітям усвідомити, що їжа – це для організму, а інформаційні продукти (медіаїжа) – це для розвитку свідомості, використовуйте спосіб «покажи рукою»: у першому випадку погладити животики, у другому – голівку.

Після виступу обох команд викладач робить таблицю (короткі записи відповідей учнів).

ЇЖА	МЕДІАЇЖА
Це страви, які людина готує з різних продуктів. Споживають їжу для росту та розвитку організму.	Це інформація, яку людина отримує з різних джерел. Це допомагає людині розумнішати, розвиватися, спілкуватися, робити відкриття та винаходи.
Дорослі люблять м'ясо, овочі, салати тощо. Діти люблять солодощі, фрукти тощо.	Дорослі люблять кіно, новини, газети, журнали тощо. Діти люблять мультфільми, ігри, малюнки, комікси тощо.
Не вся їжа корисна. Від однієї організм міцнішає, а від іншої – хворіє.	Не вся МЕДІАїжа корисна. Від однієї людина розвивається, розумнішає, а від іншої – ні.
При отруєнні — нудота, погане самопочуття.	При МЕДІАотруєнні (споживанні некорисної, неякісної інформації) можуть бути неприємності на роботі чи вдома, запізнення, неякісні покупки, невдалі подорожі.

Їжею можна отруїтися, якщо продукти неякісні, брудні, зберігають задовгий термін.	МЕДІАїжею можна отруїтися (зробити неправильний вчинок, висновок), якщо інформація неточна, неперевірена, спотворена, помилкова.
Смачна їжа тоді, коли людина готує старанно і з якісних продуктів.	Смачна (цікава) МЕДІАїжа тоді, коли людина готує свій МЕДІАпродукт (пісню, фільм, новини) старанно, з якісної (перевіреної, правдивої) інформації.
Переїдання – це коли споживаєш їжі більше, ніж потрібно організмові. Може бути нудота. При постійному переїданні людина повнішає.	МЕДІАпереїдання – це коли споживаєш МЕДІАпродуктів більше, ніж потрібно організмові (багато реклами, мультфільмів, комп'ютерних ігор, довге перебування в інтернеті). Можуть бути головні болі, проблеми із зором, психікою.
Голод – це коли людина недоїдає. Організм слабшає. Але для лікування деяких хвороб корисно голодувати.	МЕДІАголод – це коли людина не отримує достатньо необхідної інформації. Людина не розвивається, не розумнішає. Але якщо в людини є МЕДІАзалежність, корисним буде МЕДІАголод.
Вітаміни – корисні речовини. Організм від них стає міцнішим, здоровішим. Споживати треба різні продукти, бо в них різні вітаміни.	МЕДІАвітаміни – корисна інформація для розвитку людини. Її можна отримати на заняттях, від дорослих або пошукати самому. Треба споживати різні МЕДІАпродукти, бо в них різні МЕДІАвітаміни.

Отже, важливо споживати якісну їжу, щоб бути здоровим. Важливо споживати якісні МЕДІАпродукти, щоб бути МЕДІАздоровим (розумним, розвинутим).

Картка № 3 для команди «Відоме»

КУХАР

Орієнтовні пояснення цього слова учнями: *людина, що готує різні страви для людей.*

Орієнтовні питання викладача:

- Як працює відповідальний кухар?
- Яка в нього виходить їжа?
- Як називається дуже гарний кухар?
- Як працює безвідповідальний кухар?
- Що може статися з людиною, яка спробує страву безвідповідального кухаря?
- Страви якого кухаря хотіли б споживати ви?
- У житті бувають тільки професійні кухарі?
- Як будете ставитися до приготування їжі ви самі?

Картка № 4 для команди «Незнайоме»

МЕДІАКУХАР

Орієнтовне пояснення цього слова учнями: *це людина, яка «готує» різні інформаційні «страви».*

Орієнтовні питання викладача ті ж самі, що й першій команді, але до тематичних слів додається слово МЕДІА:

- Як працює відповідальний МЕДІАкухар?
- Яка в нього виходить МЕДІАїжа?
- Як називається дуже гарний МЕДІАкухар?
- Як працює безвідповідальний МЕДІАкухар?
- Що може статися з людиною, яка спробує МЕДІАстраву безвідповідального МЕДІАкухаря?
- Страви якого МЕДІАкухаря хотіли б споживати ви?
- У житті бувають тільки професійні МЕДІАкухарі?
- Як будете ставитися до приготування МЕДІАїжі ви самі?

Після виступу обох команд викладач робить таблицю (короткі записи відповідей учнів).

КУХАР	МЕДІАКУХАР
Відповідальний кухар готує страви старанно, правильно підбирає необхідні продукти, турбується про якість їжі.	Відповідальний МЕДІАкухар старанно підбирає необхідні МЕДІАпродукти, піклується про якість МЕДІАстрави.
Їжа має бути смачна, корисна.	Інформація має бути цікава, корисна, перевірена.
Майстер-шеф, шеф-кухар.	Фаховий режисер, фаховий фотограф, фаховий кореспондент тощо.
Не турбується про якість страви, не вибирає гарних продуктів, не дотримується рецепту.	Не піклується про якість МЕДІАстрави, не перевіряє інформацію.
Може бути розлад, нудота, отруєння.	Через неякісну інформацію людина може зробити неправильні висновки, запізнитися кудись, посваритися, не виконати необхідної роботи.
Гарного кухаря.	Гарного МЕДІАкухаря.
Кожна людина в житті готує їжу.	Кожна людина в житті готує якісь медіапродукти (фото, новини, вірші тощо).
Постараюся відповідально ставитися до приготування їжі.	Постараюся відповідально ставитися до приготування МЕДІАпродуктів.

Отже, важливо споживати страви від відповідального, гарного кухаря, щоб не зашкодити своєму здоров'ю. Коли готуєш їжу сам, то теж треба бути старанним.

Коли споживаєш МЕДІАпродукти, переконайся, що МЕДІАкухар — гарний спеціаліст. Коли сам створюєш МЕДІАпродукти, будь відповідальний!

Картка № 4 для команди «Відоме»

ОФІЦІАНТ

Орієнтовні пояснення цього слова учнями: це людина, яка подає страви, що приготував кухар.

Орієнтовні питання викладача:

- Як працює відповідальний офіціант?
- Чи може безвідповідальний офіціант зіпсувати страву шеф-кухаря? Як?
- Чи доводилося вам бути в ролі офіціанта? Як ви поводитися?

Картка № 5 для команди «Незнайома»

МЕДІАОФІЦІАНТ

Орієнтовне пояснення цього слова учнями: *це людина, що передає людям різні інформаційні «страви».*

Орієнтовні питання викладача ті ж самі, що й першій команді, але до тематичних слів додається слово МЕДІА:

- Як працює відповідальний МЕДІАофіціант?
- Чи може безвідповідальний МЕДІАофіціант зіпсувати МЕДІАстраву МЕДІАшеф-кухаря? Як?
- Чи доводилося вам бути в ролі МЕДІАофіціанта? Як ви поводитися?

Після виступу обох команд викладач робить таблицю (короткі записи відповідей учнів).

ОФІЦІАНТ	МЕДІАОФІЦІАНТ
Акуратно подає страви.	Відповідально передає інформацію.
Може зіпсувати: розлити, впустити, перекинути.	Може зіпсувати: спотворити інформацію.
Діти допомагають батькам накривати на стіл, приносять і ставлять різні страви. Я намагаюсь робити це акуратно.	Дітям доводиться передавати інформацію: від батьків – учителю й навпаки, між однолітками тощо. Я намагаюсь не зіпсувати ту інформацію, яку мені довірили передати.

Отже, щоб не зіпсувати апетит собі та іншим, треба акуратно подавати страви на стіл.

Щоб ніхто не постраждав від хибної інформації, треба передавати її без спотворення.

ВПРАВА 4. «МЕДІАкухар чи МЕДІАофіціант»

– 5-10 хв.

– мозковий штурм.

Для закріплення знань про роль людини в розповсюдженні інформаційних продуктів (створення цих продуктів чи передавання вже готових) викладач показує дітям картки, а вони називають, хто це: МЕДІАкухар (той, що створює МЕДІАпродукт) чи МЕДІАофіціант (той, що передає інформацію іншим).

Приклади для карток:

Хореограф, танцюрист, сценарист, актор, поет, письменник, читач, диктор, фотограф, учитель, журналіст, бібліотекар, художник, глядач, співак, композитор.

Додатково

Якщо у викладача є час, можна поговорити про якісну та неякісну медіапродукцію кожного МЕДІАкухаря, про відповідальне та безвідповідальне передання інформації МЕДІАофіціантами.

Підсумкове питання: як поводитиметеся саме ви, коли будете в ролі МЕДІАкухаря або МЕДІАофіціанта.

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ЗАНЯТТЯ

Згадайте завдання, яке отримали групи на початку роботи: сформулювати рекомендації, що ви зможете надати рідним, знайомим, друзям та всім людям: як піклуватися про свою їжу та МЕДІАїжу, щоб зберегти здоров'я та МЕДІАздоров'я.

Учні узагальнюють свої висновки, які робили під час виконання вправ (з опорою на таблиці, які заповнював учитель/ка).

ВИСНОВОК 1. Важливо споживати якісну їжу, щоб бути здоровим. Важливо споживати якісні МЕДІАпродукти, щоб бути МЕДІАздоровим (розумним, розвинутим).

ВИСНОВОК 2. Важливо споживати страви від відповідального, гарного кухаря, щоб не зашкодити своєму здоров'ю. Коли готуєш їжу сам, то теж треба бути старанним.

Коли споживаєш МЕДІАпродукти, переконайся, що МЕДІАкухар гарний спеціаліст. Коли сам створюєш МЕДІАпродукти, будь відповідальний!

ВИСНОВОК 3. Щоб не зіпсувати апетит собі та іншим, треба акуратно подавати страви на стіл.

Щоб ніхто не постраждав від хибної інформації, треба передавати її без спотворення.

[Завантажити картки>>>](#)

Джерела для вчителя:

.....

1. Стаття «ЩОДЕННИК ВИКЛАДАЧА КУРСУ «СХОДИНКИ ДО МЕДІАГРАМОТНОСТІ»: ЯК МИ МЕДІАСЛОВНИЧОК СКЛАДАЛИ». — С. 106 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnik_konf_AUP_2017.pdf.
2. Фрагмент відео з заняття можна переглянути за посиланням: <http://bit.ly/2tC4rnu>.

Заняття 2

ЯК СПІЛКУВАТИСЯ З ІНШИМИ

Головна ідея заняття

Молодші учні ще не вміють самостійно моделювати свою поведінку та планувати свої вчинки. Їхнє поводження в соціумі – це наслідування побаченого та почутого. Велику частину поведінкових моделей діти беруть з уподобаних медіапродуктів: реклами, музичних роликів, коміксів, а найчастіше – з мультфільмів. При цьому вони ще не вміють співвідносити реальний світ та медійний, що може призводити до негативних наслідків (наприклад, формування асоціальної чи девіантної поведінки).

Під час перегляду мультфільму учні працюють у групах, виконують ігрові завдання, які сприяють формуванню навичок критичного аналізу медіапродуктів і допомагають усвідомити, що не можна бездумно копіювати поведінку героїв. Аналіз деяких ситуацій допомагає оцінити власні вчинки в схожих життєвих ситуаціях. Під час заняття учні набувають навичок аналізу найпопулярнішого дитячого медіапродукту – мультфільму та вміння свідомо оцінювати свої дії під час наслідування поведінки мультгероїв.

Необхідне обладнання: комп'ютер та проектор, інтернет (або можна записати анімацію на цифровий носій), картки, паперова скринька, ватман, фломастери, клей, кольоровий папір.

Мета:

- учні мають знати, що мультфільм – це один з видів медіапродукції для дітей;
- вміти аналізувати медіапродукт (в цьому випадку – мультфільм), який споживають; свідомо сприймати і критично тлумачити отриману інформацію;
- вміти оцінювати власні вчинки та дії, які копіюють поведінку мультгероїв;
- усвідомлювати різницю між реальністю та її віртуальною симуляцією.

Є два варіанти роботи над різними сюжетними мультісторіями.

ВАРІАНТ I (стосується мультфільмів, які демонструють різні моделі відносин між людьми)

ВПРАВА 1. «Що малеча полюбляє»

– 3-5 хв.

– мозковий штурм.

Через «мозковий штурм» викладач з'ясовує медійні уподобання учнів:

- Які медіапродукти любите?
- Заспівайте пісеньку або розкажіть віршик з улюбленої реклами.
- Назвіть героїв коміксу, який недавно переглядали.
- Які пісні слухаєте на радіо?
- Назвіть улюблений мультфільм.
- Який мультгерой вам найбільше подобається? Чому?
- Що ви хочете зробити в житті так, як робить герой у мультфільмі?
- А що не можна повторювати в житті? Чому?

ВПРАВА 2. «Подивись і розкажи»

– 15-20 хв.

– робота в групах.

У мене теж був улюблений мультфільм – «Встречайте бабушку». Його дивились і ваші батьки, коли були дітьми. Пропоную переглянути цю історію.

Але спочатку розбиймося на 5 груп. Прошу кожен групу під час перегляду звернути увагу на окремі моменти мультфільму, а потім висловити з цього приводу свою думку.

Діти об'єднуються в 5 груп, отримують картки із завданням.

Картка № 1

Як ви думаєте, ця сім'я дружна чи не дуже дружна? Доведіть фактами з мультфільму (не менш ніж 3 факти).

Картка № 2

Перерахуйте всі фрази, які говорили одне одному мама, тато, син. Що ви помітили?

Картка № 3

На жаль, мама така нерозлучна з телефоном, що робить багато помилкових дій. Доведіть це фактами з мультфільму (не менш ніж 3 факти).

Картка № 4

Що могло засмутити і образити бабуся, коли вона увійшла в квартиру? Чи образилася вона? Чому?

Картка № 5

Що незвичного почало відбуватися на кухні, коли туди увійшла бабуся? Чому? Хіба бабуся — чарівниця?

[Завантажити картки >>>](#)

Діти знайомляться із завданням.

Перегляд частини мультфільму «Встречайте бабушку»: до 8-ї хвилини (сюжет, коли з'ясувалося, що бабусі нема).

Після перегляду першого фрагменту мультфільму кожна група учнів відповідає на питання своєї картки. Додатковими питаннями вчитель стимулює дітей висловлювати власну думку щодо певних ситуацій.

ВАЖЛИВО! Діти часто відчують подібні негаразди у власних сім'ях, але не можуть з цим нічого вдіяти (і що погано – несуть цей досвід непродуктивного спілкування потім уже у свої родини). А ось аналізувати вчинки інших вони можуть. Тому треба надати їм такий шанс. Проговорюючи вголос відповіді на питання з картки, вони зможуть озвучити і власні переживання. А це — додаткова можливість для вчителя надати дитині (або сім'ї) психологічну допомогу.

ВПРАВА 3. «Придумай фінал»

– 10 хв.

– стоп-кадр.

Викладач зупиняє перегляд мультфільму на певному (бажано кульмінаційному, вирішальному) моменті (в цьому випадку – 8-й хвилині) та пропонує дітям придумати, чим закінчилася історія.

Ця вправа дає можливість учням змодельювати ситуацію, наближену до реальності, висловити думки, які передають їхні власні внутрішні переживання. Вражені байдужим ставленням сім'ї до бабусі, діти на рівні підсвідомості вилучають для себе подібну модель відносин.

Вислухавши відповіді дітей, викладач пропонує додивитися мультфільм до кінця.

Після цього спитати, чи сподобався їм фінал і чому.

ВПРАВА 4. «Дружна сім'я»

– 5 хв.

– мозковий штурм.

Викладач просить учнів придумати якнайбільше спільних справ для цієї сім'ї, які допомогли б їй стати дружною, піклуватися одне про одного, показати свою любов та повагу.

Під час виконання цієї вправи діти, в чийх сім'ях є позитивний досвід проведення спільного дозвілля, ним поділяться. А якщо в когось такого досвіду нема, вони про нього почують і зможуть запропонувати в своїх родинах.

ВПРАВА 5. «Мій добрий вчинок»

– 5 хв.

– опитування з візуалізацією.

Діти, у бабусі з цього мультфільму була чарівна скринька, яка їй дуже допомогла. У мене є подібна (продемонструвати дітям виготовлену з паперу скриньку). Я прошу вас написати на кольорових стикерах-сердечках, що можете особисто ви зробити сьогодні для своєї сім'ї, щоб показати свою любов, щоб ще більше всіх здружити, щоб знайти спільну цікаву справу для всієї вашої родини.

Діти пишуть свої пропозиції на стикерах, по черзі озвучують і кладуть до скриньки.

ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ

Викладач закінчує заняття пропозицією переглянути цей мультфільм всією родиною та знайти ще подібні мультфільми, в яких показано дружні або недружні родини, і розказати про них однокласникам.

Джерела для вчителя:

.....

1. Переглянути фото з заняття можна за посиланням: <https://photos.app.goo.gl/oj5IXNQpdTp3wRQk1>.

ВАРІАНТ II (стосується мультфільмів, у яких яскравий образ героя спонукає дітей до копіювання його не завжди позитивної поведінки)

ВПРАВА 1. «Хто любить мультфільми»

– 5 хв.

– мозковий штурм.

Через «мозковий штурм» викладач з'ясовує, які і чому діти люблять мультфільми:

- Які мультфільми любите?
- За що діти люблять мультфільми?
- Які мультгерої сьогодні популярні?
- Назвіть героїв, які вершать подвиги.
- Назвіть героїв, які творять зло.
- З яким героєм ви хотіли б провести якийсь час, погратися?
- Якого героя ви не хотіли б зустріти в своєму житті?

ВПРАВА 2. «Подивись і розкажи»

– 20-25 хв.

– робота в групах.

Пропоную переглянути один із сучасних мультфільмів – «Маша + каша» із серії «Маша та Ведмідь».

Але спочатку об'єднаймося в 3 групи. Кожна група отримає завдання і під час перегляду буде звертати особливу увагу на певні моменти. Після перегляду у вас буде можливість висловити свою думку.

Діти об'єднуються в 3 групи, отримують картки із завданням.

Картка № 1

Спираючись на сюжет мультфільму, складіть якнайбільше правил з безпечної поведінки для молодших братів і сестер, щоб уберегти їх від небезпеки.

Картка № 2

Придумайте якнайбільше спільних справ для Маші та Ведмеда, які б вони виконували разом і Маша не потрапляла б у неприємні та небезпечні ситуації.

Картка № 3

Створіть афішу до цього мультфільму, на якій буде відображена необхідна інформація щодо його показу (дата, час, місце) та короткий анонс (реклама) сюжету.

[Завантажити картки >>>](#)

ВАЖЛИВО! Для групи № 3 слід підготувати необхідний матеріал: ватман, фломастери, клей, кольоровий папір. Якщо в дітей ще нема досвіду створення афіші, то варто запропонувати їм шаблони, заготовлені вчителем, які вони розмістять і приклеять на ватмані.

Коли учні ознайомляться із завданням, розпочати перегляд мультфільму «Маша + каша».

Після перегляду діти відповідають на питання з картки, а група № 3 виготовляє та презентує свою афішу.

ВАЖЛИВО! Подібні мультфільми особливо потребують вміння критично сприймати і аналізувати. Досить яскравий, безтурботний, веселий образ Маші спонукає дітей до необдуманого копіювання її поведінки. Віртуальна дівчинка, якій ніколи не боляче і не страшно, змушує дітей забути про реальну небезпеку в подібних ситуаціях. Тому обговорення цих небезпек з учнями обов'язкове.

ВПРАВА 3. «Добрі друзі»

– 5-10 хв.

– мозковий штурм.

Діти, а чи доводилося вам робити добрі вчинки для своїх однокласників? Які?

Якби Маша потрапила до нашого класу, чи змогли б ми їй допомогти не скоювати таких небезпечних вчинків? Як би ми це робили?

ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ

Викладач пропонує з окремих слів скласти речення-слоган:
Дивишся мультфільм – радій, а в житті безпечно дій!

Джерела для вчителя:

.....

Переглянути фрагмент відеозаняття можна за посиланням: <http://bit.ly/2ve4Dey>.

Заняття 3

ІНФОРМАЦІЯ ТА ЇЇ ПЕРШОДЖЕРЕЛО

Головна ідея заняття:

Сучасний медіапростір насичений різноманітною інформацією: достовірною та хибною, корисною та шкідливою, перевіреною та спотвореною. Щоб не стати медіажертвою та не піддаватися медіаманіпуляціям, уже змалечку дитина повинна вчитися критично її сприймати.

Спостереження показали, що молодші школярі на питання: «Звідки до вас надходить інформація?» відповідають дуже вузько: «З книжки, новин, від учителя...». Людьми, які не розуміють, що кожен елемент медіаоточення несе певну інформацію, легко маніпулювати. Тому це заняття сприяє формуванню трьох важливих навичок:

Через ігрові вправи діти вчаться бачити відкриту та приховану інформацію навколо себе.

Через гру на занятті діти доходять висновку, що багаторазове передавання інформації призводить до її спотворення – навмисного чи ні. У людини, яка скористалася хибною інформацією, виникають проблеми. А цього можна уникнути, якщо вміти її перевіряти.

Через моделювання простих життєвих ситуацій діти вчаться шукати першоджерело інформації.

Мета:

- учні мають знати, де і як шукати потрібну інформацію;
- вміти шукати першоджерело інформації або перевіряти її;
- усвідомлювати, що під час передавання інформація може спотворюватися;
- вміти шукати першоджерело інформації або (коли нема першоджерела) перевіряти її, критично сприймати та аналізувати інформаційний потік – знання про важливість таких навичок дістають учні на цьому занятті.

ВПРАВА 1. «ІНФОРМАЦІЯ НАВКРУГИ»

– 10 хв.

– гра.

Які органи чуттів допомагають нам сприймати навколишній світ? (*очі, вуха, ніс, язик, шкіра*)

Кожен предмет або явище несуть нам певну інформацію. Я буду зараз їх називати, а ви покажете, який саме орган допоможе вам «прочитати» основну інформацію. Наприклад: мороз – відчуваємо його шкірою, тому покажіть на долоньки або щічки. Троянда – аромат вдихаємо – покажіть носик, красу бачимо – покажіть очі.

А тепер без моєї підказки:

Барабан, веселка, дощ, їжак, панда, пісня, вірш, парфуми, банан, річка, спека тощо.

А тепер спробуємо навпаки: я показую орган чуттів, а ви називаєте предмет, чи явище, з якого можна найбільше «зчитати» інформації цим органом:

ніс, вуха, язик, шкіра, очі.

ВИСНОВОК. *Усе, що існує навколо нас, несе певну інформацію. Але людині тільки цієї інформації замало, тому вона створює ще й сама її.*

ВПРАВА 2. «ХТО СПОТВОРИВ ІНФОРМАЦІЮ?»

– 15 хв.

– гра.

Уявіть собі ситуацію: хлопчик передав дівчинці інформацію про змагання з волейболу. Дівчинка прийшла, а цих змагань нема. Як ви думаєте, чому? *(не та дата, не той час, не те місце тощо)*

Так, інформація була хибна. А чому? *(хлопчик навмисно або не-навмисно її передав неточно).*

А які наслідки цієї спотвореної інформації? *(дівчинка-глядачка не подивилася змагання і засмутилась; дівчинка-учасниця не вийшла на поле і команду дискваліфікували тощо).*

Де, як, чому інформація може спотворюватися, зараз побачимо під час гри.

Потрібно 5 охочих учасників. Чотирьох прошу вийти за двері кімнати, а п'ятого – підійти до мене.

Ти зараз будеш створювати інформацію. Пропоную її намалювати. Малюй і вголос проговорюй глядачам, що ти робиш. *(Наприклад: 3 сині хмарки, у правому верхньому куті жовте сонце, біля середньої хмарки 3 чорних пташки, внизу зелена травичка, в правому нижньому куті дерево з 5 гілочками, у лівому нижньому куті коричневий будиночок з 2 вікнами і дверми, посередині 4 квітки).*

Ти – першоджерело цієї інформації, бо ти її створив. А тепер я цей листок приберу.

Зараз до кабінету по черзі будуть заходити інші учасники гри. Ти розкажеш першому, що і як ти намалював, він – другому і так до останнього.

Всі інші учні теж мають завдання: мовчки слухати і спостерігати, чи відбудеться спотворення інформації.

Останній учасник отримає інформацію і намалює її. Потім порівняємо 2 малюнки.

Діти виконують завдання, порівнюють 2 малюнки, бачать розбіжності, називають моменти, коли інформація передавалася неточно.

Які маємо наслідки того, що в нас спотворилась інформація? *(просто не збіглися малюнки, а негативних наслідків нема).*

А якщо це була б інформація не про малюнок, а про гроші, ліки, роботу?

ВИСНОВОК. При передаванні інформація спотворюється. Якщо ти хочеш інформацією скористатися, то знайди першоджерело або перевір її.

Подібну гру можна провести в іншій варіації: перша дитина пише якусь інструкцію, щоб знайти в кабінеті захований предмет. **Наприклад:** Я ховаю 5 книжок. Першу покладу під четверту парту. Другу передам третьому за списком учневі (а це Сашко). Третю покладу до зеленого рюкзака (а це Марійчин). Четверту покладу в другу шафу на третю полицю. П'яту віддам найвищому хлопчикові (а це Сергійко).

Останній учасник гри повинен зібрати всі книжки за тією інструкцією, яка до нього дійшла.

ВПРАВА 3. «ЗНАЙДИ ПЕРШОДЖЕРЕЛО»

– 20-25 хв.

– гра.

Викладач пропонує дітям гру «Знайди першоджерело». Учасники об'єднуються в 3 команди. Кожна команда отримує картки з описом життєвих ситуацій, в яких треба скористатися певною інформацією. Учні повинні знайти першоджерело цієї інформації і придумати історію, якщо інформація буде неточна, неправдива, спотворена.

Група № 1

Вашому другові необхідно з'їздити в сусіднє місто на консультацію до дуже гарного лікаря, який приїжджає туди тільки на 1 день. Щоб встигнути вчасно на прийняття виїхати треба першим автобусом. А о котрій він відправляється?

Сусідка півроку тому цим автобусом їздила. Відправлення було о 7 ранку. Знайомий, який живе біля автовокзалу, каже, що бачить щоранку цей автобус о 7.30.

Продавчиня з магазину чула, що автобус цей вже відмінили. Треба їхати електричкою.

Як вчинити, щоб вчасно потрапити до лікаря? Кого послухати?

Група 2

Бабуся збирається йти в банк оплатити комунальні послуги. Скільки брати з собою грошей?

Сусідка сказала, що квартплата подорожчала і треба брати грошей більше. Інша сусідка чула, як казали в телевізорі, що й оплата за газ скоро збільшиться, то треба ще більше брати.

А бабусяна сестра зателефонувала і сказала, що в цьому банкові вже зовсім не приймають комунальні платежі, то треба зразу їхати в інший, на кінець міста.

Що робити бабусі?

Група № 3

Дівчата зібралися до міської бібліотеки попрацювати в читальному залі. Мама однієї дівчинки сказала, що колись бібліотека працювала з 9 години.

Мама іншої бачила, як якась жіночка заходила туди о 8 ранку.

Однокласниця сказала, що, можливо, там сьогодні санітарний день.

О котрій виходити дівчатам?

[Завантажити картки >>>](#)

ВИСНОВОК. У житті буває багато ситуацій, коли рішення залежить від точної дати, часу, кількості грошей, місця або іншої інформації. Не покладайся на чийсь думки – знайди її першоджерело, бо люди, які її тобі передають можуть помилятися.

ВАЖЛИВО! Розуміння важливості шукати першоджерело інформації або вміння її перевіряти треба виховувати з дитинства. І саме розв'язання будь-яких життєвих ситуацій — найкраще навчання для дитини. Ця навичка з часом буде застосовуватися при роботі з будь-якою інформацією.

Розділ 2. Тематичні дні в 1 класі з інтеграцією медіаосвіти в навчальні предмети початкової школи

Пропонуємо вашій увазі розроблення перших чотирьох тематичних днів для учнів першого класу, які дозволять ввести дитину в шкільний світ і світ медіа.

Сподіваємося, що ці матеріали стануть у пригоді вчителям, які готові до творчості, не бояться експериментувати та мріють виростити справжніх громадян України.

1 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «Я У КЛАСІ»

[Завантажити робочий зошит до тематичного дня 1 >>>](#)

Основна ідея тематичного дня

Успішна адаптація дитини в класному колективі. Протягом дня під час спілкування діти:

- отримують інформацію одне про одного;
- усвідомлюють, що кожен із них індивідуальність зі своїми уподобаннями і захопленнями, кожен має особисту думку, яку треба поважати;
- дізнаються, що джерелами інформації для них є не лише слова, але й жести, зображення, вираз обличчя тощо;
- учаться працювати в парах і колективно створювати колаж: формувати повідомлення різними засобами.

Заняття 1 (1)

МАТЕМАТИКА. ЯК ПОТОВАРИШУВАТИ З ОДНОКЛАСНИКАМИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: учити учнів визначати спільну ознаку груп предметів; об'єднувати предмети в групи за спільною ознакою; визначати групу взаємопов'язаних величин; порівнювати предмети за кількістю, кольором, формою, матеріалом, призначенням; вправляти їх у лічбі предметів; учити учнів розрізняти геометричні площинні (двовимірні) фігури на предметах навколишнього середовища і малюнках; закріпити уявлення про розташування предметів на площині та в просторі; ознайомити із поняттям «умовні позначки»;

медіакомпетентність: дати уявлення учням про мас-медіа, медійний жанр «інтерв'ю»; ознайомити з поняттям «джерела інформації»; навчити визначати джерело інформації, працювати з джерелом інформації, переводити візуальну інформацію у вербальну; формулювати повідомлення у різний спосіб, сприяти розвиткові спостережливості, вміння порівнювати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна:

розвивати допитливість; увагу, вміння слухати, критичне мислення.

Виховна:

виховувати старанність, акуратність, інтерес до вивчення математики.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: набір геометричних фігур, робочий зошит, кольорові олівці.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Вітання з учнями.

Знайомство з робочим зошитом.

Вправа «Умовні позначки»

Учитель/ка

- показує та пояснює учням умовні позначки, що використовуються в робочому зошиті;
- пропонує зробити невеличку екскурсію по сторінках зошита, під час якої знайомить із його структурою. Пропонує учням знайти умовні позначки.

Підготування до виконання вправи: учитель/ка може підготувати власні демонстраційні матеріали з умовними позначками, що трапляються в робочому зошиті у вигляді малюнків.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Вступна бесіда

Добігає кінця перший тиждень вашого навчання в школі. Протягом цих днів ви познайомилися одне з одним, із людьми, які працюють у школі. Уперше ви працювали з підручниками, зошитами, шкільним приладдям. Тобто робили перші кроки маленького школярика. Сьогодні ми з'ясуємо, як за допомогою знань із математики можна познайомитися з однокласниками.

III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

Вправа «Чоловічок»

Із геометричних фігур, що є у вас, треба викласти «чоловічка».

У кожного учня на парті набір геометричних фігур, який виготовляють батьки. Діти користуються ним на кожному занятті з математики.

Набір складається з 10 трикутників, 10 квадратів, 10 кіл, 10 овалів, 10 прямокутників. Важливо, щоб з одного боку фігури мали однаковий колір (наприклад: кола – жовті, трикутники – червоні і т. ін.), а з другого боку були різнокольорові (наприклад: 3 кола – сині, 3 кола – червоні, 4 кола – зелені).

Учитель/ка проходить між рядами, дивиться на результати роботи дітей.

? **Запитання:**

- Хто для створення чоловічка використав квадрат, підніміть у правій руці зелений олівець.
- Хто для створення чоловічка використав трикутник, підніміть у правій руці жовтий олівець.
- Хто для створення чоловічка використав овал, підніміть у лівій руці червоний олівець.
- Хто для створення чоловічка використав прямокутник, підніміть у правій руці жовтогогарячий олівець.
- Хто для створення чоловічка використав коло, підніміть у лівій руці блакитний олівець.

ВИСНОВОК. Кожен із вас зробив «чоловічка» з різної кількості геометричних фігур, використав фігури різних кольорів, для кожної частини тіла використав різні фігури «на свій смак». **Усі «чоловічки», як і ми, – різні. Продовжимо наше знайомство. Подивіться, як у цьому нам допоможе математика.**

ІV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ
V. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 1. Обведіть малюнки по контуру. Закресліть зайвий.

Який малюнок ви закреслили?

Очікувана відповідь:

- Закреслив/ла грушу.
- Чому?
- Я не використав/ла її для фігури «чоловічка». (Чому?)
- Бо її не було в моєму наборі. Бо вона не геометрична фігура. Бо вона не може бути жодною частиною тіла. (Фантазуй! Я б грушу взяв/ла, наприклад, для тулуба).

- Бо вона не належить до нашого набору геометричних фігур. (Дійсно, завдання було: із нашого набору геометричних фігур викласти «чоловічка», а груши в ньому немає). Розфарбуйте улюбленим кольором ті геометричні фігури, які не мають кутів.

@ Колір, який обирає дитина, багато чого говорить про неї. Це дозволяє вчителю визначити проблеми, що є в дитини, та спрямувати свої зусилля на їх подолання.

**Рекомендації вчителям-практикам
для індивідуальної роботи з дітьми та учнівськими колективами**
(упорядкувала Савостіна О. П., шкільний психолог Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 32)

Психологія кольору. Якими кольорами малює ваша дитина?

Із давніх-давен людство надавало кольорам символічного значення. Група науковців розробила методу «Кольорові діти», за допомогою якої за кольорами, що дитина найчастіше використовує в малюнках, можна визначити характер дитини, її реакцію на життєві ситуації та емоційний клімат у родині, а головне – спрогнозувати, якою вона виросте.

Залежно від того, який колір найчастіше використовує у своїх малюнках дитина, а також який колір для неї найулюбленіший, можна виділити різні особливості її вдачі.

«Жовті діти». На мові кольорів жовтий – колір духовності, але водночас і безпеки. Такі люди вільні, оригінальні, інакодумці, а тому небезпечні для тих, для кого головне – непорушний порядок, необмежена влада. Вони найбільше схильні до творчості. «Жовтий» – мрійник, фантазер, казкар, жартівник. Він любить грати наодинці, любить абстрактні іграшки: камінчики, гілочки, ганчірочки, кубики, які він поживавлює силою своєї уяви. Коли він виросте, то віддаватиме перевагу різноманітній, цікавій роботі. Завжди буде в щось вірити, на щось сподіватися, прагнути жити майбутнім. Водночас у нього можуть проявлятися такі риси, як непрактичність, прагнення уникнути ухвалення рішень, безвідповідальність.

«Червоні діти». Червоний колір – колір крові, здоров'я, життя, енергії, сили, влади. Ці діти відкриті й активні. Дуже важко батькам із «червоними» дітьми: живими, неслухняними, збудливими, непосидючими, які весь час ламають іграшки. Коли вони виростуть, то

висока працездатність визначатиметься прагненням досягти успіху, здобути результат, заслужити похвалу. Звідси наполегливість, егоїзм. Інтереси сьогодення понад усе. Серед яскравих політиків найчастіше зустрічаються «червоно-жовті» (червоний – найулюбленіший), серед розумних – «жовто-червоні».

«Сині діти». «Сині діти» – повна протилежність «червоним». Недаремно «червоних» дітей можна заспокоїти синім кольором, а «синіх» дітей – червоним. «Синя» дитина – спокійна, врівноважена, любить робити все не кваплячись, детально. Із задоволенням лежить на дивані з книжкою, роздумує, усе докладно обговорює. Вона воліє задушевній дружби із самовіддачею і самопожертвою, тому що, на противагу «червоним» дітям, їй приємно віддавати, а не отримувати. Часто діти вибирають синій колір не тому, що вони спокійні, а тому, що в конкретний момент дуже потребують спокою.

«Фіолетові діти». На мові кольору фіолетовий означає ніч, таємницю, містику, споглядання, навіюваність. Діти живуть багатим внутрішнім світом і відрізняються артистизмом, дуже чутливі. Їх легко загипнотизувати, вони збудливі. Прагнуть справити враження, але при цьому здатні подивитися на себе з боку. Дуже вразливі, більше за інших потребують підтримки і заохочення.

«Синьо-зелені діти». Мовою кольору «синьо-зелений» означає воду, лід, холод, глибину, гордість, престиж, марнославство. Цей колір – індикатор стану нервової системи. У того, кому він подобається, нерви перенапружені. Нервова напруга визначається характером людини або може бути викликана ситуацією, коли людина боїться припуститися помилок, позбутися досягнутих успіхів, викликати на свою адресу критику. Невипадково «синьо-зелені» – всі чиновники й адміністратори. Тому дуже важливо уберегти «синьо-зелених» від зайвої регламентації. Необхідно надати дитині більше свободи, підтримувати ініціативу, замінювати покарання на заохочення, можливо, знизити вимоги (наприклад, не вимагати вчитися тільки на «відмінно»).

«Зелені діти». «Зелена дитина» вважає себе покинутою і дуже потребує материнської любові. Щоб вона не перетворилася на «зелену» особу (консервативну, що боїться змін, які в неї асоціюються з втратами), потрібне особливе творче виховання, розвиток відвертості, інтересу. Такій дитині необхідне почуття захищеності, надійності.

«Жовтогарячі діти». Ці діти легко збуджуються, так само як «червоні» та «жовті», але це збудження не має виходу. І діти веселяться, кричать без усякої причини.

«Коричневі діти». У коричневому кольорі чорний глушить жовтогарячий, дискомфорт другого не так помітний. Приземлений, затишний і навіть приємний у невеличких дозах коричневий колір у «коричневих» дітей стає способом створювати свій світ, надійний і закритий, маленький світ, який надаватиме відчуття безпеки. Існує багато причин «коричневого» дискомфорту: слабка здоров'я, сімейні негаразди, участь у драматичних подіях, і, нарешті, розумова неповноцінність.

«Чорні діти». Чорний колір як колір загрози абсолютно протипоказаний дітям. Якщо дитина віддає йому перевагу – це свідчить про передчасне дозрівання складної психіки та про стреси, що змінюють життя дитини. Що насиченіший колір, то сильніша загроза, то драматичніший стан дитини.

«Сірі діти». Іншу психологічну картину дає сірий колір. Він також протипоказаний дітям та означає рутину, відторгнення, бідність. Найчастіше «сірі» діти дуже тихі, несміливі, замкнуті. «Сіра» ситуація виникає, коли дитину відгородили чи вона сама відгородилася від інших дітей. Якщо людина не може визначити, подобається їй сірий колір чи ні – це перша ознака втоми.

«Пастельні діти». Це типові інфантильні тони, і якщо вони подобаються дорослому, отже, він зберіг у собі «дитину» та пов'язані з цим риси вдачі.

«Блакитні діти». Блакитний колір говорить про свободу, безтурботність, схильність до зміни обставин. Зазвичай йому віддають перевагу хлопці. Часто з таких хлопчиків виростають моряки або авіатори.

«Рожеві діти». Рожевому кольору зазвичай віддають перевагу дівчатка. «Рожева» дитина зазвичай ніжна, слабка, боязка. Така дитина залежить від оточення, потребує постійної підтримки. Коли рожевому кольору віддає перевагу хлопчик, він як особистість виявляється сильнішим.

«Лілові діти». Ліловий колір говорить про такі риси, як слабкість, ніжність, почуття самотності, незахищеності. «Лілова» дитина часто занурена у власний світ, зазвичай дуже артистична.

P.S. Якщо і далі ви пропонуєте дітям розфарбовувати картинки кольором на власний розсуд, продовжуйте спостереження і враховуйте їх у подальшій роботі з учнями та батьками.

Фізкультхвилинка

**Вправа 2. Чим тобі подобається займатися у вільний час?
Обведи відповідний малюнок.**

Перед виконанням завдання, запропонуйте учням спочатку розглянути малюнки, дати відповіді на запитання вчителя (щоб по-жвавити діалог, радимо скористатися методом «мікрофона»).

Запитання:

- Розгляньте малюнки. Що на них зображено? Обведи малюнок, на якому зображено твоє захоплення.
- Покажіть, будь ласка, сусідові за партою свою відповідь (учимо працювати в парах).

Вправа 3. Закінчи речення: Мій сусід за партою любить...

А зараз я візьму у вас інтерв'ю. Інтерв'ю – це коли людина ставить вам запитання, а ви - відповідаєте. Хто готовий дати відповідь на запитання: чим любить у вільний час займатися ваш сусід за партою? Відповідь треба починати зі слів «Мій сусід за партою любить ...» (Учитель/ка тримає в руці мікрофон, підходить до учня, який виявив бажання дати відповідь, і бере в нього «інтерв'ю»).

Очікувана відповідь:

- Мій сусід за партою любить дивитися телевізор! (грати у футбол, у комп'ютерні ігри, малювати, відвідувати гурток)...

Учитель/ка обов'язково звертається до сусіда, про якого йдеться, і перевіряє інформацію.

Дякую! Діти, підведіться ті, чий сусід за партою також любить дивитися телевізор. (Аналогічна робота проводиться за кожним малюнком. Усього прозвучить 6 відповідей).

- Чи однакові у вас захоплення й уподобання?

Очікувана відповідь:

- № 1. Ні. Кожному подобається у вільний час займатися своєю улюбленою справою.

- № 2. Так. (Учитель/ка обов'язково нагадує дітям, що при відповіді на питання, наприклад, «Хто любить дивитися телевізор?», вставало декілька учнів).

Звідки ви дізналися про те, хто що любить робити у вільний час?

Очікувана відповідь:

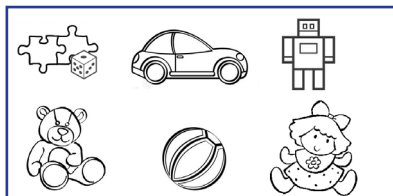
№ 1. З малюнка, який показав мій сусід.

№ 2. Зі слів.

ВИСНОВОК. У кожного з нас свої уподобання і захоплення. Але іноді наші смаки (улюблені справи) збігаються (притаманні й іншим людям). А дізнатися ми можемо про це в різний спосіб: намалювати, розповісти, порівняти.

Вправа 3. Розфарбуйте свою улюблену іграшку.

У робочому зошиті 6 малюнків (настільні ігри, м'яч, конструктор (робот), ведмедик, автомобіль, лялька). Такі саме малюнки, тільки великі, прикріплено на дошці вертикально (один під одним).

Дітям пропонується роздивитися їх та розфарбувати ту іграшку, якою вони люблять грати.

Учні під час виконання цього завдання можуть сказати, що серед запропонованих малюнків немає комп'ютера, планшета, мобільного телефону. Тоді вчитель/ка має пояснити дітям, що всі перелічені ними речі не іграшки, у кожної з них своє призначення.

? Запитання:

- Покажіть сусідові за партою, яку іграшку ви розфарбували (продовжуємо вчити працювати в парах).
- Чий сусід за партою обрав ляльку / м'ячик / ведмедика тощо? (Діти піднімають руки).
- Вийдіть до дошки і прикріпіть кружечок навпроти цієї іграшки. (Усі, хто обрав ляльку, виходять до дошки, називають своє ім'я, прикріплюють кружечок і шикуються у рядок, а потім усі разом кажуть: Ми любимо гратися ляльками. Учитель/ка наголошує: «Ви всі любите гратися ляльками. Скажімо всі разом: «Ми любимо гратися ляльками». (Діти всі разом повторюють).

Спочатку мають вийти учні, які сидять у першому ряду. Учитель/ка по чергово запрошує кожного учня, якщо потрібно, допомагає прикріпити геометричну фігуру. Потім виходять учні другого ряду, третього). Прикріплювати можна магнітами, якщо їх є достатня кількість, або використати набірне полотно. Учитель/ка стежить, щоб фігурки розташовувалися чітко одна під одною, ряди були паралельні. Наприклад: виходить дівчина, прикріплює навпроти настільних ігор кружечок і каже: Оля! (або: моє ім'я – Оля!)

<i>Настільні ігри</i>	○ ○ ○ ○
<i>М'яч</i>	□ □ □ □ □ □
<i>Конструктор</i>	△ △ △ △ △

? Запитання:

- Яку іграшку обрала найбільша кількість учнів? Як ви дізналися?

Очікувана відповідь:

- Геометричних фігур найбільше прикріпили навпроти м'яча. Отже, м'яч – найулюбленіша іграшка більшості учнів нашого класу.
- Як ви дізналися, що їх найбільше? (Усі фігури розташовуються стовпчиками, одна під одною, утворюючи однакові групи. Один квадрат залишився сам, тобто цих фігур більше, ніж інших.

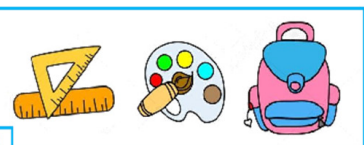

Висновок. Кожен має улюблену іграшку, яakesь уподобання.

P.S. Висновок роблять учні. Якщо діти не можуть зробити висновок, учитель/ка робить його сам, акцентуючи увагу на такому: відомості, які ми отримуємо під час розгляду малюнка або спілкування з людиною, – інформація.

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

 Вправа 4. Визначити спільну ознаку кожної групи (робота з малюнками).

 1	 2
 3	 4

Запитання:

- Роздивіться малюнки. Яка спільна ознака кожної групи?

Очікувана відповідь: на першій картинці всі фігури червоні, на другій – шкільне приладдя, на третій – усі предмети у формі кола, на четвертій – зроблені з паперу.

- Яким предметом ви скористаетесь, щоб дізнатися про події у світі?

Очікувана відповідь: газетою.

@ Якщо на 4-й картинці діти назвуть не матеріал, із якого зроблені предмети, а скажуть, що з усіх цих предметів вони можуть дізнатися про щось, то це теж можна вважати правильною відповіддю.

Вправа 4. (Продовження). За якою ознакою розташовані предмети в цих двох рядах?

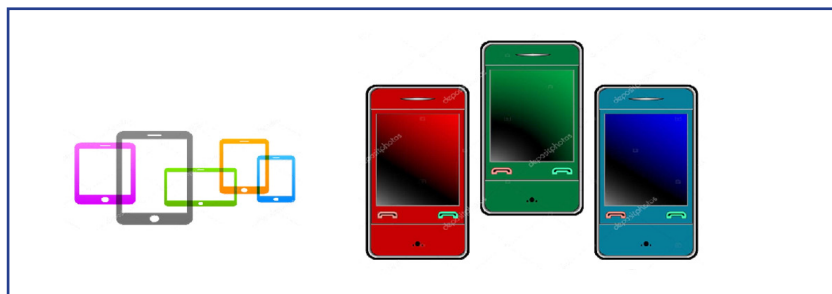
Очікувана відповідь: у першому – герої мультфільмів, у другому – люди різних професій.

- Представники яких професій зображені на малюнках?
- Ким працюють ваші батьки?

Вправа 4. (Продовження)

? **Запитання:**

- За якою ознакою об'єднано такі предмети?

Очікувана відповідь:

- Це мобільні телефони. Вони мають однакову форму (прямокутні). Вони пластмасові. Вони потрібні людині для спілкування. Ще на телефоні можна грати в ігри.
- Чим вони відрізняються? (Кольором)
- А чому люди купують телефони різного кольору?

Очікувана відповідь:

- Рожеві, червоні – для дівчат. Сині, сірі – для хлопців. Чорні – для чоловіків. Білі, золоті, сріблясті – для жінок.
- Людина обирає телефон такого кольору, на який їй приємно буде дивитися. Колір, що викликає радість, спокій, позитивні емоції.

ВИСНОВОК. *Кожна людина унікальна. Вона має власні уподобання.*

@ Учитель/ка має усвідомлювати, що перша очікувана відповідь – це результат нав'язування стереотипів, які склалися роками: дівчат одягати в усе рожеве, а хлопчиків – сині кольори тощо. Тому доречно звернути увагу дітей на те, що не обов'язково обирати речі відповідних кольорів, краще враховувати уподобання людини.

V. РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на занятті ми вчилися визначати спільні та відмінні ознаки груп предметів; об'єднувати предмети у групи за спільною ознакою; училися порівнювати предмети за кількістю, кольором, формою, матеріалом, призначенням; усвідомлювали звідки ми отримуємо інформацію і що може послугувати джерелом інформації про однокласника; вправлялися в лічбі предметів; училися розрізняти геометричні фігури; закріпили уявлення про розташування предметів на площині та в просторі, предмети можуть нам розповісти про уподобання людей, зокрема ви дізналися багато нового про своїх однокласників: ви всі різні, але є речі, які об'єднують усіх вас.

Заняття 2 (2)

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. ЯКЕ ПРИЛАДДЯ ДОПОМАГАЄ НАВЧАТИСЯ. ЩО ТАКЕ ШКІЛЬНЕ ПРИЛАДДЯ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: ознайомити учнів із видами ліній та умовних позначок, учити їх писати; закріпити поняття «джерела інформації», учити орієнтуватися на сторінці зошита; виробляти навички правильного сидіння, уміння користуватися письмовим приладдям; учити учнів обирати одне із запропонованих розв'язків проблеми та пояснювати причини своїх розв'язків, закріплювати вміння проводити звуковий аналіз слів;

медіакомпетентність: закріпити поняття джерела інформації; навчити працювати з джерелом інформації, переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвиткові спостережливості, вміння правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати дрібну моторику; мовлення та критичне мислення учнів, збагачувати словниковий запас дітей; учити працювати разом.

Виховна: виховувати бережливе ставлення до шкільних речей, спостережливість, уважність; формувати позитивне ставлення до школи і навчання.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці, ноутбук (комп'ютер), енциклопедія, словники, підручники, журнали, газети.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гра «Роби так»

Діти стоять біля парт.

Потупайте ніжками ті, у кого блакитні очі і т. ін.

- Підніміть угору руки ті, у кого світле волосся... і т. ін.
- Присядьте ті, у кого кирпатий ніс... і т. ін.

ВИСНОВОК. *Ми різні, але в нас багато спільного. (Висновок робить учитель/ка).*

Плесніть у долоні ті, хто сьогодні вранці умивався (чистив зуби, снідав, ніс портфель, йшов до школи).

Діти, ви почули, що ми всі одночасно плескали в долоні? А чому?

Очікувана відповідь: ми всі йшли до школи вчитися.

ВИСНОВОК. *До школи ми йшли з однією (однаковою, спільною) метою.*

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

IV. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Перший тиждень у школі приніс до вашого словничка багато нових позначок і слів (дошка, крейда, клас, підручник тощо). А чи знаєте ви, чому вони так називаються? Наприклад, чому ручку називають ручкою? (Відповіді дітей). А звідки ви це знаєте?

Очікувана відповідь: розповіли батьки, дідусь, брат тощо. Дивився телепередачу.

@ Учитель/ка **читає** інформацію про кожен предмет із різних джерел інформації, щоб продемонструвати дітям, із яких джерел людина отримує інформацію. Він/вона може імітувати, що бере інформацію з інтернету, прочитати статтю з енциклопедії, словника, підручника, журналу, газети, що лежать у нього на столі; продемонструвати відеоролик, дати прослухати радіо.

Для цього на столі вчителя/ки має стояти ноутбук або комп'ютер, учитель/ка вдає, що **читає з ноутбука, коментуючи дітям, що цю інформацію він/вона знайшов/ла в інтернеті, електронній**

енциклопедії тощо (обов'язково продемонструвати дітям, із якого джерела він/вона бере інформацію. В інтернеті я знайшов/ла інформацію про слово «лінійка». Це предмет, який допомагає тобі креслити лінії.

 У журналі «Пізнайко» (або «Колосок») прочитав/ла (слід узяти в руки журнал, щоб учні побачили, що вчитель/ка читає інформацію саме з нього), що крейда – це назва глини, яку знайшли на острові Крит.

Якщо є можливість, варто продемонструвати ролик, у якому розповідають про походження одного зі слів.

Вправа 1

Спробуйте самі пояснити, чому підручник (*ручку, лінійку, олівець, зошит*) називають підручником.

Слово **олівець** бере свій початок з давніх-давен. Пов'язане воно зі словом олово (оливо), назвою металу. Олов'яними паличками в дерев'яній оправі люди писали до 17 століття, а потім придумали олівці з графітом, яким користуємося й ми.

Лінійка – це предмет, який допомагає тобі креслити лінії.

Ручка – предмет, який ти тримаєш щодня у своїй маленькій руці, й, напевно, здогадуєшся, що слово **підручник** теж пов'язане з рукою. Це ж особлива книжка, яка тобі завжди допоможе, щодня буде під рукою. Так, в українській Вікіпедії записано, що підручник – книжка, у якій системно викладено інформацію з певної галузі знань і яку використовують в системі освіти на різних рівнях, а також для самостійного навчання.

Зошит – це всього-на-всього зшиті листочки паперу, а було в нашій мові ще й таке слово, як зшиток.

Фізкультхвилинка

 Сьогодні ми з вами, розглядаючи Робочий зошит, познайомилися з багатьма позначками, якими будемо користуватися. Одна з них – «галочка».

- На що вона схожа?

Очікувана відповідь: на пташку, яка летить.

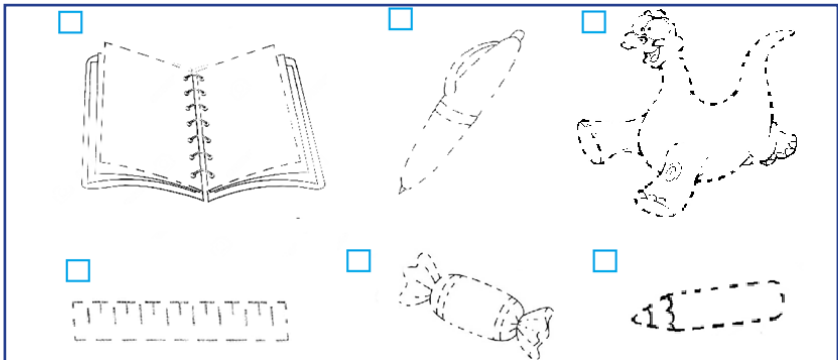
 Вправа 1. Розгляньте зразок умовної позначки. Пропишіть її.

 Подивіться уважно в зошит і пропишіть один рядочок «галочок».

Після того, як діти виконали завдання, учитель/ка ще раз питає, як називається ця умовна позначка, а діти хором відповідають.

 Вправа 2. Позначте зайві предмети.

 Які предмети ви позначили? (Цукерку. Динозаврика).

- Чому ці предмети ви вважаєте зайвими?

Очікувана відповідь: ми не користуємося ними на заняттях.

 Вимовте назву кожного предмета по звуках. (Учитель/ка викликає окремих учнів або промовляють усі хором (головний голос учителя)).

- А чи можна ці предмети брати до школи?

Очікувана відповідь: так, цукерку можна з'їсти на перерві. (Так. Динозавриком можна погратися на перерві).

 Складіть речення з цими словами. (Відповіді дітей).

- Яку спільну назву можна дати предметам, які ви не позначили? (Це шкільне приладдя).

- Обведіть простим олівцем по контуру всі предмети, якими ви користуєтеся на заняттях. Олівець заштрихуйте вертикальними зеленими лініями. Скільки складів у цьому слові? Який склад наголошений? Складіть словосполучення (речення) з цим словом.

- Лінійку – горизонтальними жовтими лініями. Скільки складів у цьому слові? Який склад наголошений? Складіть словосполучення (речення) з цим словом.

- Ручку – похилими вертикальними червоними лініями. Скільки складів у цьому слові? Який склад наголошений? Складіть словосполучення (речення) з цим словом.

- Зошит – хвилястими синіми лініями. Скільки складів у цьому слові? Який склад наголошений? Складіть словосполучення (речення) з цим словом.

Фізкультхвилинка

Вправа 3. Розгляньте малюнок. Поясніть, яку інформацію ви дістали з нього. Яке шкільне приладдя Даринка поклала у портфель? До якого заняття готувалася дівчинка?

Очікувана відповідь: Даринка поклала до портфеля кольоровий папір, клей, ножиці, кольорові олівці. Вона готувалася до заняття з праці.

Діти закінчують роботу в зошиті (з'єднують усі предмети з людиною). Обов'язково озвучують, із яким предметами вони з'єднали чоловічка.

Учитель/ка коментує відповіді. Наприклад, колір листя на деревах підказує пору року тощо.

Назвіть джерела, із яких ти отримав інформацію на занятті.

Учитель/ка бере інтерв'ю в учнів (метод «мікрофона»), просить їх назвати джерела, із яких учні отримали інформацію на занятті.

ВИСНОВОК. Людина отримує інформацію з навколишнього світу. Джерелом інформації можуть бути предмети живої та неживої природи, природні явища, люди, книги, телебачення тощо.

VI. РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на занятті ми ознайомилися із видами ліній, училися орієнтуватися на сторінці зошита; виробляли навички правильного сидіння, уміння користуватися письмовим приладдям; закріплювали вміння проводити звуковий аналіз слів, дізналися про те, звідки ми отримуємо інформацію, що таке «джерела інформації», із різних джерел інформації дізналися про походження назв предметів, пов'язаних зі школою; розглянули як з багатьох предметів, від людей, з телебачення тощо можна отримувати різноманітну інформацію.

Заняття 3 (3)

ПРИРОДОЗНАВСТВО. ЩО ТАКЕ НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: дати загальну класифікацію об'єктів навколишнього світу, формуючи цілісне уявлення про нього; учити наводити приклади природних об'єктів і створених руками людини; закріплювати навички групування природних рукотворних об'єктів за суттєвими ознаками;

медіакомпетентність: продовжити знайомити з джерелами інформації та визначати їх; ознайомити з тим, що інформацію ми можемо отримувати не тільки за допомогою зору, але й за допомогою

слуху, звуки можуть передавати різну інформацію про предмет; ми можемо спілкуватися (передавати емоції) за допомогою міміки; учити аналізувати медіапродукт; сприяти розвитковій спостережливості, вміння правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати вміння працювати в парах, вести прості діалоги.

Виховна: виховувати дбайливе ставлення до природи та речей, створених людиною.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, ноутбук (комп'ютер), енциклопедія, словники, підручники, журнали, газети, аудіо запис таких звуків: співу птаха, гавкання собаки, звуку літака, дзюрчання струмка, клацання фотоапарата, дзвоник мобільного телефона, сміху та плачу дитини, мультфільм «Хлопчик і Холодильник. Повість про справжню дружбу».

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Привітання.
2. Перевірка готовності до заняття.
3. Упорядкування робочих місць.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

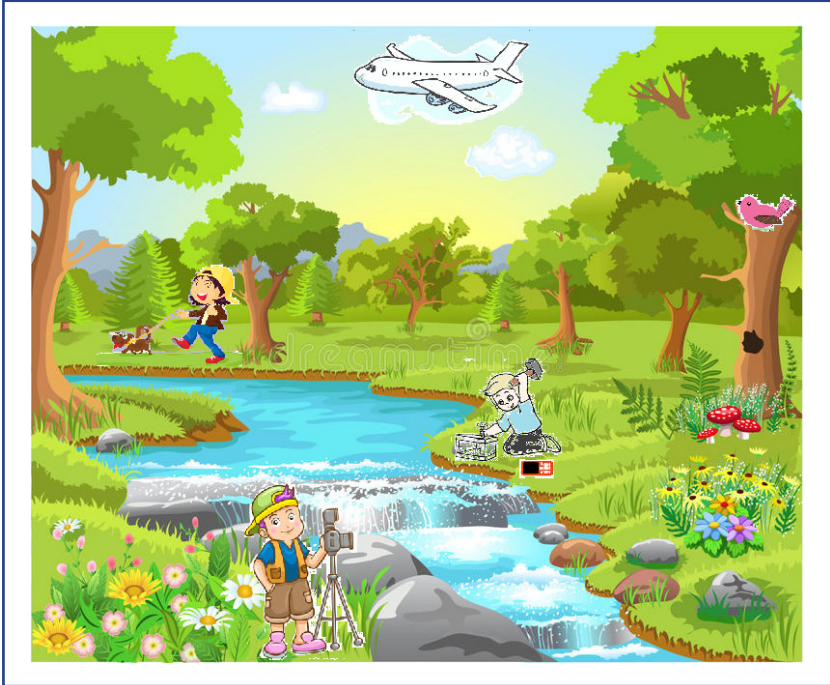
 Наш будинок у Всесвіті – це планета Земля. З усіх планет Сонячної системи тільки Земля стала придатною для життя. Людина пристосовувалася, щоб вижити в складних умовах. Люди опанували земний, водний та повітряний простір, брали у природи все, що вона пропанувала, – їжу, матеріали для одягу та будівництва помешкань.

Усі речі, що оточують нас, зроблені з матеріалів за допомогою інструментів. Усе необхідне для життя люди виготовляють, змінюючи та перероблюючи те, що дає нам природа, за допомогою праці – технологій. Технології постійно розвиваються та вдосконалюються. Сучасна людина може зробити різноманітні речі. Подивіться навколо себе.

- Що в нас у класі зробила людина? (Відповіді дітей).
- Що зробила природа? (Відповіді дітей).

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

 Вправа 1. Розгляньте малюнок. Розфарбуйте предмети, які ви пов'язуєте зі звуком, що почули.

 Запитання:

- Розгляньте малюнок. Що на ньому зображено?

Очікувана відповідь: діти відпочивають у лісі; огороджують мурашник; за деревами летить літак; біля дітей собака...

- Які із зображених предметів становлять частину природи, а які створено руками людини?

Очікувана відповідь: ліс, діти, струмочок, пташка, собака, мурашник, дерева – це частина природи, а мобільний телефон, літак, фотоапарат, молоток створено руками людини.

Послухайте звуки >>>

Розфарбуйте той малюнок, що відповідає (створює) почутому вами звукові (співові птаха, звукові літака, дзюрчання струмка, клацання фотоапарата, гавканню собаки, дзвоникові мобільного телефону).

- Що ви почули?

Очікувана відповідь: спів пташки / звук літака / дзюрчання струмка / клацання фотоапарата / гавкання собаки / дзвоник мобільного телефону.

• Який це звук: природний чи механічний?

Очікувана відповідь: звук природний, бо спів пташки (дзюрчання струмка, сміх дитини, гавкання собаки) – це частина (об'єкт) природи.

Звук літака, що летить (звук фотоапарата, яким знімають світліну, дзвоник мобільного телефону), – це звук механічний, бо літак (фотоапарат, мобільний телефон) – це машина (предмет, механізм), зроблена людиною.

ВИСНОВОК. *Інформацію про предмети навколишнього світу ми можемо отримувати не тільки завдяки візуальному сприйняттю, а й звукам. Почувши звуки, ми уявляємо відповідні предмети. Затим, звук – джерело інформації.*

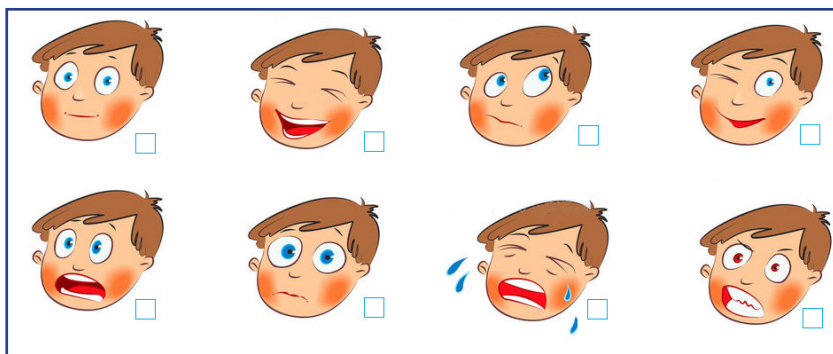
IV. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Завдання

- Прослухайте аудіозапис. Що ви почули? (плач дитини). Подивіться одне на одного. Спробуйте мімікою зобразити почуте.
- Прослухайте ще один аудіозапис. Що ви почули? (сміх дитини). Подивіться одне на одного. Спробуйте мімікою зобразити почуте.
-

ВИСНОВОК. *Свої емоції людина може виражати мімікою, жестами, звуками.*

 Вправа 2. Це – я і мій сусід за партою.

 Розгляньте малюнки. Які емоції передають обличчя?

Очікувана відповідь: сум, здивування, плач, сміх, образа, задоволення.

 А яке, на вашу думку, обличчя у вас? Біля відповідного малюнка поставте червоним олівцем «галочку».

- Відкрийте сторінку «Моє портфоліо». У першому завданні намалюйте себе. Зразком для вас може бути малюнки, які ви щойно розглядали.

- Поміркуйте, а який ваш сусід за партою? Зафарбуйте квадрат біля відповідного малюнка. У разі якщо ваш сусід схожий на вас, в одному і тому же квадратику стоятиме «галочка» і він же буде зафарбований зеленим кольором.

- Поспілкуйтеся із сусідом.

- Якщо ваша відповідь збіглася з думкою сусіда за партою, підведіться.

 Учитель/ка просить, щоб діти, які сидять праворуч поставили пальчик на малюнок, який вони позначили «галочкою». А учні, які сидять ліворуч, поставили пальчик на малюнок, біля якого зафарбували квадратик. У кого малюнки збіглися – підвелися. Учитель/ка робить висновок, що думки у дітей збіглися, тобто оточення сприймає дитину так, як і вона себе оцінює.

Потім просить зробити навпаки: діти, що сидять ліворуч, поставили пальчик на малюнок, біля якого вони розфарбували квадратик, а учні, що сидять праворуч, – на малюнок, біля якого вони поставили «галочку». Ті, в кого відповіді не збіглися, не повинні засмучуватися. Це значить, що діти ще недосить добре познайомилися.

ВИСНОВОК. *Зовнішність – це перша інформація про людину, яку ми дістаємо під час знайомства. Кожен сприймає цю інформацію по-різному (на свій погляд, «смак»). Якщо поспілкуватися із людиною, то завжди можна знайти дещо спільне.*

 Щодня ми будемо дізнаватися одне про одного все більше і більше. А як ви думаєте, де ми будемо брати цю інформацію?

Очікувана відповідь: ми будемо гратися, спілкуватися, розповідати про себе однокласникам; наші батьки можуть розповісти про нас; я принесу відеозапис про мою перемогу на змаганнях, свято в дитячому садочку тощо.

 А як ще можна дізнатися про те, яка це людина?

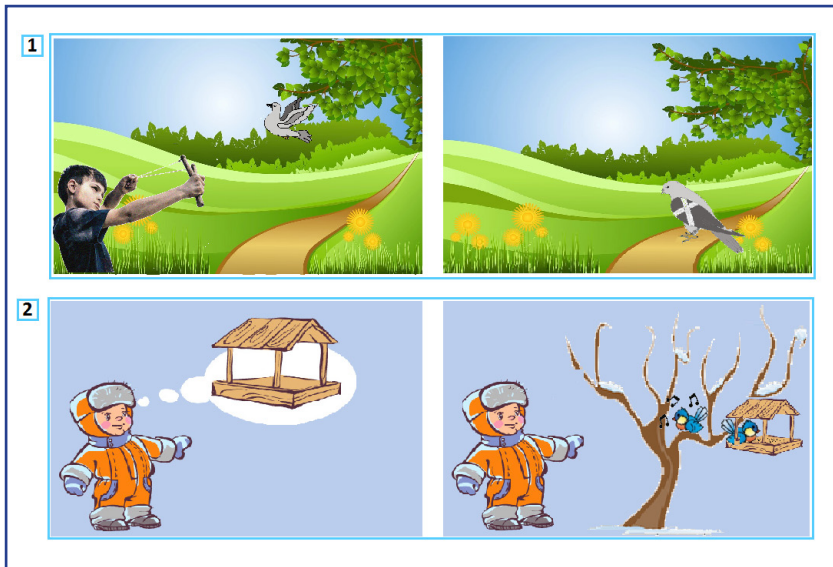
Очікувана відповідь: як людина поводиться (поведінка). Завдяки вчинкам людини.

 Якщо цю відповідь діти не зможуть дати, то вчитель пропонує перейти до наступного завдання, яке їм допоможе знайти правильну відповідь на це питання.

Фізкультхвилинка

Вправа 3. Поясніть вчинки героїв малюнків.

Розгляньте перший малюнок. Кого ви бачите?

Очікувана відповідь: на малюнку хлопчик і пташка.

Можна запропонувати учням дати ім'я хлопчикові (краще обрати серед імен, запропонованих учнями, те, якого не має жоден учень класу, наприклад Петрик).

Що робить Петрик?

Очікувана відповідь: він націлює рогатку на пташку.

Як поводиться пташка?

Очікувана відповідь: пташка злякалася, побачивши хлопця, вона намагається відлетіти.

 Чи вдалося пташці врятуватися?

Очікувана відповідь: ні.

 Якої шкоди заподіяв Петрик пташці?

Очікувана відповідь: хлопець поранив крило пташці.

 Схарактеризуйте хлопчика. Петрик який?

 Учні дають відповіді одним словом: жорстокий, злий, неслухняний, невихований, поганий, байдужий.

 Хотіли б ви мати такого друга?
Що б ви хотіли сказати або порадити Петрикові?

Очікувана відповідь: не ображай птахів! Не шкодь природі!
Люби природу!

 Якби вас попросили написати ці гасла, яким би кольором ви це зробили? (червоним). Чому?

Очікувана відповідь: щоб було всім видно. Червоний – це як сигнал світлофора, забороняє; означає, що так робити не можна.

Аналогічно проводиться робота за другим малюнком. Скоріш за все діти оберуть також червоний колір для гасел: «Молодець!», «Бережіть птахів!», «Допомагайте птахам!».

P.S. Учитель/ка обов'язково повинен/на зробити висновок, що для попередження і застереження, а також і для схвалення можна обирати червоний колір, бо він – сигнал, привертає увагу.

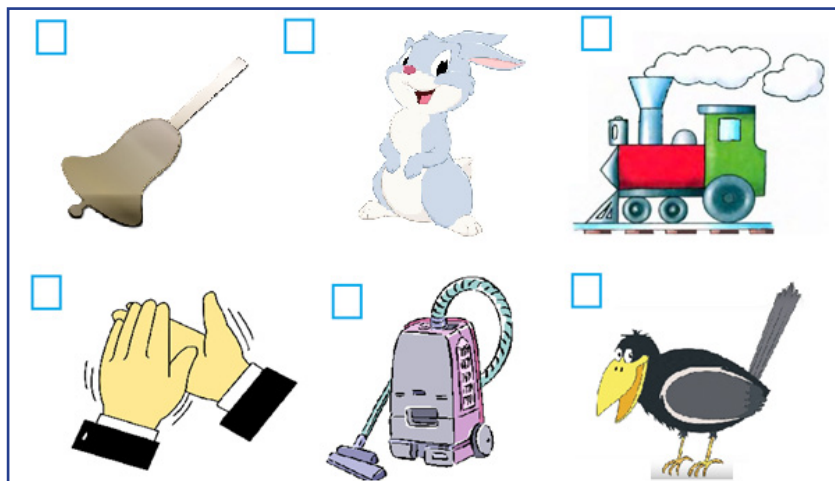
ВИСНОВОК. Вчинки людини – це також інформація про людину. Дізнатися про вчинки ми можемо під час тривалого спілкування з людиною або спостереження за нею.

Фізкультхвилинка

V. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

 Вправа 4. Розгляньте малюнки.
Позначте звуки живої природи.

 Які картинки ти позначив?

Очікувана відповідь: нявкання кішки, каркання гави, оплески.

 Чому?

Очікувана відповідь: бо кішка, гави, людина – об'єкти живої природи.

 Чи дозволяють звуки, які ми чуємо, дізнатися нам про те, хто їх видає?

Очікувана відповідь: так.

Спосіб «Німе кіно». Перегляд без звуку мультфільму «Хлопчик і Холодильник. Півість про справжню дружбу» (3 хв 30 сек).
Бесіда за мультфільмом.

 Назвіть героїв мультфільму. (Хлопчик і Холодильник).

- Холодильник створений руками людини чи природою? (Руками людини).
- Чи згадалися ви, про що розмовляли герої мультфільму? (Так).
- Розкажіть, будь ласка, про що саме. (Відповіді учнів).
- Що допомогло вам зрозуміти, про що розмовляли персонажі? (Міміка, жести, емоції на обличчі).
- Які стосунки між героями мультфільму? (Дружні, вони справжні друзі).
- Хотіли б ви мати такого друга, як Хлопчик?

Отже, речі старіють, ламаються, настає час міняти їх на нові. Але справжня дружба не проходить ніколи.

VI. РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на занятті ми вчилися розрізняти природні об'єкти та об'єкти, створені руками людини, за звуками; розрізняти за зовнішністю, за допомогою міміки, жестів, емоцій на обличчі характер людини; розвивали вміння працювати в парах, вести прості діалоги. Ми дізналися, як багато нам можуть сказати різні кольори і звуки, які несуть нам різноманітну інформацію.

Заняття 4 (4)

ЩО ОБ'ЄДНУЄ КЛАС. ЩО ТАКЕ ДРУЖБА

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: формувати в учнів уявлення про послідовність роботи під час виготовлення аплікації; учити планувати послідовність виконання трудових операцій; формувати вміння працювати з папером, клеєм; навчати учнів з'єднувати частини паперу за допомогою склеювання; закласти підвалини проектної діяльності;

медіакомпетентність: ознайомити з поняттям колаж (практично без введення терміна), загальний, передній, дальній план у фотографії; учити аналізувати медіапродукт; створювати власний медіапродукт.

Розвивальна: розвивати дрібну моторику рук, охайність, самостійність; увагу, уяву, спостережливість, творчість; фантазію.

Виховна: виховувати естетичний смак і культуру праці, любов до праці, інтерес до українських традицій і символів; створити умови для виховання почуття колективізму.

Обладнання: роздатковий матеріал.

Тип заняття: комбінований.

Методи і способи роботи: бесіда, пояснення, гра, робота в парі.

Допоміжні засоби й обладнання:

робочий зошит, журнал (або книжка О. Воропая «Звичаї українського народу») із текстом про віночок, мелодія пісні про дружбу, конверти з квіточками, серединка яких – фото дитини, аркуш паперу (формат А1), скотч, фотоапарат.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Привітання.
2. Перевірка готовності до заняття.
3. Упорядкування робочих місць.

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ ЗАНЯТТЯ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

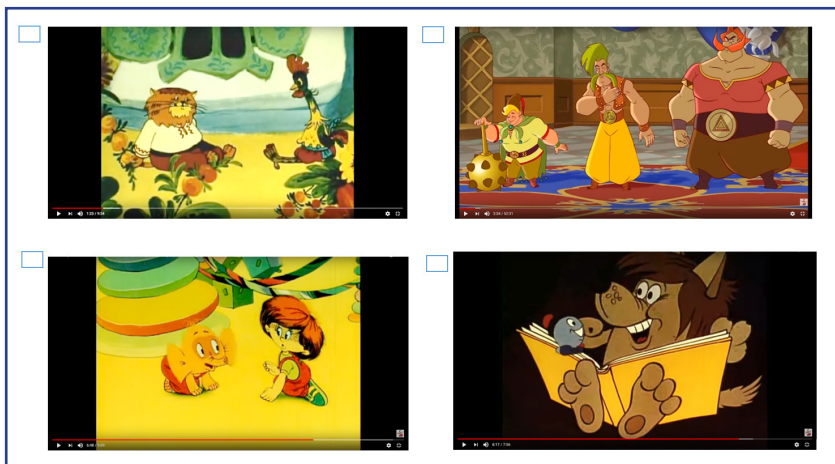
 На заняттях із трудового навчання ми будемо знайомитися з матеріалами та інструментами, дізнаємося про їх властивості, застосовуватимемо найпростіші технологічні способи праці. Навчимося працювати самостійно та колективно, бути охайними, уважними, чемними.

Ви дізнаєтеся, із яких матеріалів людина робить необхідні речі, будинки, машини, які властивості притаманні цим матеріалам; чому для виготовлення різних предметів використовують різні матеріали; як сконструйовані деякі речі, предмети, машини.

III. ЗАСВОЄННЯ НОВИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК

Сьогодні на занятті ми ознайомимося з технікою виготовлення аплікації з частин паперу, але спочатку я вас попрошу роздивитися кадри з мультфільмів.

Вправа 1. Розгляньте кадри з мультфільмів. Позначте ті кадри з мультфільмів, що ви дивилися.

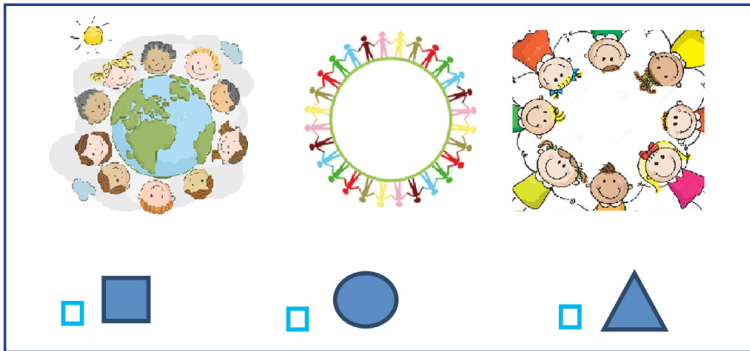
Запитання:

- Кадри з яких мультфільмів ви позначили?
- Як називається перший мультфільм? («Котик і півник»)
- Про що цей мультфільм? (Про дружбу)
- А як називається другий мультфільм? («Котигорошко»)
- А він про що? (Про дружбу)
- А як називається третій мультфільм? («Як Петрик П'яточкін слоників рахував»)
- Про що цей мультфільм? (Про те, як потоваришували бешкетник Петрик і слоненя)
- Як називається останній мультфільм? («Капітошка»)
- Про що цей мультфільм? (Про дружбу крапельки дощу Капітошки і та Вовчика)
- Що об'єднує всі ці мультфільми? (Вони всі про дружбу)
- Чи можемо ми до них додати мультфільм «Хлопчик і Холодильник»? (Так)

- А чому? (Бо він теж про дружбу, хоч і незвичну, бо товаришують людина і предмет, створений її руками)
- Чи хотіли б ви стати дружнім класом? (Так)

Вправа 2. Розгляньте малюнки. На яку геометричну фігуру вони схожі? Позначте відповідну фігуру.

Очікувана відповідь: коло.

- Що спільного в цих малюнках?

Очікувана відповідь: На них зображені люди.

- На що ще схожі ці малюнки?

Очікувана відповідь: сонце, хмарку, м'яч, годинник, бублик, булку, коровай, кавун, капелюх, квітку, віночок.

Якщо діти не назвуть вінок, то вчитель каже: «А мені цей малюнок схожий на віночок».

 Ви плели коли-небудь віночки? Як ви це робили? (Якщо діти не робили цього, то спитати, чи бачили вони, як це робили дорослі).

Як ви думаєте, чому автор намалював дітей-друзів, як квіти віночка?

Очікувана відповідь: у вінку стебельця квітів міцно переплітаються одне з одним, і їх неможливо роз'єднати (розірвати), як справжню дружбу.

Фізкультхвилинка

Бесіда про віночок

Що ви знаєте (чули) про український віночок?

Очікувана відповідь: віночок – це народний український символ. Дівчата прикрашають голову віночками. На свято Івана Купала пускають віночки на воду, загадуючи бажання. Кожна квітка має своє «незвичайне» значення.

Молодці! А ось послухайте, що я прочитала в журналі / книжці (обов'язково показати джерело інформації) про український віночок (на дошці має бути картинка із зображенням віночка або на слайді презентації).

P.S. Треба імітувати читання тексту про віночок з журналу або книжки.

Український віночок

Кожна дівчина змалечку може навчитися виплітати гарні квіткові віночки. Наші бабусі кажуть, що будь-яка квітка в ньому щось означає.

Ружа, мальва і півонія, як ви вже знаєте, це віра, надія і любов, безсмертник – здоров'я, барвінок – життя і безсмертя людської душі, цвіт вишні та яблуні – материнська відданість і любов, любисток і волошка сусідять у вінку. Вони означають відданість. Ними освіжають хату, миють волосся. У них купують маленьких діточок. Ромен у вінку означає дівочу чистоту, його вплітають у вінок поряд із цвітом калини, яблуні, вишні. Поміж них переплітають вусики хмелю – він означає розум.

Найпочесніше місце у вінку належить деревію. Вважають, що це квітка нескореності. А всього в українському віночкові двадцять квіток. Кожна з них – лікар і оберіг від лихого ока.

До віночка в'яжуть кольорові стрічки.

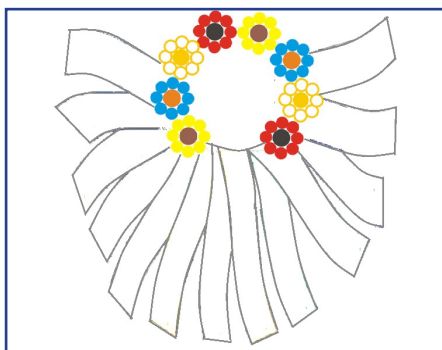
Запитання:

- Які квіти вплітають у віночок?
- Яке значення має кожна квітка?
- Звідки я взяла інформацію про віночок?

@ Якщо дітям важко дати відповідь на це питання, то вчитель сам підбиває підсумок: «Кожна квітка в українському віночку має своє значення. Люди роками спостерігали за «незвичайними» (лікарськими) властивостями трав і квітів. Тому вплітали у віночок ті квіти, які могли стати у пригоді (вилікувати); думали і бажали здоров'я і добробуту тій людині, для якої робили вінок. Тобто вінок був не тільки прикрасою, а й оберегом.

❧ Чи знаєте ви, що таке оберіг? (Предмет, який оберігає від лиха). Послухайте, яке означення дає словник: «**Оберіг** – це найдревніший предмет, якому приписують надприродну здатність відвертати від його власника хвороби, біду, приносити щастя і гарзди, чарівний предмет, призначений захищати свого власника. Вважається також, що він може принести удачу, попередити про небезпеку, поліпшити стан здоров'я». (Учитель/ка зачитує означення, демонструючи словник або сторінку в інтернеті)

Розфарбуйте стрічки

❧ Кольори стрічок у віночку також мають «чарівне» значення.

Я повільно читатиму вам текст про кольорові стрічки українського віночка, а ви будете розфарбовувати їх олівцями потрібного кольору.

@ Як уже казав/ла, до віночка прив'язують кольорові стрічки. Першою посередині – **світло-коричневу**. Це наша земля-ненька. (Учитель/ка зупиняється і чекає поки діти розфарбовують. Якщо потрібно, підходить до учнів, допомагає знайти відповідну стрічку. Коли діти закінчили розфарбовувати першу стрічку, всі разом повторили (головний – голос учителя/ьки): «Посередині – світло-коричнева – наша земля-ненька»).

Обабіч неї – дві **жовті**. Це ясне сонечко. (Пауза. Проводиться аналогічна робота).

За ними йдуть із різних боків **світло-зелена і темно-зелена** – жива природа, краса і юність. (Пауза. Проводиться аналогічна робота).

За ними в'яжуть **синю і блакитну** – небо і вода: вони дають нам силу і здоров'я (Пауза. Проводиться аналогічна робота).

Тоді з одного боку – **жовтогарячу**: це хліб. (Пауза. Проводиться аналогічна робота).

З другого – **фіолетову** стрічку, що означає людський розум. (Пауза. Проводиться аналогічна робота).

А потім – **малинова** стрічка – щедрість (Пауза. Проводиться аналогічна робота). – І **рожева** – багатство, достаток. (Пауза. Проводиться аналогічна робота).

По краях вінка в'яжуться **білі** стрічки. (Пауза. Проводиться аналогічна робота). Вони означають чистоту душі.

Доповніть віршик Н. Коляди

Ми разом у класі навчаємось,
Гуляємо, спортом .... (займаємось).
Хоч різні, та весело граємо,
Одне одного ми .... (поважаємо).
Цікаво спілкуватись нам і кожної хвилини
Ми обговорюємо книги та .... (новини).
Немає головних у міцнім союзі,
І знає школа вся – ми справжні .... (друзі)!

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Перший тиждень навчання в школі закінчується. Наша плідна співпраця показала, що ми багато цікавого дізналися одне про одного, у нас є спільні інтереси і захоплення. Навіть дехто встиг потоваришувати. Але хочу відкрити вам ще одну таємницю: «Уже цілий тиждень наш клас – частина великої шкільної родини, що називається (усі кажуть хором (головний – голос учителя): «Школа...» (назва навчального закладу).

Кожен учень нашого класу – член нашої класної родини під назвою ... «1-А».

Якою, на вашу думку, повинна бути родина?

Очікувана відповідь: веселою, дружньою, щасливою, гарною.

 Добре. Усі учні в нашому класі відрізняються зовні, мають різні уподобання, читають різні книжки, але вони можуть стати друзями, щасливою родиною.

Пропоную зробити оберіг нашої дружньої класної сім'ї – віночок дружби. (На столі прикріплений ватман, який потім розміщується на дошці).

Батьки підготували для вас сюрприз (учитель/ка роздає кожному учневі конверт-сюрприз).

 При першій зустрічі з батьками вчитель/ка дає їм завдання: вирізати з кольорового паперу (намалювати) квітку, із якою вони асоціюють свою дитину, а потім у центр квітки наклеїти маленьке фото дитини, виготовлену квітку необхідно покласти в конверт, підписати прізвище дитини і віддати вчителю.

P.S. *Учитель/ка обов'язково визначає розміри квітів або дає готові зразки для видруку.*

 Для батьків ви – маленькі квіточки! А всі разом – дружна родина.

Починаємо працювати! (Учитель/ка пояснює правила роботи з клеєм і порядок групової роботи. Кожен наклеює свою квітку на ватман (під керівництвом вчителя/ьки)).

 Щоб не утворювався натовп біля робочого столу, на якому лежить аркуш ватману, учитель/ка дає чіткі вказівки.

 Починаємо практичну роботу. Уважно прослухайте порядок робочих дій.

Покладіть квітку на клейонку зворотним боком до себе. Відкрийте клей. Починайте змащувати клеєм квіточку від середини до країв.

Не залишайте клейових калюж, сухих місць.

Хто закінчить роботу із клеєм, той обережно бере квітку і підходить до столу. Підходимо по черзі. Біля столу стоять не більше ніж 4 учні.

V. САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ

Лунає тиха музика (доречно взяти мелодію пісні про дружбу), діти працюють. У разі потреби вчитель допомагає учням.

VI. РЕФЛЕКСІЯ

Колективна робота розміщується на дошці.

@ Можна зробити колективне фото учнів на тлі створеного колажу-віночка, прокоментувати, що під час фотографування обрано загальний план, діти стоять перед дошкою – це передній план, віночок за їхніми спинами на дошці – це задній план.

 Що нового ви дізналися на занятті? Що навчилися робити? Я вдячна вам за старання.

VII. ПРИБИРАННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ

ПІДСУМОК ТЕМАТИЧНОГО ДНЯ

 Отже, сьогодні протягом дня ми з вами говорили про вас і ваших однокласників, ви дізналися, що інформацію ми можемо отримувати з ..., від ... (діти по черзі називають джерела інформації), про людину ми можемо дізнатися з ... (її вчинків, міміки, емоцій) ..., які теж джерела інформації; вона також може бути зашифрована в кольорах, ми з вами багато малювали, рахували, писали, з'ясували, що дружба в нашому житті відіграє значну роль. Ми сьогодні всі разом зробили віночок. Віночок – це послання, наша думка, інформація, те, що ми хочемо сказати іншим. Покажіть його вашим батькам і рідним. Ми хочемо цим сказати, що ми станемо...(друзями). І будемо дружнім класом, таким же міцним, як і наш віночок, що ми з вами зробили разом.

P.S. Після матеріалів до 4-х занять тематичного дня подається словничок основних термінів дня, яким можуть скористатися батьки у разі, якщо їхня дитина була відсутня.

 Інформація – це відомості, знання, які ми отримуємо з до-вколишнього світу під час спілкування, навчання, спостережень.

Джерела інформації – про того або те, від кого або звідки довідуються про що-небудь.

Дружба – це дуже близькі відносини, які ґрунтуються на спільних інтересах, взаємній довірі, прихильності та взаємодопомозі.

Кадр із мультфільму – це окремий знімок (окреме зображення, окрема сцена) з мультфільму.

2 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «Я У ШКОЛІ»

[Завантажити робочий зошит до тематичного дня 2 >>>](#)

Основна ідея тематичного дня

Адаптація в приміщенні школи і великому шкільному колективі.
Упродовж дня **діти**:

- набувають навичок вільного орієнтування в шкільному приміщенні, навчаючись декодувати умовні позначення кабінетів;
- знайомляться зі шкільним персоналом;
- дізнаються, що джерелами інформації для них можуть бути картини художників (твори мистецтва) та умовні позначки;
- вчать самостійно створювати умовні позначки, спираючись на власний життєвий досвід та інформацію, отриману протягом тематичного дня; створювати власний медіапродукт.

Заняття 5 (1)

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. ЯКІ БУВАЮТЬ ШКОЛИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: учити учнів виконувати звуковий

аналіз фонетично нескладних слів, послідовно називати звуки, будувати звукові моделі слів; ділити слово на склади, визначати наголос, складати речення з різною кількістю слів; розвивати фонематичний слух; розширювати знання першокласників про свою Батьківщину, рідний край;

медіакомпетентність: показати, що картини художників (твори мистецтва) також джерело інформації; продовжити вчити працювати з джерелами інформації (словниками, інтернетом), переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, вміння аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати зв'язне мовлення учнів, уміння відтворювати зміст казки з опорою на ілюстрацію; критичне мислення.

Виховна: виховувати інтерес до читання, виховувати культуру спілкування.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці, репродукції картин (Рябушкін А. «Школа XVII століття», 1903 р.; Морозов О. «Сільська безплатна школа», 1865 р.; Богданов-Бельський М. «Усний рахунок. У народній школі С. А. Рачинського», 1895 р.; Козлов І. «Першокласниця», 1950 р.); Словник української мови: в 11 томах (том 5), відеоролик про дошку (<https://www.youtube.com/watch?v=0NQmopeh4f0>).

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

 Ви любите мандрувати? Пропоную вам сьогодні стати мандрівниками. Відгадайте, де це буде відбуватися? Допоможе вам у цьому загадка:

Великий будинок у місті стоїть,
Та завжди, як вулик бджолиний, шумить.

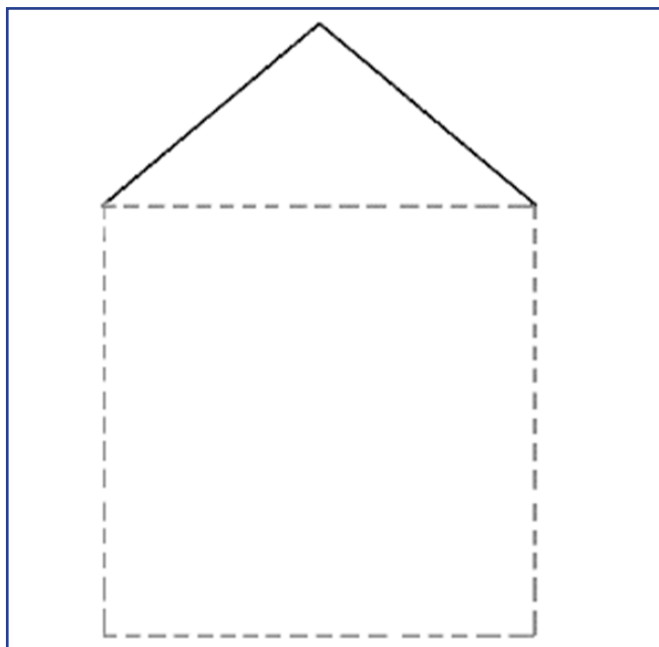
Як чаша, він повний знаннями,
Ласкавий будинок цей з нами.

(Школа)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ
IV. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 1. Розгляньте малюнок. Простим олівцем обведіть пунктирні лінії.

Що зображено на малюнку?

Очікувана відповідь: будівля, будинок, хата, житло, магазин, лікарня, школа. (Якщо діти не назвуть школу, то вчитель повинен запитати: чи може ця будівля бути школою?)

Що забув намалювати художник? (Якого елемента не вистачає?)

Очікувана відповідь: не вистачає вікон, дверей.

Домалюйте віконця, двері.

Слово школа є в багатьох мовах. З'явилася школа як навчальний заклад дуже давно, 24 століття тому в Греції. На українські землі школа прийшла тисячу років тому. Мандруючи по Україні від міста до міста, від села до села, грецьке слово **схале** і стало **школою**.

 Вправа 2. Розгляньте картини художників.
Ідіть пунктирною лінією за стрілочками, щоб дізнатися, які школи були в минулому.

У робочому зошиті зображено картини:

- Рябушкін Андрій «Школа XVII століття», 1903 р.;
- Морозов Олександр «Сільська безплатна школа», 1865 р.;
- Богданов-Бельський Микола «Усний рахунок. У народній школі С. А. Рачинського», 1895 р.;
- Козлов Іван «Першокласниця», 1950 р.

Учитель/ка має обов'язково озвучити назву картини, що розглядається, та ім'я художника, який її написав.

Бажано також, щоб під час аналізу картин, вони були спроектовані на екран. Тоді діти зможуть краще розгледіти всі деталі.

 Розкажіть, що ви бачите на першій картині.

Очікувана відповідь: діти сидять за одним великим столом. Вони пишуть. Біля дітей стоїть чоловік. Він одягнений як служитель церкви. У руках у нього прут. Хлопець стоїть навколішки і читає книгу. Діти одягнені добре.

 Дійсно, перші школи були засновані при церквах. Учителем був дяк. Він учив дітей читати, писати і рахувати. За невивчений матеріал або погану поведінку учнів били прутами. У школах навчалися діти багатих людей. Навчалися лише хлопці, бо вважалося, що дівчатам не потрібно навчатися. Їх обов'язком було доглядати дітей допомагати по господарству вдома.

 Розкажіть, що ви бачите на другій картині.

Очікувана відповідь: на другій картині ми бачимо багато дітей різного віку в дерев'яній хаті. Є діти одягнені добре, інші, навпаки, бідно. Бачимо зображення вчительки.

 Це сільська школа. Зазвичай у сільській місцевості школи розташовувалися у звичайній дерев'яній хаті. Навчалися одночасно всі діти (різного віку). Був один учитель у селі. Він навчав дітей читати, писати, рахувати.

Минав час, усе змінювалося. Змінилося ставлення людей до навчання. У школах почали навчатися і хлопці, і дівчата.

 Розкажіть, що ви бачите на третій картині.

Очікувана відповідь: на третій картині ми бачимо, що в класі навчаються тільки хлопці. У приміщенні з'явилася дошка. Учні пишуть крейдою на дошці.

 А як ви гадаєте, яке заняття зображене? Поясніть свою відповідь.

Очікувана відповідь: на дошці написано приклад з математики.

 Розкажіть, що ви бачите на четвертій картині.

Очікувана відповідь: на четвертому малюнку бачимо дівчат у шкільній формі. Вони йдуть до школи з букетами, портфелями.

 Були часи, коли існували окремі школи для хлопців і для дівчат (Це говорить учитель/ка).

 Які джерела інформації використано під час розповіді про школу?

Очікувана відповідь: картини художників.

 Правильно.

Фізкультхвилинка

 Тиждень тому ви дізналися про походження слів, що використовують для називання шкільного приладдя. Нагадайте, якого?

Очікувана відповідь: підручник, ручка, лінійка, олівець, зошит.

 А ще яке шкільне приладдя ви бачили на картинах?

Очікувана відповідь: ми бачили дошку, парту, крейду.

 Чи хотіли б дізнатися про походження цих слів?

Очікувана відповідь: так.

Розповідь учителя про походження слів дошка, парта, крейда, клас (так, як у 1-й тематичний день).

Слово **клас** прийшло до нас з латинської мови, утворившись від слова класіс, що означає «група людей».

Парта теж, виявляється, мандрівниця. У стародавніх школах учні сиділи на довгих лавах біля столу. Та згодом учнів розділили, розсадили по двоє: апарт – «збоку, окремо». Слово «апарт» є й у французькій, і в німецькій мовах.

Крейда – крета, глина з острова Крит, який далеко від України. Крету, тобто таку саму глину, знайшли в себе германці. Назву цієї глини вони трохи змінили – на крейде. А від германців слово примандрувало в Україну. (Якщо є така можливість, варто скористатися Google Maps і показати на карті, де розташовуються ці країни).

Українське слово **дошка** походить від грецького діскос, що означає коло, диск, підставку, тацю для їжі. У германців воно означало «стіл». Від них це слово потрапило до нас.

P.S. Можна скористатися також відеороликом про дошку:
<https://www.youtube.com/watch?v=0NQmopeh4f0>.

 Вимовте кожне з цих слів по звуках. (Учитель/ка викликає окремих учнів або діти промовляють усі хором (головний – голос учителя). Поділіть слова на склади.

Викладіть (запишіть) звукові схеми до цих слів.

Визначте наголос у цих словах.

Складіть словосполучення (речення) з цими словами.

ВИСНОВОК. *Картини художників (твори мистецтва) – джерело інформації.*

 Ви мандрували від картини до картини, проходячи шлях по стрілочках. Що позначають стрілочки?

Очікувана відповідь: стрілочки позначають напрямок руху. (Вимагати повну відповідь).

 Для чого потрібні вміння писати стрілочки?

Очікувана відповідь: стрілочки потрібно вміння писати, щоб за необхідності показати напрямок руху письмово. Наприклад: гра «Знайди скарби пірата», мультфільм «Острів скарбів», «На останній парті».

V. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

 Змій Горинич – герой багатьох українських казок. Діти, пригадайте в яких казках, фільмах або мультфільмах ви зустрічалися із цим героєм.

 Якщо діти не зможуть дати відповідь на поставлене запитання, то вчитель/ка має нагадати, наприклад, про таких героїв:
Івасик-Телесик, хлопчик, який утік від Змія на крилах лебедя, та **Котигорошко**, який розібрався зі Змієм по-своєму – одним ударом величезної булави.

У билині «Про Добриню Микитича і Змія Горинича» Змій викрав Забаву Путятішну – племінницю київського князя, а **Добриня Микитич** спочатку знищив дитинчат Горинича, більше схожих на гадюк, ніж на батька, а потім звільнив Забаву.

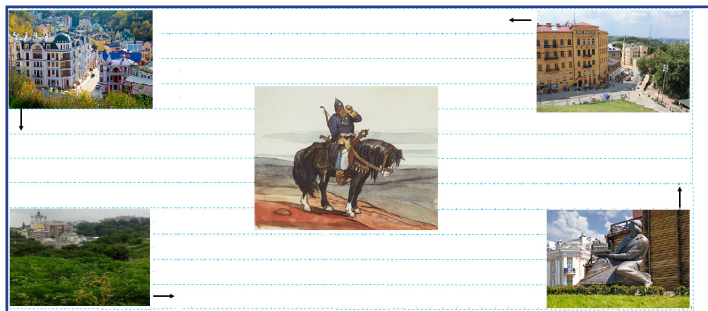
Кирило Кожум'яко – ще один герой українських казок і билин, легендарний киянин і славетний богатир-змієборець, який завдяки своїй силі й мужності здатен був врятувати київські землі від страшного Змія.

☞ Чи допомогли Котигорошкові, Добрині Микитичу, Кирилу Кожум'яці мудрість, поради, знання подолати цього ворога?

А чи знаєте ви, що Кирило Кожум'яка родом зі стародавнього Києва?

P.S. Тут учитель/ка може звернути увагу на те, що Київ є столицею нашої держави та спитати, хто бував у Києві.

📖 **Вправа 3. Розгляньте фотографії. Хто або що зображено на них? За допомогою стрілочок пройдіть шлях від центру Києва до урочища, де мешкав Кирило Кожум'яка. Напишіть стрілочки за зразком. Яким шкільним приладдям ви скористаєтеся?**

Розгляньте фотографії. Чи знаєте ви, хто або що зображено на них?

@ У Києві проводять екскурсії для дітей за мотивами билини (<http://go2lavka.com/ekskyrsii-po-kiyevy/peshehodnie-ekskyrsii/a-mi-idem-v-gosti-k-kirilly-kojemyake!#prettyPhoto>).

P.S. Раджу пояснити дітям, що за місця зображені на фотографіях:

Фото 1. Пам'ятник Ярославу Мудрому,

Фото 2. Старокиївська гора,

Фото 3. Воздвиженка,

Фото 4. Урочище.

☞ Напишіть стрілочки за зразком, починаючи від пам'ятника Ярославу Мудрому. Яким шкільним приладдям ви скористаєтеся?

Очікувана відповідь: ми скористаємося простим олівцем.

@ Учитель проговорює, а діти прописують стрілочки: «Із міста Ярослава Мудрого (діти пишуть стрілочки вгору), через Старокиївську гору (діти пишуть стрілочки ліворуч), ми помандруємо на Воздвиженку (діти пишуть стрілочки вниз), щоб відшукати урочище, де жив легендарний Кирило Кожум'яка (діти пишуть стрілочки праворуч)».

 Українські мультиплікатори звернулися до нашої історії та створили чудовий мультфільм про найменшого сина Кирила Кожум'яки – Микиту, слабкого та мрійливого хлопчика, який хотів бути схожим на татка. Цей мультфільм називається ... «Микита Кожум'яка». Чи дивилися ви цей мультфільм? (Так. Ні).

- Хто головний герой цього мультфільму?

Очікувана відповідь: Головний герой цього мультфільму Микита Кожум'яка.

- Хто ще герої цього мультфільму?

Очікувана відповідь: батько і мати Микити, його брат Богдан, теля Чубчик, маг і його учень – летюча миша Едді, чаклунка Сірінга, білка Кама та ще багато інших героїв.

Перегляд фрагменту мультфільму «Микита Кожум'яка» (8.56–12.30 хв.).

 Пропоную вам переглянути фрагмент мультфільму «Микита Кожум'яка» (режисер Манук Делоян). Де відбувається дія цього фрагменту?

Очікувана відповідь: у хаті чарівника та біля неї.

- Хто герої цього фрагменту?

Очікувана відповідь: маг і його учень – летюча миша Едді.

- А чи гарний учень Едді?

Очікувана відповідь: ні, бо не виконав домашнього завдання. Замість того, щоб підняти козу в повітря, він перетворює її на чудернацьку потвору.

- Як називає свого учня маг?

Очікувана відповідь: нечемою та невігласом.

- Чи знаєте, що означають ці слова?

Очікувана відповідь: так (ні).

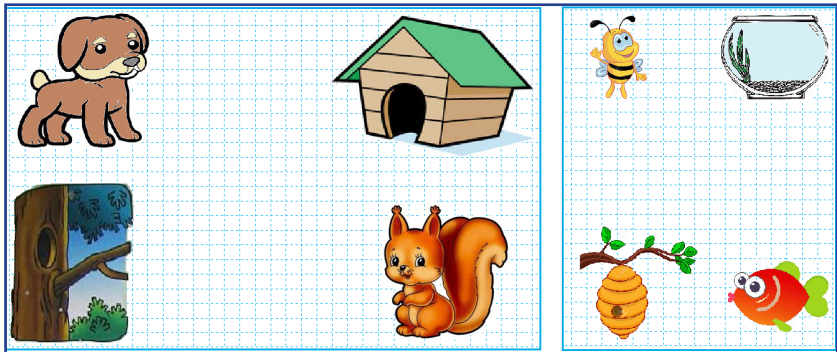
- Де можна дізнатися про значення цих слів?

Очікувана відповідь: у словнику, в інтернеті.

@ Якщо рівень підготовки дітей в класі високий, то вчитель може запропонувати їм дізнатися або перевірити значення цих слів за допомогою тлумачного словника (друкованого чи електронного). Учитель/ка показує алгоритм пошуку значення цих слів в інтернеті, коментуючи свої дії. Якщо нема під'єднання до інтернету, учитель демонструє скріншот сторінки електронного тлумачного словника.

Якщо більшість учнів не вміє читати і не знають алфавіту, то вчитель зачитує статтю зі словника.

 Вправа 4. Розгляньте малюнки. Допоможіть тваринкам знайти свою домівку. Покажіть шлях за допомогою стрілочок.

Діти за допомогою горизонтальних і вертикальних стрілочок з'єднують тваринку з її домівкою.

Розкажи за малюнками, хто де мешкає.

 Запитання:

- Де мешкає собака?

Очікувана відповідь: собака мешкає в будці.

- Як вказати собаці шлях до його домівки? (за допомогою стрілочки). Стрілочки пишемо горизонтально, зліва – направо (учитель/ка дає зразок на дошці). Де мешкає білочка?

Очікувана відповідь: білка мешкає в дуплі. Стрілочки пишемо горизонтально, справа наліво (учитель/ка дає зразок на дошці).

- Де домівка бджілки?

Очікувана відповідь: домівка бджоли – вулик. Стрілочки пишемо вертикально, згори вниз (учитель/ка дає зразок на дошці).

- Скільки звуків у слові бджола?Що слугує житлом для рибки?

Очікувана відповідь: житлом для рибки слугує акваріум. Стрілочки пишемо вертикально, знизу – вгору (учитель/ка дає зразок на дошці).

ВИСНОВОК. *Значок «стрілочка» може вказувати напрямок руху або з'єднувати предмети за певною ознакою.*

VI. РЕФЛЕКСІЯ

 Сьогодні на занятті ми вчилися виконувати звуковий аналіз слів, будувати звукові моделі слів; ділити слово на склади, визначати наголос, складати речення з різною кількістю слів. Дізналися багато цікавого про історію розвитку шкіл. Училися відтворювати зміст казки з опорою на ілюстрації. Упевнилися в тому, що все, що нас оточує, може бути джерелом інформації.

Запитання:

- Із якими джерелами інформації ми працювали на занятті?

Очікувана відповідь: ми працювали з картинами художників (творами мистецтва), а також мультфільмом. Вони були для нас джерелом інформації. Ще дізнавалися про значення слів зі словника та відео. Навчилися писати стрілочки і дізналися, де і коли їх використовують. Стрілочки теж джерело інформації.

- Де ми можемо використовувати стрілочки?

Очікувана відповідь: значок «стрілочка» може вказувати напрямок руху або з'єднувати предмети за певною ознакою.

Заняття 6 (2)

МАТЕМАТИКА. ЩО ТАКЕ УМОВНІ ПОЗНАЧКИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: ознайомити учнів з розміщенням

предметів у просторі; сприяти засвоєнню відповідної термінології (порядкова лічба, поняття зліва направо, справа наліво, вищий, нижчий); учити учнів на основі розгляду малюнків і порівняння предметів розкривати зміст малюнка; на основі практичних дій із предметами формувати в учнів уміння лічити предмети;

медіакомпетентність: продовжити далі знайомити із поняттям джерела інформації та працювати з ними; переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, вміння аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки; створити умови для виховання почуття колективізму.

Розвивальна: розвивати логічне та критичне мислення, спостережливість, увагу.

Виховна: виховувати старанність, акуратність, інтерес до вивчення математики.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

 Вправа 1. Розгляньте умовні позначки. Закресліть зайву позначку. Поясніть свій вибір.

 Запитання:

- Що позначають стрілочки?

Очікувана відповідь: напрямок руху.

- Яку зайву позначку ви закреслили?

Очікувана відповідь: умовну позначку з червоним хрестом.

- А хто знає, що вона позначає?

Очікувана відповідь: медичний заклад.
або

Очікувана відповідь: вигнуті стрілочки.

- А хто знає, що вони позначають?

Очікувана відповідь: напрямок руху.

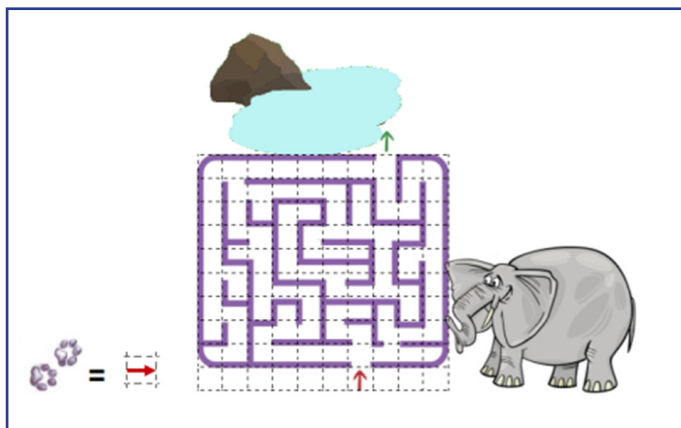
- За якою ознакою ви обирали зайву позначку?

Очікувана відповідь:

1. За формою.
2. За призначенням.

P.S. Обидві відповіді правильні.

 Вправа 2. Допоможіть слоникові знайти найкоротший шлях до озера. Позначте шлях стрілочками: ↑ (вгору), ↓ (вниз), → (праворуч), ← (ліворуч).

@ Дитина має прокласти 2 шляхи, з них обрати найкоротший і пояснити, чому саме цей шлях найкоротший.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ
IV. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 3. Розгляньте малюнок. Позначте, хто навчається поверхом вище?

Запитання:

- Так, хто навчається поверхом вище?

Очікувана відповідь: хлопчик.

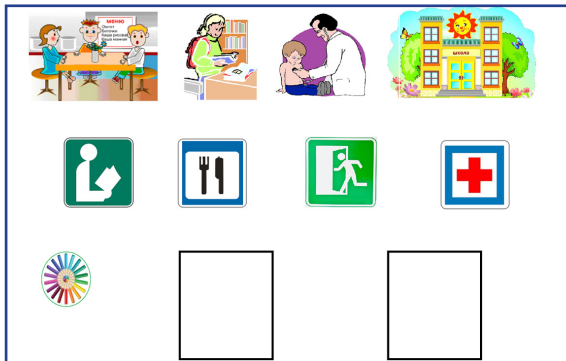
Підніміть зелені олівці ті, хто теж позначив хлопчика. Молодці!

- Як ви здогадалися, що поверхом вище навчається хлопчик?

Очікувана відповідь: у хлопчика за спиною зелений рюкзак, він виглядає з вікна 3-го поверху, а в дівчинки в руці червоний олівець, який ми бачимо у вікні 2-го поверху.

Вправа 4. З'єднайте шкільні приміщення з відповідними умовними позначеннями.

@ Перед виконанням вправи обов'язково обговорити, що означають зображені на малюнку знаки.

? **Запитання:**

- Які кабінети є в школі?
- З'єднайте шкільні приміщення з відповідними умовними позначеннями.
- А як би ви позначили кабінет, у якому перебуває наш клас? Спортивний зал?

Очікувана відповідь: класний кабінет – прямокутник з обличчям дітей (або прямокутник з учителем). Спортивний зал – прямокутник із фігурою чоловічка, який займається фізичними вправами.

Вправа 5. Намалюйте умовні позначення до відповідних малюнків.

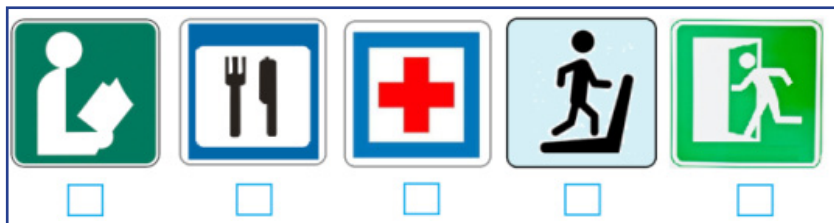
Квест школою і шкільним подвір'ям

@ Учитель/ка заздалегідь готує (можна навіть від руки накреслити, а потім зробити потрібну кількість ксерокопій) для кожного учня план мандрівки школою, використовуючи знайомі учням умовні позначення: мандрівка починається із класної кімнати (кабінету), далі – залежно від розташування кабінетів у школі.

Наприклад: класна кімната (кабінет), медичний кабінет, спортзал, їдальня, бібліотека (обов'язково остання). Бажано, щоб під час екскурсії в медичному кабінеті, бібліотеці, спортзалі, на шкільному подвір'ї були медсестра, кухар, бібліотекар, фізрук, двірник і щоб кожен із них декілька слів сказав про свою роботу (2–3 хвилини). Потім вийти на вулицю (вихід). Екскурсія навколо школи (звернути увагу, проговорити вголос хором), що міститься ліворуч від порога школи, праворуч, позаду школи, перед школою. Заходять до кабінету і продовжують роботу в зошиті (можливо, на початку наступного заняття).

V. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Досліди розташування шкільних приміщень

Познач відповідним кольором приміщення, які

 (червоним) розташовані вище від вашого класного кабінету,

 (зеленим) розташовані на одному поверсі з вашим класним кабінетом,

 (синім) розташовані нижче від вашого класного кабінету.

P.S. Після виконання завдання обов'язково спитати в учнів, де розташовані шкільні приміщення відносно класного кабінету.

 Відкрийте сторінку «Моє портфоліо». Подивіться на зображення. Що це?

Очікувана відповідь: школа.

Розфарбуйте віконця на тому поверсі, де міститься ваш класний кабінет. Колір віконечок доберіть самостійно.

@ Учитель/ка обов'язково ставить усі 3 запитання учням і отримує від них відповіді на них. Наприклад: Які приміщення розташовані вище від твого класного кабінету?

Очікувана відповідь: вище від класного кабінету міститься бібліотека.

ВИСНОВОК. Умовні позначення – це спрощене зображення предметів. Є умовні позначення, що однакові для всіх країн світу.

V. РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на занятті ми вчилися орієнтуватися в приміщенні школи, щоб у разі необхідності швидко знайти потрібний кабінет, знати куди звернутися по допомогу. Навчилися читати умовні позначки, які нам трапляються в повсякденному житті, щоб швидко скористатися ними, коли буде потрібно. Ці позначки також важливе джерело інформації.

Навіть спробували самі створити такі позначки.

Заняття 7 (3)

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я. ДЛЯ ЧОГО ІСНЮЮТЬ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: ознайомити з правилами безпеки першокласника; з правилами поведінки в школі (медкабінет, бібліотека, спортзал, їдальня); формувати навички безпечної поведінки на перервах, під час навчальної праці; доброзичливе ставлення до друзів; учити підтримувати доброзичливі стосунки з однокласниками; спонукати учнів до виконання правил поведінки в школі;

медіакомпетентність: продовжити вчити переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, вміння аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: сприяти розвитку критичного мислення, уваги, пам'яті та самостійності учнів.

Виховна: виховувати бажання щоденно дотримуватися корисних для здоров'я звичок, відповідальність, дисциплінованість.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На попередньому занятті ми з вами мандрували. Де ми побували?

Очікувана відповідь: ми були в шкільній бібліотеці, медпункті, їдальні, спортзалі, на шкільному подвір'ї.

- Як ви гадаєте, з якою метою ми відвідали ці кабінети? Для чого потрібно знати їх місце розташування?

Очікувана відповідь: нам потрібно знати, де містяться ці кабінети, щоб у разі необхідності можна було швидко і вчасно скористатися послугами, які в них надаються.

- А звідки ми почали свою мандрівку?

Очікувана відповідь: ми починали мандрувати з класного кабінету. З'ясуймо, що є в нашому кабінеті.

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 1. Розгляньте малюнок. Закресліть зайвий предмет.

Запитання:

Очікувана відповідь: зайвий – зайчик.

Чому?

Очікувана відповідь: це іграшка, а інші предмети – шкільне приладдя. Іграшки до школи брати не бажано. Ними треба гратися вдома. У школі вони заважають учитися.

Правильно. Ви й самі не помітили, що вже самостійно вивели перше правило першокласника: «Іграшки до школи брати не можна. Ними треба гратися вдома. У школі вони заважають учитися».

 **Вправа 2. Розгляньте малюнки та позначки до них.
Розкажіть за малюнками про правила поведінки в класі.**

 Запитання:

- Як ви думаєте, що означають зелені галочки?
Очікувана відповідь: галочки означають, що ці малюнки обрано як правильні. Діти на цих малюнках поведуться чемно, виховано, правильно.
- А чому для галочок обрано зелений колір?
Очікувана відповідь: зелений колір як сигнал світлофора – дозволяє йти. Тобто означає, що ти робиш правильно.
- Діти, скажіть, що ви відчуваєте, коли уявляєте зелений колір?
Очікувана відповідь: спокій, комфорт, радість, задоволення.
- А що означають червоні хрестики?
Очікувана відповідь: червоні хрестики означають заборону. Так робити не можна.
- Чому обрали червоний колір?
Очікувана відповідь: червоний – це сигнал заборони.
- А що ви відчуваєте коли уявляєте червоний колір?
Очікувана відповідь: тривогу, дискомфорт, страх, хвилювання.

@ При роботі з тестами під час екзаменів, при заповненні анкет, опитувальників, при роботі з паперовими й електронними документами часто користуються умовними позначками: хрестиками. Це знак відмови, заборони, відхилення пропозиції, закриття файлу тощо. Галочка – знак вибору одного з множини.

🗨️ Користуючись малюнками, складемо правила поведінки учнів на занятті. Як же потрібно поводитися на занятті? Спочатку складіть речення до кожного малюнка, позначеного зеленою галочкою.

Очікувана відповідь: до початку заняття треба ретельно підготуватися. Коли вчитель/ка входить до класу, слід всім учням встати і привітатися. Якщо хочеш відповісти, то потрібно піднести руку вгору і чекати, поки тебе викличе вчитель/ка. Сидіти правильно за партою і виконувати всі вказівки (завдання) вчителя.

🗨️ Тепер скажіть, чого не можна робити на занятті? Складіть речення за кожним малюнком, що позначений червоним хрестиком.

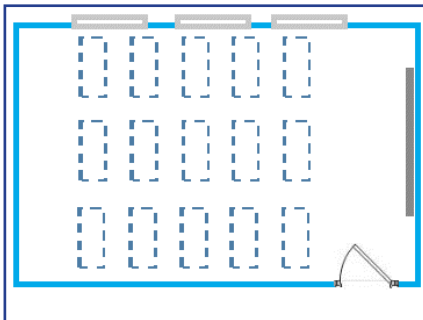
Очікувана відповідь: не можна гратися на занятті, смикати дівчаток за коси, розмовляти, викрикувати, їсти, спати.

ВИСНОВОК. Дотримуючись правил поведінки на занятті, ми створюємо умови для кращого навчання собі та своїм однокласникам.

Фізкультхвилинка

Розгляньте схему класу. Обведіть парту, за якою ви сидите, і розфарбуйте її улюбленим кольором. Намалюйте учительський стіл.

🗨️ За якою партою ти сидиш? (Я сиджу за третьою партою).

Підведіться ті, хто також сидить за третьою партою. (Аналогічна робота проводиться з іншими).

Намалюйте учительський стіл. У вигляді якої геометричної фігури ви зобразите стіл учителя?

Очікувана відповідь: квадрат, прямокутник.

@ Учитель/ка приймає будь-яку відповідь (до якої схильна більшість учнів), допомагає визначити, де розташувати стола відносно дошки (праворуч, ліворуч, перед).

Правила поведінки в їдальні

Правило 1. Заходь до їдальні спокійно, по черзі.

Правило 2. За столом сиди спокійно і їж охайно.

Правило 3. Розмовляй тихим голосом із сусідами за столом.

Правило 4. У їдальні не бігай.

Правило 5. Не пустуй зі столовим приладдям.

Правила поведінки у класі

Правило 1. До класу заходь спокійно, займай лише своє власне місце.

Правило 2. Не зачиняйся в класі на ключ.

Правило 3. Не відчиняй самостійно вікон.

Правило 4. Не грайся ручками, не кидайся книжками, портфелем.

Правило 5. Будь обережний з інструментами на заняттях із трудового навчання.

Правило 6. Правильно організовуй своє робоче місце.

Правила поведінки на перерві

Правило 1. На перервах не бешкетуй.

Правило 2. У коридорах школи рухайся спокійною ходою, без шуму.

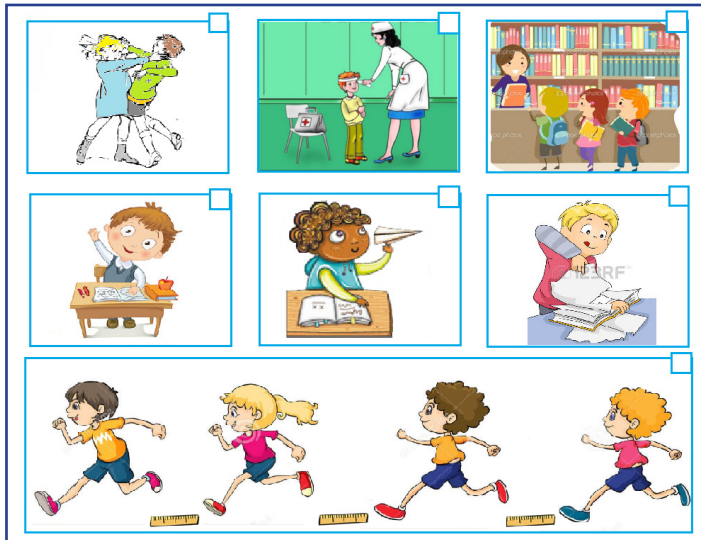
Правило 3. Акуратно й уважно користуйся дверима, не став руки в дверні отвори, не пустуй, не гримай дверима.

Правило 4. На сходах не перегинайся через поручні, дивися собі під ноги, тримайся правого боку.

Правило 5. Не бігай по сходах, не штовхай тих, хто йдуть попереду, не смикай дітей за рюкзаки, не став підніжки, не зупиняйся в дверях і проходах.

Вправа 4. Розгляньте малюнок.

Поясніть правила поведінки в цих приміщеннях. Зафарбуйте квадратики біля малюнків відповідним кольором:

(червоним) якщо діти поведуться неправильно.

(зеленим) якщо діти поведуться правильно.

Запитання:

- До якого кабінету ми завітали на початку нашої мандрівки? (*Медкабінету*).
- Хто нас там зустрів? (*Медсестра*).
- Як її ім'я? (*Відповіді дітей*).
- Що цікавого вона вам розповіла? (*Відповіді дітей*).
- Розгляньте малюнки. Складіть правила поведінки в медкабінеті.

P.S. Аналогічна робота проводиться за іншими малюнками.

Правила поведінки в медкабінеті

Правило 1. Заходь до медкабінету спокійно.

Правило 2. Привітайся. Розкажи, з якою метою ти прийшов.

Правило 3. Розмовляй тихим голосом.

Правило 4. Спокійно чекай на допомогу.

Правило 5. Ретельно виконуй усі вказівки медсестри.

Правила поведінки в спортзалі

Правило 1. До спортзалу заходь спокійно, займи своє місце.

Правило 2. Не галасуй, не бігай, не штовхай тих, хто стоїть попереду, не смикай інших дітей, не став підніжки.

Правило 3. Ретельно виконуй вказівки вчителя.

Правила поведінки в бібліотеці

Правило 1. Заходь до бібліотеки спокійно.

Правило 2. Привітайся.

Правило 3. Якщо потрібно, стань у чергу і чекай.

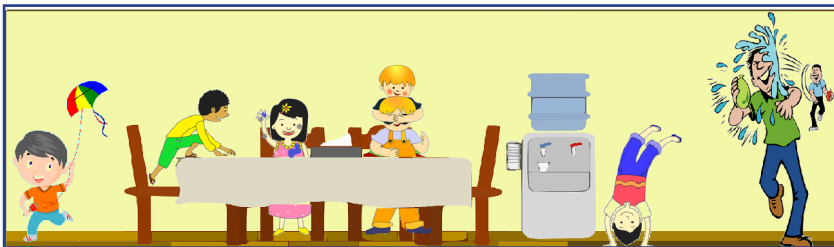
Правило 4. Чітко скажи бібліотекарєві, яка книга тобі потрібна.

Правило 5. Розмовляй тихим голосом.

Фізкультхвилинка

Розгляньте малюнок. Поясніть, які правила поведінки в їдальні порушено.

Очікувана відповідь:

- В їдальні не можна бігати, штовхатися, галасувати, битися.

- Не можна розмовляти під час споживання їжі.
- Не можна читати під час споживання їжі.
- Не можна їжу брати руками. Для цього є спеціальне приладдя (ложки, виделки).
- Не можна смикати дівчат за коси.
- Не можна розмовляти телефоном під час споживання їжі.
- Не можна класти шкільні речі на стіл.
- Не можна переїдати.
- Перед кожним споживанням їжі потрібно мити руки.
- Якщо тобі потрібно щось негайно взяти зі столу, а воно міститься далеко, то потрібно попросити, щоб тобі подали, а не тягнутися через весь стіл.

ВИСНОВОК. Кожному місці існують правила поведінки. Їх слід дотримуватися і в школі, і вдома.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Вправа 5. Перегляньте фрагмент мультфільму «Мотузочка» (1990, режисер Валентина Костилюва). Хто порушив правила поведінки?

Перегляд фрагменту мультфільму «Мотузочка» (0–1.40 хв).

Запитання:

- Як ви гадаєте, чому вам запропоновано подивитися саме цей мультфільм?

Очікувана відповідь: тому що в ньому герої порушили правила поведінки на вулиці.

- Як звуть героїв цього мультфільму?

Очікувана відповідь: бегемотик Топа і кошеня Тутті.

- Хто порушив правила поведінки?

Очікувана відповідь: кошеня Тутті.

- Що ви можете сказати про них?

Очікувана відповідь: бегемотик Топа дуже добрий, співчутливий, готовий допомогти тим, хто цього потребує, а кошеня Тутті заради перемоги у грі готове ризикувати власним життям. Воно ховається в

колодязь, а лазити в небезпечні місця не можна.

ВИСНОВОК. *Порушувати правила поведінки не можна, це може зашкодити здоров'ю.*

Гра «Так – ні» (сюжетні картинки або презентація).

Учитель/ка показує малюнок. Якщо поведінка дітей відповідає правилам – діти плескають в долоні, якщо ні – розводять руки в сторони.

V. РЕФЛЕКСІЯ

На занятті ми познайомилися з правилами безпеки першокласника; з правилами поведінки в школі. Склали правила поведінки в школі. Давали оцінку поведінці учнів. Училися підтримувати доброзичливі стосунки з однокласниками.

Заняття 8 (4)

ПРИРОДОЗНАВСТВО. ДЛЯ ЧОГО ДІТИ ХОДЯТЬ ДО ШКОЛИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: продовжити знайомити учнів зі шкільними приміщеннями, їх призначенням і доцільним використанням; учити орієнтуватися в приміщенні школи і на пришкільній території; учити користуватися умовними позначками, створювати власні, спираючись на власний життєвий досвід; працювати в парі та колективно.

медіакомпетентність: продовжити вчити переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, вміння аналізувати інформацію, правильно узагальнювати дані, робити висновки, створювати власний медіапродукт.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, усне мовлення, увагу, дисциплінованість, самостійність.

Виховна: виховувати повагу до людей різних професій, бережливе ставлення до предметів, створених руками людини.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вправа 1. Розглянь малюнки. Доповни речення: Діти ходять до школи, щоб...

Очікувана відповідь: діти ходять до школи, щоб учитися читати, рахувати, писати, співати, спілкуватися, гратися, товаришувати.

Учні різних класів одночасно йдуть на заняття, на яких уважно слухають учителя, старанно виконують завдання, здобувають нові знання. Для цього в школі створено багато різноманітних приміщень.

III. СПРІЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 2. Розгляньте макет школи.

Запитання:

- Які шкільні приміщення ви сьогодні відвідали під час мандрівки?

Очікувана відповідь: медкабінет, спортзал, бібліотеку, класний кабінет, їдальню.

- Які заняття відбуваються в кабінетах, зображених на малюнку?

Очікувана відповідь: музики, фізкультури та інших предметів.

- Які ще приміщення є в школі, і ми ними також користуємося?

Очікувана відповідь: коридори, роздягальня, туалет, актовий зал.

- Які з цих приміщень ми використовуємо щодня? (*Коридори, роздягальня, туалет*).

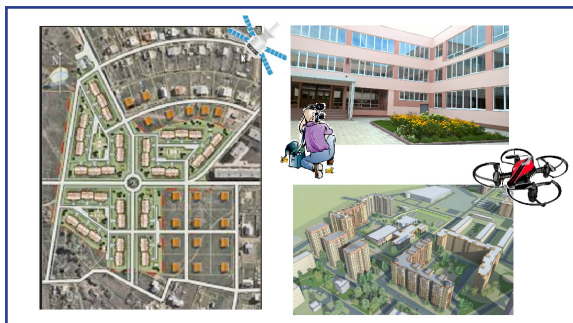
Учитель/ка підсумовує. Із роздягальні починається наш шкільний день і нею же закінчується. У коридорах ми відпочиваємо під час перерв, поки провітрюється класна кімната. Щодня ми користуємося туалетом.

- А коли і для чого використовуємо приміщення актової зали?

Очікувана відповідь: актову залу використовуємо для свят, зборів.

Фізкультхвилинка

Вправа 3. Розгляньте фото і порівняйте їх.

Запитання:

- Що ви бачите на другому фото? (*Будинок*)
- А на першому? Порадьтеся з сусідою за партою. (*Діти можуть не відповісти. Тоді сам/а учитель/ка дає відповідь*).

Очікувана відповідь: будинок.

- Чому зображення різні? (*Діти можуть не відповісти. Тоді сам/а учитель/ка дає відповідь*).

Очікувана відповідь: знімали з різних боків.

- Так. У фотографів це називається фотографувати (знімати) об'єкт із різних ракурсів (збоку, згори). А як ви зрозуміли, що таке ракурс?

 Учитель/ка має уважно разом із дітьми розглянути ці дві фотографії (їх бажано спроектувати на дошку, щоб збільшити зображення).

Учитель ставить низку **запитань**:

- На яку геометричну фігуру для вас схожий будинок на другому (першому) фото?

Очікувана відповідь: на другому – на прямокутник, на першому – на квадрат (прямокутник).

- На якому малюнку розмір зображення менший?

Очікувана відповідь: на другому малюнку.

- Якби я попросила вас зобразити будинок у вигляді геометричної фігури, використавши якомога менше місця на папері, то для зразка ви б обрали перше чи друге фото?

Очікувана відповідь: перше.

- Уявіть, якби сфотографувати нашу школу згори, то форму якої геометричної фігури вона б мала? (Квадрата, прямокутника).

Якщо школа не має чітких контурів конкретних геометричних фігур, то вчитель допомагає дітям дійти висновку, і колективно клас визначається з формою, схожою на будівлю школи, та вчитель/ка спочатку креслить на дошці цю форму, а потім пропонує дітям зобразити це в зошиті.

Будь ласка, намалюйте нашу школу (у вигляді прямокутника або кількох інших фігур (квадрата, прямокутника) у центрі великого прямокутника, що міститься внизу на сторінці зошита, неначе ви дивитеся на неї згори.

Вправа 4. Позначте, які споруди є на вашому шкільному подвір'ї.

На другому занятті, під час екскурсії по шкільному подвір'ю, ми чітко визначили, що міститься біля будівлі нашої школи. На малюнку зеленими галочками позначте ті споруди, які є на вашому шкільному подвір'ї.

Назвіть, які споруди ви позначили? (Відповіді учнів).

Вправа 5. Намалюйте умовні позначення для споруд, які є на вашому шкільному подвір'ї.

--	--	--	--

Хочу перевірити, чи запам'ятали ви, що розташовано праворуч від школи?

Очікувана відповідь (наприклад): спортмайданчик (або фруктовий сад, або клумба, або ігровий майданчик тощо).

Якщо нам треба буде його зобразити на папері поряд з будівлею школи, яку ми щойно намалювали, що ви намалюєте? Намалюйте його в зошиті, біля будівлі школи. Як ви це будете робити? (Відповіді дітей).

Очікувана відповідь: треба придумати умовне позначення спортмайданчика (фруктового саду, клумби, ігрового майданчика тощо).

Якщо ніхто з дітей не запропонує придумати умовну позначку для зображення спортмайданчика, то вчитель повинен підштовхнути дітей до такого розв'язання проблеми: «Які об'єкти є на спортмайданчику? Їх усі потрібно намалювати. Але в зошиті мало місця, все зобразити неможливо. Що робити? Який вихід із цього становища?»

Очікувана відповідь: придумати умовну позначку.

P.S. Розроблення першої умовної позначки діти опрацьовують разом з учителем.

Позначку зображують у першому квадратику. (Аналогічно проводиться робота з умовними позначками для зображення об'єктів, розташованих позаду школи, ліворуч, попереду).

Фізкультхвилинка

@ Коли діти закінчать самостійну роботу, учитель із пропедевтичною метою може показати умовні позначки тих об'єктів, які були використані на занятті, у тому вигляді, у якому їх зображують для креслення плану місцевості. Пояснити, що люди зображують невеликі ділянки землі (місцевість) у зменшеному вигляді (обов'язково уточнити, для чого, де і хто використовує ці зменшені зображення). Зробити висновок, що зображення збігаються, бо умовні позначки створюють люди, спираючись на власний життєвий досвід.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Вправа 6. Намалюйте шкільне подвір'я, використовуючи умовні позначки, що ви створили власноруч.

Створення макету шкільного подвір'я

Учні працюють із конструктором лего або пластиліном (на розсуд учителя). За основу макету треба взяти цупкий папір. Макет може залишитися на класній виставці. Після завершення роботи над макетом, його варто сфотографувати. Під час фотографування закріпити поняття ракурсу (спитати в учнів, із якого ракурсу будемо знімати макет: збоку, згори...).

@ Учитель об'єднує учнів у 5 груп. Дає чітке завдання кожній групі, пояснюючи, хто і що робить:

1. Школа.

2. Праворуч від школи – спортмайданчик.
3. Позаду – фруктовий сад.
4. Ліворуч – ігровий майданчик.
5. Попереду – клумба.

Р.С. Якщо є час, можна пограти.

*Пересуваючи фігурки людей на макеті, дитина самостійно про-
водить екскурсію шкільним подвір'ям, розповідаючи про прави-
ла поведінки. При цьому чоловічки можуть «заблукати» (тоді діти
повинні пояснити їм, як відшукати дорогу), втомитися (діти пропо-
нують їм варіант відпочинку на території школи) тощо.*

V. РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні ми познайомилися зі шкільними приміщеннями, їх призначенням і доцільним використанням; вчилися орієнтуватися в приміщенні школи і на пришкільній території; користуватися умовними позначками, створювати власні, працювати самостійно, в парі та колективі.

ПІДСУМОК ТЕМАТИЧНОГО ДНЯ

 Отже, сьогодні протягом дня ми з вами вчилися вільно орієнтуватися в приміщенні школи, ближче познайомилися з медсестрою, бібліотекарем, двірником, працівниками їдальні, познайомилися з тим, що джерелами інформації можуть бути твори мистецтва та умовні позначки, училися читати інформацію, зашифровану в позначках, вчилися самостійно створювати умовні позначки, спираючись на власний життєвий досвід, дізналися, що таке ракурс, аерофотознімання та створили макет шкільного подвір'я. Умовні позначки – це теж джерела інформації, це повідомлення до ваших однокласників та вчителів. Залежно від ситуації можна сказати «спортзал» словом, а можна зобразити умовною позначкою.

Р.С. Після матеріалів до 4-х занять 2-го тематичного дня подається словничок основних термінів дня:

 Фрагмент – це частина цілого. Наприклад, певна (вибрана) частина з тексту, музичного твору, мультфільму, фільму, малюнка тощо.

Умовні позначення – це спрощене зображення предметів, які передають певну інформацію.

3 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «ДІМ»

Завантажити робочий зошит до тематичного дня 3 >>>

Основна ідея тематичного дня

Успішна адаптація дитини в школі. Упродовж дня під час спілкування діти:

- отримують інформацію про те, що в кожного є домівка, про значення батьківської хати в житті кожної людини, про те, що школа – це дім великої шкільної родини, про необхідність підтримання порядку у власній оселі, у школі та в нашому великому домі, що називається планета Земля;
- вчать визначати безпечний шлях зі школи додому та малювати його від школи до власного будинку, використовуючи умовні позначки; створювати власний медіапродукт.

Заняття 9 (1)

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. ЯКІ БУВАЮТЬ ДОМІВКИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: розширити знання учнів про історичне минуле наших пращурів; учити аналізувати побачене, почуте, робити висновки; складати речення;

медіакомпетентність: учити декодувати інформацію, сприйняту на слух; переводити візуальну інформацію у вербальну; показати, що пісні теж джерело інформації; сприяти розвиткові спостережливості, умінню аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати зв'язне мовлення учнів, уміння слухати оповідання, відтворювати його зміст з опорою на ілюстрацію; критичне мислення.

Виховна: виховувати інтерес до читання, до рідного слова.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці; оповідання Зоряни Живки «Добре вдома» (Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» (С. 27).

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вправа 1. Розгляньте малюнок. Домалюйте те, що забув намалювати художник.

Запитання:

- Що забув намалювати художник? (*Будинок*).
- Намалюйте, будь ласка, будинок.
- Скільки поверхів у будинку? (*Один*).
- Чому? (*Це сільський будинок. Там, зазвичай, будують такі будинки*).
- Як ви думаєте, чому? (*Мало людей, великі площі для будівництва*).

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 2. Розгляньте малюнок.

Українські старовинні листівки з колекції Юрія Тютюшкіна «Квітують мальви біля хати». Джерело: <http://dozor.kr.ua/post/u-kirovogradі-vidkrilasya-vistavka-starovinnih-listivok-foto-852.html>.

Запитання:

- Що це?

Очікувана відповідь: хата-мазанка. (Якщо діти не скажуть, каже вчитель/ка).

Розповідь учителя про українську хату

Наші пращури будували хати власноруч. Стіни мазали глиною, тому і називалася вона хата-мазанка. Потім білили їх крейдою. Дах хатини називали стріхою.

- Із чого зроблений дах? (Із соломи).
- Українську хату часто називають батьківською. Чому?

Це хата, яку будували власноруч, з любов'ю і думками про щасливе майбуття дружньої родини. У цій хаті народжувалися діти, робили свої перші кроки, вимовляли

своє перше слово. Тут на дітей завжди чекають, хвилюються за них. Лише в батьківській оселі людина може завжди сподіватися на підтримку і розуміння. Рідна домівка – коріння, що живить кожного з нас, немов молодий паросток, усе життя.

Недаремно про українську хату складено багато віршів і пісень (учитель/ка може дібрати на власний розсуд музичний текст, наприклад, «Смерекова хата» (слова Миколи Бакая, музика Павла Дворського) тощо.

@ Розповідь про українську хату може супроводжуватися презентацією.

Бесіда за прослуханою піснею

Якщо діти слухали «Смерекову хату», то дітям можна запропонувати такі **запитання**:

- Як автор називає хату? Вона яка? (*Смерекова, тобто побудована зі смереки*).

@ Як свідчить досвід, діти не знають, що таке смерека. Доцільно продемонструвати зображення смереки. Сказати, що деревина смереки міцна, її використовують у будівництві.

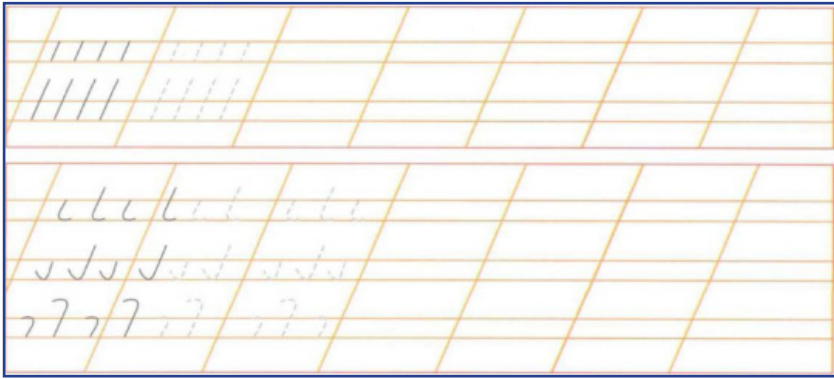
? **Запитання:**

- Де побудована хата? (*На крутій горі*).
- Як автор ставиться до хати? (*З любов'ю, ніжністю, повагою*).
- Із чого видно таке ставлення? З яких слів? (*Я прийду до тебе, коліном припаду*).

ВИСНОВОК. Українська хата – символ дружньої родини.

Фізкультхвилинка

 Вправа 3. Пропишіть за зразком

 Ми сьогодні також спробуємо накрити хату стріхою. Хатою будуть рядочки зошита. А стріхою – похилі палички, які ми будемо писати (учитель/ка подає зразок на дошці).

 Вправа 4. Прочитайте оповідання Зоряни Живки «Добре вдома». Позначте домівки, про які йшлося в оповіданні.

Читання вчителем оповідання Зоряни Живки «Добре вдома» (Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» (С. 27).

 Запитання:

- Куди дівається сміття з вашого будинку, зі школи?

Очікувана відповідь: викидаємо на смітник, у сміттярки.

- Розгляньте малюнки. Чи є серед цих малюнків зображення сміттярки чи смітника?

Очікувана відповідь: так.

- Про які домівки йшлося в оповіданні?

Очікувана відповідь: про гнізда, нори, річку, море, вулики, мурашники, хатка равлика, книгарні, бібліотеки, книжкові полиці, небо, будинки, смітники і сміттярки.

- Які будівлі, у яких мешкають люди, зображено на малюнках?

Очікувана відповідь: двоповерховий будинок, юрта.

P.S. Якщо діти не називають юрту, то вчитель/ка дає відповідь, питає про те, де можна знайти інформацію про юрту.

- Де будують таке житло?

Очікувана відповідь: двоповерхові будинки будують у містах, іноді в селах. Юрту будують там, де дуже холодно, біля Полярного кола. У Середній Азії. (Учитель/ка підтверджує правильність відповіді, демонструючи джерело інформації, наголошуючи на тому, що юрта – це переносне житло і його використовують народи, які переїжджають із місця на місце).

- Із чого роблять юрти?

Очікувана відповідь: зі шкур тварин. З цупкої тканини. (Учитель/ка підтверджує правильність відповіді, демонструючи джерело інформації).

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Вправа 5. Розгляньте малюнок. Яку інформацію несе умовний знак? Поміркуйте, чому з'явився цей знак.

Запитання:

- Яку інформацію несе умовний знак? Поміркуйте, чому з'явився цей знак.

Очікувана відповідь: умовний знак позначає смітник. Можливо, у пінгвінів було багато сміття і вони не знали, куди його складати. Виникла загроза засмічення навколишнього середовища.

- А чи бачили ви ще десь такий знак?
- А чи є домівка в пінгвінів і білого ведмедя? *(Так. І пінгвіни, і білий ведмідь мешкають на березі моря, на снігу і кризі, а їжу собі здобувають у морі).*
- А де мешкає ескімоска? *(В юрті. В іглу, яке будують зі снігу та льоду).*

(Учитель/ка дає відповідь, якщо діти не зможуть відповісти на це питання).

- Продовжте речення:
Я мешкаю ...
Ескімоска мешкає ...
Дім є ...

ВИСНОВОК. *Кожна жива істота має свою домівку. Предмети, створені людиною, також мають свої «домівки», тобто місця, де їх розташовують.*

V. РЕФЛЕКСІЯ

Запитання:

- Що нового ви дізналися на занятті? (*Відповіді дітей*).
- Із яких джерел про все це дізналися? (*Відповіді дітей*).

 Так, на занятті ви дізналися багато цікавого про українську хату, слухали й обговорювали оповідання, вчилися складати речення, працювали з умовними позначками.

Заняття 10 (2)

МАТЕМАТИКА. ЧИМ РІЗНЯТЬСЯ ДОМІВКИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: учити учнів усної лічби, використовуючи порядкові та кількісні числівники; навчати встановлювати відповідні відношення між предметами; учити визначати спільні й відмінні ознаки предметів, об'єднувати предмети в групи за спільною ознакою; повторити склад чисел 2, 3; повторити написання цифр 1, 2, 3; учити розв'язувати приклади на додавання, знаходити серед предметів навколишнього світу схожі формою з геометричними фігурами;

медіакомпетентність: продовжити далі знайомити із поняттям джерела інформації та працювати з ними; переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, вміння аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять.

Виховна: виховувати інтерес до вивчення математики.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці; картинка із зображенням Карлсона.
Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

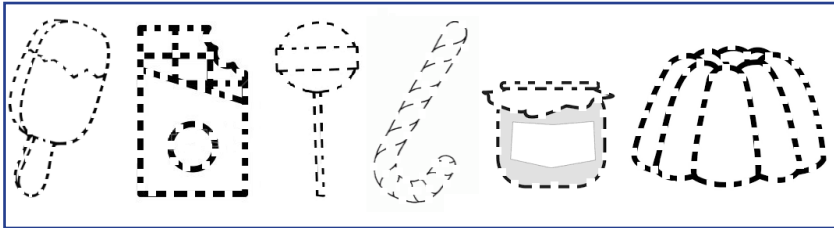
ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вправа 1. Розгляньте малюнки. Обведіть по контуру всі солодощі.

Запитання:

- Розгляньте малюнки. Що зображено? (*Морозиво, шоколад, «Чупа-чупс», льодяник, варення, пиріг.*)
- Як одним словом можна назвати всі ці предмети? (*Солодощі.*)
- Обведи по контуру всі солодощі. (*Діти всі разом (хором) називають по черзі солодощі та обводять їх по контуру.*)
- Герой (герої) якого мультфільму полюбляв/ли солодощі?
Очікувана відповідь: Карлсон, Ведмідь і Маша, Віні Пух тощо.

- Один із цих героїв завітав до нас у гості. Ви здогадалися, хто

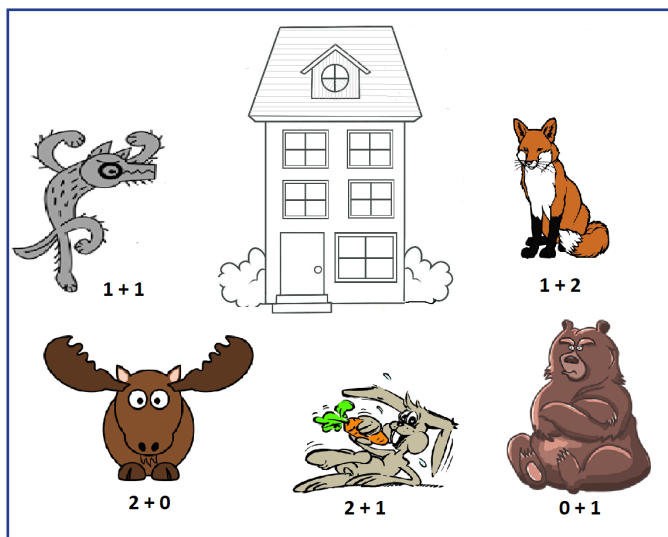
він? (Карлсон). (Можна на дошку прикріпити велике зображення Карлсона).

- Які саме солодощі любив Карлсон? (Суничне варення).
- Розфарбуйте баночку варення.
- Якого кольору банка? (Червона).
- Якого кольору етикетка? (Зелена).
- За допомогою чого ми можемо дізнатися, що в баночці саме суничне варення? (Можна підписати баночку або на етикетці намалювати ягоду, з якої зварено варення).

Використайте умовну позначку для того, щоб кожен міг дізнатися, яке саме в ній варення.

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

 Вправа 2. Розгляньте будиночок. Скільки в ньому поверхів. Заштрихуйте помешкання, у якому мешкає Карлсон.

Запитання:

- Розгляньте будиночок. Скільки в ньому поверхів?

Очікувана відповідь: три.

- Як ви гадаєте, де може мешкати Карлсон?

Очікувана відповідь: на горищі багатоповерхового будинку.

- Заштрихуйте помешкання цього героя.

- У цьому будинку є ще інші мешканці. Назвіть їх.

Очікувана відповідь: у цьому будинку ще живуть лис, вовк, лось, заєць, ведмідь.

- Як одним словом можна цих назвати?

Очікувана відповідь: мешканці, анімаційні герої, дикі тварини, мешканці лісу.

- Так, ці звірі зазвичай мешкають у лісі.

- Скільки лісових мешканців живуть у будинку?

Очікувана відповідь: п'ять.

- Скільки всього мешканців у будинку?

Очікувана відповідь: шість (+ Карлсон).

- На якому поверсі триповерхового будинку живе кожен із лісових мешканців? Про це ви можете дізнатися, якщо правильно розв'яжете приклади.

Очікувана відповідь: лис мешкає на третьому поверсі.

- Розфарбуйте віконечко лиса. Яким кольором краще розфарбувати вікно, щоб було зрозуміло, що в квартирі мешкає саме лис.

Очікувана відповідь: жовтогарячим / помаранчевим.

P.S. Радимо кольори: лис (жовтогарячий), вовк (чорний, синій), лось (світло-коричневий, червоний, сірий), ведмідь (темно-коричневий), заєць (сірий, фіолетовий).

Аналогічна робота проводиться з іншими прикладами.

- Розфарбуйте віконечко приміщення, у якому мешкає Карлсон. Який колір ви обрали? Чому?

Очікувана відповідь: рожевий, жовтий, зелений. Цей колір викликає почуття радості, задоволення.

- Назвіть казки чи мультфільми, де ми можемо зустріти разом цих звірів.

Очікувана відповідь: Мультфільм «Лис Микита».

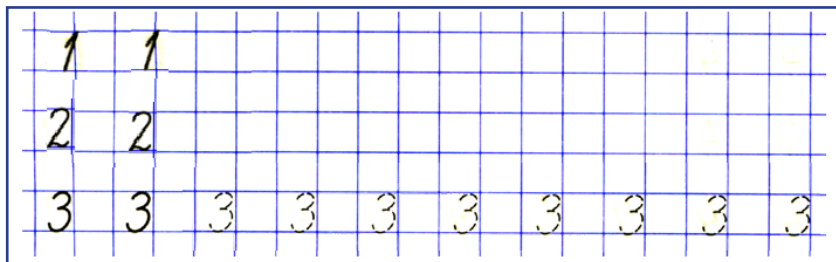
- Хто дивився цей мультфільм? Чи сподобався він вам і чому? Як звать героїв мультфільму?

Очікувана відповідь: Лиса звать Микита, вовк – Неситий, ведмедя – Бурмило, а лось і заєць імен не мають.

Фізкультхвилинка

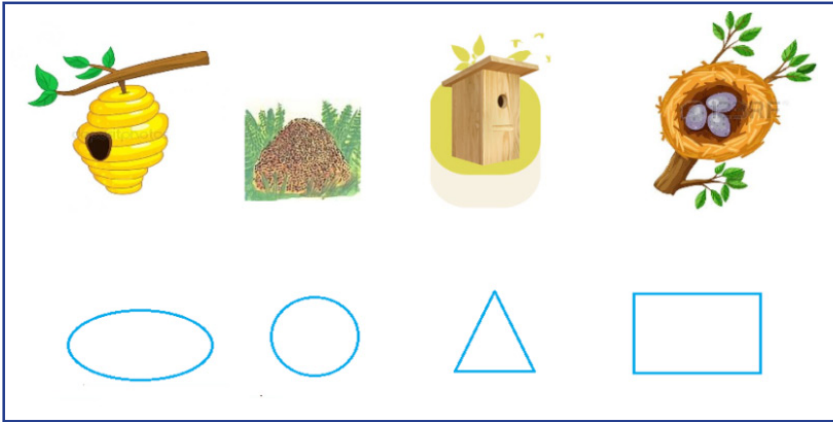
Вправа 3. Пропишіть за зразком.

Запитання:

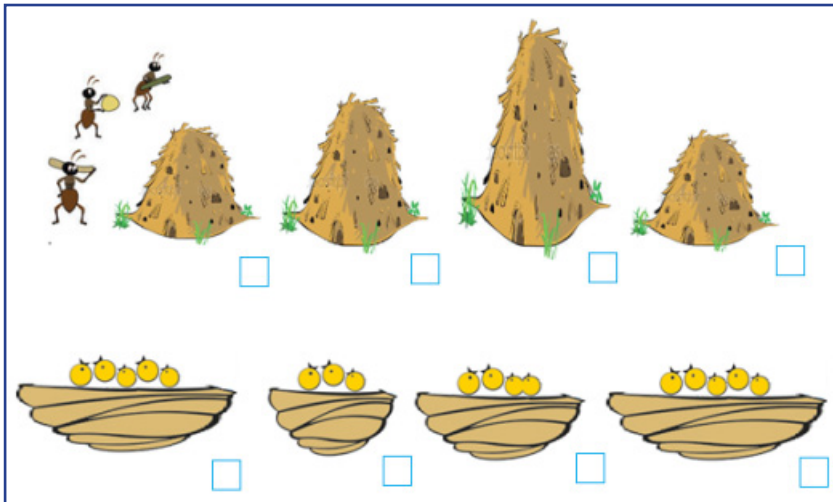
- Скільки поверхів у будинку, де мешкає Карлсон? (Три).
- Якою цифрою позначають перший поверх? (1). Пропишіть цифру 1.
- Якою цифрою позначають другий поверх? (2). Пропишіть цифру 2.
- Якою цифрою позначають третій поверх? (3). Пропишіть цифру 3.

 Вправа 4. Розгляньте малюнки. На яку геометричну фігуру вони схожі? З'єднайте домівку з відповідною фігурою.

Очікувана відповідь: мурашник – трикутник, гніздо – коло, шпаківня – прямокутник, вулик – овал.

 Вправа 5. Розгляньте малюнки. Назвіть спільні ознаки домівок. За якою ознакою вони різняться? Позначте однакові домівки (предмети).

? **Запитання:**

- Назвіть спільні ознаки домівок.

Очікувана відповідь:

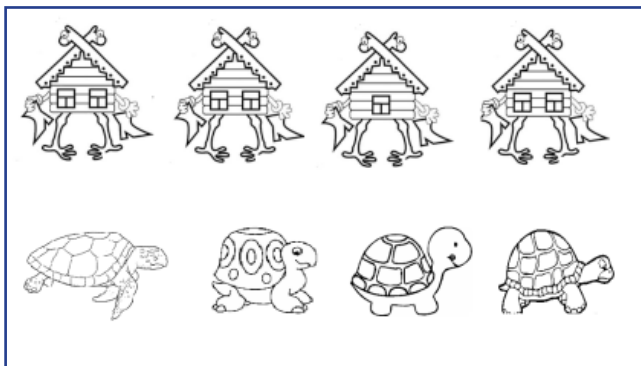
1. Мурашники мають однакову форму, схожу на трикутник. Вони зроблені з сухих гілочок, голочок. Біля кожного мурашника росте трава, у кожній домівці є вхід.
2. Гніздечка мають однакову форму – кола. Зроблені з гілочок дерев.

- За якою ознакою вони різняться?

Очікувана відповідь:

1. Мурашники різняться висотою.
  2. Гніздечка різняться розміром.
- Який по порядку найвищий мурашник? (*Третій*).
  - Який по порядку найнижчий мурашник? (*Останній, четвертий*).
  - Яке гніздечко найменше по порядку? (*Друге*).
  - Яке гніздечко найбільше по порядку? (*Перше і четверте, останнє*).
  - Познач однакові домівки (предмети).

📖 Вправа 6. Закресліть зайвий малюнок. Поясніть свій вибір.

@ Учитель пояснює, що інколи при оформленні документів, опитувальників, тестів, необхідно закреслити зайве. Для цього використовують звичайну похилу лінію. Яку проводять згори зліва направо вниз. Кінці лінії повинні виходити за предмет вгорі та внизу. На дошці вчитель дає зразок правильного закреслення.

Очікувана відповідь: у першому ряду зайвий третій будинок, бо в ньому одне вікно. У другому ряду зайва перша черепаха, бо вона водоплавна (передні лапи у вигляді ласт), а інші сухопутні.

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

 Вправа 7. Уважно прослухайте текст. З'ясуйте, де мешкає їжачок.

 Жили собі їжачок та зайчик. Їжачок жив у рукавичці з віконцями, а зайчик у рукавиці з номером 2. Де жив їжачок?

Очікувана відповідь: у рукавичці під номером 1 жив їжачок.

- Що допомогло вам визначити домівки тваринок?

Очікувана відповідь: був названий номер рукавички, у якій жив зайчик.

- А як ми знаходимо потрібний будинок? (За номером).
- Простим олівцем проведіть стрілочки від тваринок до їхніх помешкань.

- Метод «мікрофона». Пригадайте героїв казки «Рукавичка». Скажіть, хто був серед героїв казки: зайчик чи їжачок? (Зайчик).

ВИСНОВОК. *Кожна домівка має ознаки.*

V. РЕФЛЕКСІЯ

 Що ми робили сьогодні на занятті? (*Відповіді дітей*).

На занятті ми рахували, розв'язували приклади, писали цифри, повторили склад чисел 2, 3. Училися правильно закреслювати зайві предмети, дізналися, що домівки мають ознаки, працювали з джерела інформації, робили висновки.

Заняття 11 (3)

ПРИРОДОЗНАВСТВО. ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ ДОМІВКИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: розкрити значення природи в житті людини; розширювати світогляд; учити розрізняти об'єкти живої та неживої природи, об'єкти, створені руками людини; закріплювати навички групувати об'єкти неживої та живої природи та рукотворні об'єкти за суттєвими ознаками; збагачувати словниковий запас учнів; формувати дбайливе ставлення до навколишнього світу, уміння бачити красу природи та оберігати її, порівнювати, робити висновки;

медіакомпетентність: продовжити вчити переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, уміння аналізувати інформацію, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, усне мовлення, увагу, дисциплінованість, самостійність.

Виховна: виховувати дбайливе ставлення до природи та речей, створених людиною, спостережливість.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці; соціальна реклама про шкоду від сміття.
Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На першому занятті ми з'ясували, що кожна жива істота має свою оселю.

 Вправа 1. Розгляньте малюнки. З'єднайте домівки з їхніми мешканцями.

 Запитання:

- Розгляньте малюнки. З'єднайте домівки з їхніми мешканцями. Свій вибір поясніть.

Очікувана відповідь: дерево росте в лісі. Хмаринка «живе» в небі. Комп'ютер – на столі. Родина – в будинку. Школярі перебувають у школі.

- Де живуть об'єкти / суб'єкти живої природи?

Очікувана відповідь: дерево росте в лісі. Родина мешкає в будинку. Школярі – перебувають у школі.

ВИСНОВОК. Молодці! Правильно, люди живуть родинами в будинках, а велика шкільна родина перебуває в школі.

- Де живуть об'єкти/суб'єкти неживої природи?

Очікувана відповідь: хмаринка «живе» в небі. Вода – в колодязі.

- Що ви не назвали?

Очікувана відповідь: комп'ютер.

- Чому?

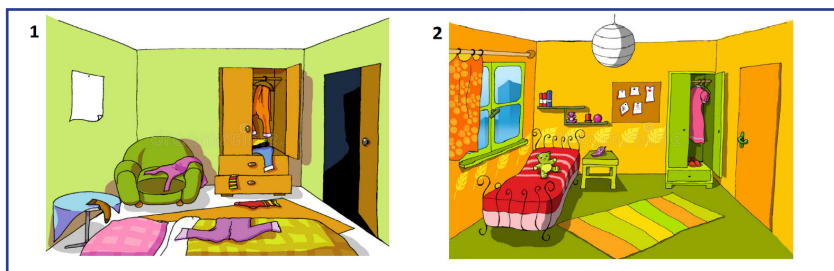
Очікувана відповідь: це неприродний об'єкт. Це предмет, зроблений руками людини.

ВИСНОВОК. Предмети неживої природи і предмети, створені людиною, також мають свої «домівки».

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 2. Розгляньте малюнки. Схарактеризуйте власників кімнат.

Очікувана відповідь: охайний, чистий, вихований, гарний, дисциплінований.

- Чому ви так вирішили?

Очікувана відповідь: кімната охайна, прибрана кімната, усі речі на своїх місцях.

- Схарактеризуйте власника другої кімнати. Він який?

Очікувана відповідь: неохайний, нечепура, невихований, поганий, недисциплінований.

- Чому ви так вирішили?

Очікувана відповідь: кімната брудна, неохайна, неприбрана кімната.

ВИСНОВОК. Отже, помешкання людини може розповісти про його власника.

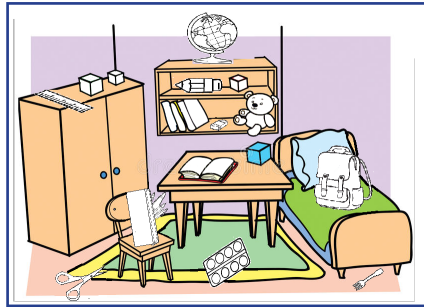
- У якій кімнаті ви хотіли б мешкати? Позначте її зеленою галочкою.
- А якою кімната не повинна бути? Позначте її червоним хрестиком.
- Хто позначив перший малюнок галочкою, підніміть зелений олівець у правій руці.
- Хто позначив другий малюнок хрестиком, підніміть червоний олівець у лівій руці.
- А ми можемо сказати, що неохайна людина погана? (Так. Ні). Поясніть свою відповідь.

 Дійсно, безлад чи ідеальний порядок у кімнаті не є свідченням того, що ця людина добра чи погана, розумна чи ні. Проте людям, які намагаються дотримуватися порядку, зазвичай живеться легше.

@ Можливо, хтось із учнів обере брудну кімнату. Не заперечувати. Довести протилежне необхідно впродовж заняття. І обов'язково цих дітей спитати наприкінці заняття, чи змінилася їхня думка.

Фізкультхвилинка

 Вправа 3. Розгляньте малюнок. Допоможіть першокласнику зібрати шкільне приладдя. Розфарбуйте його.

- Подивіться на малюнок. Першокласник проспав. Портфель ввечері не склав. Допоможіть першокласнику зібрати шкільне приладдя. Розфарбуйте його. (*Самостійна робота учнів*).

- Які предмети ви відшукали?

Очікувана відповідь: підручник, лінійку, кольорові олівці, ручку, пенал, фарби, альбом для малювання.

- На вашу думку, першокласник вчасно прийшов до школи?

Очікувана відповідь: ні.

- Чому?

Очікувана відповідь: тому що він вчасно не склав речі в портфель. Це треба робити звечора. У кімнаті безлад. Речі розкидані. Неможливо нічого знайти. Це в нього забрало багато часу.

- Що потрібно робити першокласнику, щоб не запізнюватися на заняття? Дайте йому поради.

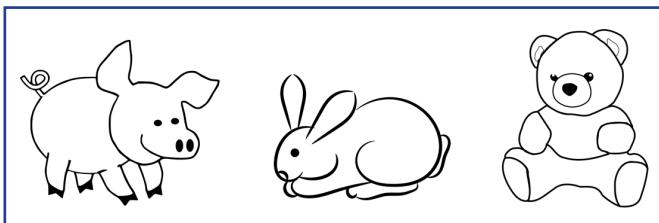
Очікувана відповідь:

- Складай портфель звечора.
- Наведи лад у кімнаті.
- Кожна річ повинна мати своє місце – «домівку», тоді можна швидко все відшукати і нікуди не запізнюватися.

ВИСНОВОК. Усі речі в кімнаті мають свої «домівки», тобто місця, де вони розташовуються. Це дає можливість людині швидко знайти ту чи іншу річ у разі потреби (особливо в екстремальних ситуаціях).

Вправа 4. Прослухайте фрагмент аудіокниги «Вінні Пух іде в гості». Назвіть казкових героїв, про яких розповідалося. Розфарбуйте одного з них. Як треба поводитися в гостях?

- А як же бути об'єктам / суб'єктам живої і неживої природи та предметам, створеним людиною, якщо вони самостійно не можуть піти додому? Хто їм допоможе?

Очікувана відповідь: людина.

- У який «будинок» ви найбільше відправили речей? (У смітник).
- Іноді сміття не потрапляє до смітника. Чому виникає така ситуація?

Очікувана відповідь: люди кидають сміття там, де заманеться. І воно перетворюється на непроханого гостя, на сміття-безхатка, яке тихенько просить: «Допоможіть мені дістатися до смітника!»

@ Учні цю відповідь дадуть своїми словами. А вчитель/ка повинен/на підбити підсумок, саме цитуючи слова оповідання Зоряни Живки «Добре вдома», що читали на першому занятті. І обов'язково спитати: «Вам знайомі ці рядки?».

- Коли ви викидаєте сміття в смітник чи сміттярку, то відразу робите декілька корисних справ. Яких?

Очікувана відповідь:

- Сміття відправляємо додому – у смітник.
- Прибираємо в кімнаті, морі, річці, лісі, на вулиці. Тобто позбуваємося «непроханих гостей», що надовго затрималися, і тоді нам стає затишно та зручно.

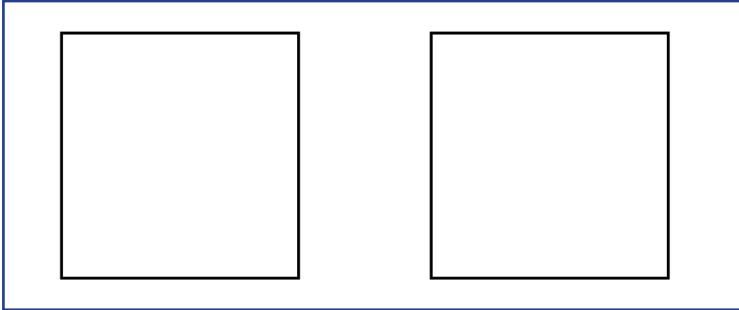
ВИСНОВОК. *Треба пам'ятати, що не можна смітити. У народі говорять, що чисто не там, де прибирають, а там, де не сміять.*

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

 Вправа 6. Намалюйте умовні позначки, які б закликали людей вчасно прибирати за собою і вдома, і на природі (допомагати природі).

 Запитання:

- Хто забруднює річки, ліси, парки, вулиці?

Очікувана відповідь: люди, транспорт, заводи.

- Як ви гадаєте, люди постійно прибирають сміття звідусіль чи ні?

Очікувана відповідь: 1 – ні, 2 – так.

- Якби люди цього не робили зовсім, що було б?

Очікувана відповідь: усе було б засмічене. У річках неможливо було б купатися, у ліс би ми не зайшли, у квартирах був би безлад.

 Доцільно скористатися інтернет-ресурсами і показати відео про забруднення навколишнього середовища (1–2 хв, можливо, менше).

- То допомагають люди сміттю потрапити додому чи ні?

Очікувана відповідь: так, але недостатньо.

- Чим це загрожує нам, людям?

Очікувана відповідь: забрудненням, загибеллю тварин, рослин тощо.

- Складіть речення, які б закликали людей вчасно прибирати за собою і вдома, і на природі (допомагати природі). Придумайте для цього умовну позначку. Якого кольору рамку для позначки зробили б?

Очікувана відповідь: бережіть природу! Прибирайте сміття! Любіть чистоту!

- Яким кольором ви написали б ці гасла? (*Червоним*).
- Чому? (*Привертає увагу*).

Самостійна робота учнів. Демонстрація й обговорення робіт.

РЕЛАКСАЦІЯ

Подивіться соціальну рекламу про шкоду від сміття (або мультфільм «Про всіх на світі» (1984, режисер Єфрем Пружанський) і дайте відповідь на запитання:

- Чому люди повинні піклуватися про чистоту навколишнього середовища?
- Придумайте маленьке речення, яке би привертало увагу до цієї проблеми.

ВИСНОВОК. *Нас оточує природа. Людина також частина природи. Усе в природі взаємопов'язане. Піклуючись про навколишній світ, ми піклуємося про своє майбуття.*

V. РЕФЛЕКСІЯ

На занятті ми вчилися з вами розрізняти об'єкти живої і неживої природи та предмети, створені руками людини; групували їх за суттєвими ознаками; училися бачити красу природи та оберігати її, створювали умовні позначки; дізналися, що червоним кольором можна позначати і застерігальні знаки, і гасла до дії; училися порівнювати, аналізувати вчинки людей / героїв мультфільмів, робити висновки, спостерігати.

Заняття 12 (4)

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я. ЯКИЙ ШЛЯХ ДО ШКОЛИ І ДОДОМУ БЕЗПЕЧНИЙ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: учити учнів розпізнавати основні частини дороги (проїжджа частина, тротуар, перехід), дорожні знаки, що позначають пішохідний перехід, сигнали світлофора; спонукати дітей до виконання правил безпечного переходу проїжджої частини дороги в місті чи селі; учити учнів вибирати безпечний маршрут від школи додому;

медіакомпетентність: учити декодувати інформацію, сприйняту на слух; переводити візуальну інформацію у вербальну; показати, отримувати інформацію з різних джерел інформації; сприяти розвитку спостережливості, вміння аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки, створювати власний медіапродукт.

Розвивальна: розвивати спостережливість, самостійність; критичне мислення.

Виховна: виховувати культуру поведінки на вулиці.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці, дорожні знаки, топографічні карти (або карти Google Maps)

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

 Тема нашого заняття зашифрована у відповіді на загадку.

Робота над загадкою

Йде з села до села, а з місця й кроку не зробить. (*Шлях*).

- Як ви гадаєте, про який шлях піде мова?

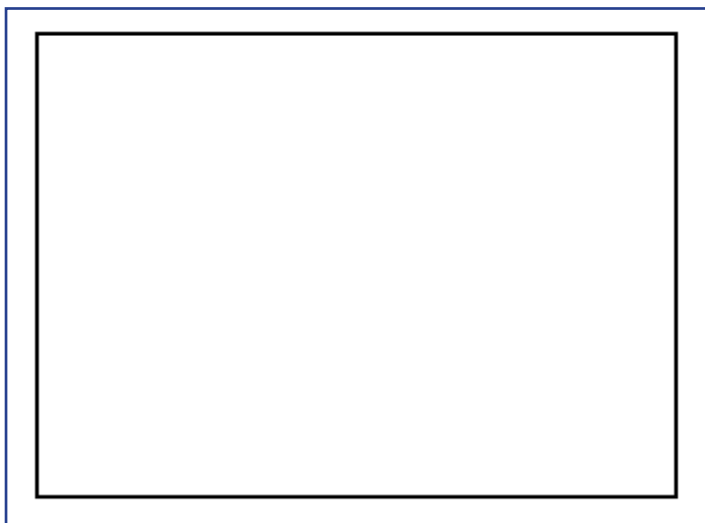
Очікувана відповідь: шлях зі школи додому.

@ Якщо учні не можуть дати правильну відповідь, то вчитель/ка їм натякає: – У нас останнє заняття. По його закінченні ви всі вирушите в маленьку щоденну подорож, що називається ... «шлях зі школи додому».

Молодці! Як би ви зобразили умовною позначкою шлях?
(Крива лінія чорного кольору).

Вправа 1. Намалюйте, як ви собі уявляєте шлях.

Намалюйте у своєму зошиті в пустому прямокутнику, як ви собі уявляєте шлях.

P.S. Після того як діти виконають завдання, можна відкрити будь-яку карту в *Google Maps* і показати, як на географічних картах позначають дороги.

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Вправа 2. Розгляньте малюнок. Розфарбуйте проїжджу частину вулиці, тротуар, пішохідну розмітку, світлофор.

Яка небезпека може вам загрозувати на вулиці, на дорозі? (Відповіді дітей).

Учитель/ка приймає всі відповіді. Якщо не прозвучала потрібна, учитель/ка питає: «Хто з вас перетинає проїжджу частину дороги по дорозі додому?».

Вулицями міста безперервно рухається транспорт. Щоб не потрапити під автомобіль і не спричинити аварії, всі мають дотримуватися правил дорожнього руху. Ці правила мають знати водії автомобілів і автобусів, мотоциклісти і велосипедисти. Ці правила добре мають знати й усі пішоходи: дорослі й діти. У правилах зазначено, що для машин відведена проїжджа частина дороги, а для пішоходів – тротуари, що вулицю можна переходити там, де є лінії розмітки чи показники переходу.

*Руху правила єдині,
Їх повинні поважати,
Знати їх усі повинні –
і дорослі, і малята.
Добрий друг наш – знак дорожній
Ставиться не так собі,
як подружиться з ним кожен,
Допоможе він тобі.
Щоб не трапилося всяке,
Шанувати треба знаки.
На дорозі небезпечно,
Тож обачним будь доречно.
руху правила єдині,
Знати їх усі повинні.
Шануватимуть їх люди –
Скрізь тоді порядок буде!!!*

 Кожна вулиця має проїжджу частину для руху транспорту. Це – дорога. Пішоходи ходять узбіччями або тротуарами. Розфарбуйте проїжджу частину вулиці (чорним кольором) і тротуар (сірим, коричневим). Які кольори ви оберете? Чому?
(Малюють у зошиті).

Фізкультхвилинка

 Цей віршик можна вивчити відразу, імітуючи рухи, використати як фізкультхвилинку.

 Запам'ятайте, що переходити вулицю можна там, де є білі лінії – показники переходу.

Як називається цей перехід? Відгадайте!

*Що за коник це смугастий
на дорозі коло хати?
«Зебра», кажуть, уляглась –
Звідкіля вона взялась?
«Зебра» в нас на переході –
Та чи є така в природі?*

(Пішохідна розмітка «зебра»).
(Малюють у зошиті).

 Такий перехід називається «зебра». Цей перехід зроблено так, щоб усі пішоходи бачили, де переходити вулицю, щоб водії транспорту також його бачили і заздалегідь знижували швидкість. У місцях переходів часто встановлюють знак (учитель демонструє знак «Пішохідний перехід»), який показує, де можна переходити вулицю.

 Запитання:

- Як називається цей знак? («Пішохідний перехід»).
- Поясніть, чому цей перехід називають «зебра».
- Як потрібно переходити вулицю? (Відповіді дітей).

Вулицю потрібно переходити спокійно, кроком. У жодному разі не перебігати її, бо можна спіткнутися і впасти. Коли переходиш вулицю, слід обов'язково міцно триматися за руку мами чи татуса і переходити тільки з ними.

Ще про одного помічника ми не згадали. Відгадайте!

*Він на вулиці щораз
Оком блимає на нас.
– Зупинися! Подожди!
Терпеливо стій-но!
А тепер, будь ласка, йди
Впевнено й спокійно!*

(Світлофор).

Запитання:

- Скільки сигналів має світлофор?
- Що каже червоне світло?
- Що каже жовте світло?
- Що каже зелене світло?

Світлофор потрібен всім:

*І дорослим, і малим.
Друзі, він багато може, –
Пішоходам допоможе
Він дорогу перейти
Без лихих пригод в путі.
Блимне лиш червоним оком –
Нас застерігає строго,
Що не можна крокувати,
Необхідно почекати.
А засвітиться зелене:
І для тебе, і для мене
Шлях відкритий, можна йти,
Дуже раді я і ти.*

Якщо вулиця з двобічним рухом, то, перш ніж зійти з тротуару, треба подивитися ліворуч і переконаватися, що вулиця вільна – немає транспорту, потім дійти до середини вулиці, подивитися праворуч – чи немає машин. Тільки після цього можна переходити на інший бік.

Цей віршик раджу вивчити і використати як фізкультхвилинку.

*На переході біля світлофору
Правил дотримуйся дуже суворо:
Спочатку ліворуч ти подивись.
Немає машин? — То йди, не барись,
Далі йти теж маєш право,
Як машин немає справа!*

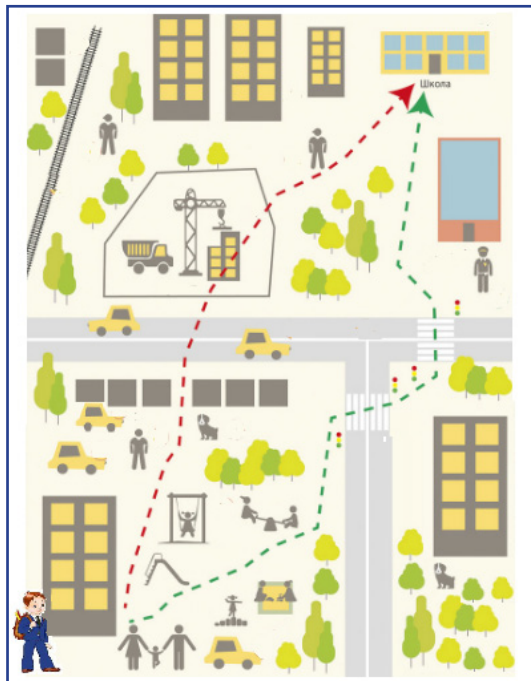
Вправа 3. Познач, які дорожні знаки є на твоєму шляху від дому до школи.

Після того як учні позначають, які дорожні знаки є на їхньому шляху від дому до школи, обов'язково обговорити значення цих знаків.

 Вправа 4. Розгляньте схему (план) місцевості. Підкажіть учневі правильний шлях до школи. Які безпечні й небезпечні місця зображено на малюнку.

Очікувані відповіді:

1. Я б обрав шлях, проведений зеленим кольором. Він зручний і безпечний. Від будинку до тротуару обрано найкоротший шлях. Проїжджу частину переходять по зебрі і відповідних сигналах світлофора. Від дороги до приміщення школи найкоротша дорога в людному місці біля магазину.

2. Шлях, проведений червоним кольором, коротший за зелений, але небезпечний. Шлях пролягає через майданчик, де вигулюють собак. Собаки можуть завдати шкоди.

Перехід проїжджої частини дороги проходить у невідведеному для переходу місці. Це загрожує аварією, втратою здоров'я і загибеллю перехожих.

Далі шлях перетинає будівництво, де перебувати небезпечно і навіть заборонено, бо можна дістати травму чи втратити навіть життя.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Вправа 5. Намалюй свій шлях від школи до дому.

@ Учитель/ка пропонує дітям намалювати школу посередині пустаго прямокутника, бо учні мають різні напрямки руху додому (в різні сторони). Далі намалювати поріг школи, і відносно нього визначити, у якій стороні від школи міститься домівка кожного. Зобразити свій дім. Якщо він багатопверховий, то розмалювати вікна на тому поверсі, на якому мешкає дитина. Далі зобразити шлях, так як придумали на початку заняття (обов'язково ще раз показати топографічний знак і порівняти: вони схожі). Якщо учень приїздить здалеку, то обрати найближчу станцію метро або трамвая (тролейбуса, автобуса) і зробити як кінцеву точку. Якщо учень переходить дорогу, то зобразити, що є в місці переходу (світлофор, «зебру» тощо).

Під час самостійної роботи учнів учитель/ка ходить між рядами, спостерігає, дає поради, допомагає.

Відкрийте сторінку «Моє портфоліо». Сьогодні ми з вами спробуємо віртуально сфотографувати нашу школу і рідну домівку згори. (Програти (зімітувати) відповідними рухами).

- На чому будемо підніматися в небо? (*На літаку, гелікоптері, повітряній кулі або для знімання використаємо квадрокоптер*).
- Підготували фотоапарати. Фотографуємо!!! Клац!
- Подивіться чи вдалий кадр вийшов? А тепер перенесіть «сфотографоване» у ваше портфоліо.
- У чистому квадратику зробіть малюнок. Яка фігура буде позначати школу (*квадрат*)? Дім (*прямокутник*)? Намалюйте шлях від школи до вашого будинку (*крива лінія*).
- Подивіться ще раз на малюнок, який ви намалювали. Пофантазуйте. На що схожі ці зображення?

Очікувана відповідь: на дві вишеньки; трубку телефона і телефон (стаціонарний) або мобільний телефон з приєднаним до нього зарядним приладом; скакалку.

Учитель/ка приймає всі відповіді й підбиває підсумок.

Усе ви сказали правильно. Цей малюнок асоціюється з тими предметами, які нерозривно пов'язані між собою. А отже ... (пропонує учням самостійно зробити висновок) школа і рідна домівка також

пов'язані між собою, як дві сестрички чи два братика, як дитина з родиною тощо.

Отже, ставши першокласниками, ви надбали ще одну домівку. Місце, де вас люблять і завжди готові вам допомогти.

V. ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ

На занятті ми вчилися розпізнавати основні частини дороги, дорожні знаки, що позначають пішохідний перехід, сигнали світлофора; виконувати правила безпечного переходу проїжджої частини дороги; вибрати безпечний маршрут від школи.

ПІДСУМОК ТЕМАТИЧНОГО ДНЯ

Отже, сьогодні протягом дня ми з вами говорили про рідну домівку, дізналися багато цікавого про домівки наших пращурів, про значення батьківської хати в житті кожної людини, усвідомили, що кожен із нас має бути господарем на рідній землі, познайомилися з дорожньою розміткою, навчилися визначати безпечний шлях зі школи додому та прокладати його, використовуючи умовні позначки. Ми дізналися, як кольори світлофора можуть «розмовляти» з нами, подавати команди, хоча вони і роблять це мовчки.

***P.S.** Після матеріалів до 4-х занять тематичного дня подається словничок основних термінів, яким можуть скористатися батьки у разі, якщо їхня дитина була відсутня на заняттях.*

Ракурс – кут або бік, із якого знімають предмет. Один і той же предмет можна знімати в різних ракурсах (збоку, згори, під кутом).

4 ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ «РОДИНА»

[Завантажити робочий зошит до тематичного дня 4 >>>](#)

Основна ідея тематичного дня

Усвідомлення себе як повноправного члена родини, який може розраховувати на повагу до себе та своєї діяльності, думка якого враховується при ухваленні спільних рішень у родині. Протягом дня під час спілкування діти:

- отримують інформацію про традиції, яких дотримуються в сім'ї, про те, як вони започатковуються і як важливо передавати їх від покоління до покоління;
- усвідомлюють, що вони невіддільна (значуща) частина родини;
- дізнаються про традиційні страви української кухні та родини, про їх корисність та вплив на здоров'я, про те, що традиції також джерела інформації;
- учаться колективно створювати колаж.

Заняття 13 (1)

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. ЩО ТАКЕ РОДИНА. ЯКІ БУВАЮТЬ РОДИНИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: учити учнів виконувати звуковий аналіз слів, послідовно називати звуки, будувати звукові моделі слів; ділити слово на склади, визначати наголос, складати речення з різною кількістю слів; розширювати знання першокласників про свою Батьківщину, рідний край;

медіакомпетентність: учити декодувати інформацію, сприйняту на слух; переводити візуальну інформацію у вербальну; показати, що прізвиська можуть бути джерелом інформації; сприяти розвиткові спостережливості, вмінню аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати зв'язне мовлення та фонематичний слух учнів; уміння слухати оповідання, відтворювати його зміст з опорою на ілюстрацію; критичне мислення.

Виховна: виховувати інтерес до читання, культуру спілкування.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: Робочий зошит, кольорові олівці, вірш І. Малковича за С. Маршаком «Отакий роззява», Словник української мови: в 11 томах. (Том 8, 1977. – С. 681).

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вправа 1. Розгляньте малюнки. Яким словом їх можна об'єднати?

		
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	

Про що піде мова на сьогоднішньому занятті, ви скажете самі, роздивившись малюнки в зошиті. Яким словом їх можна об'єднати? (*Родина, сім'я*).

Раджу звернути увагу на роботу з синонімами. (А ще як можна назвати ці малюнки одним словом). У разі, якщо діти не можуть дібрати таких слів, учитель каже сам.

Зробіть звуковий аналіз слів. Запишіть звукові схеми слів «*родина*», «*сім'я*». (*І в зошиті, і на дошці*).

@ Доречно порівняти схеми слів «родина», «сім'я».

- Що спільного в схемках?

Ми можемо почути: останній звук голосний, перший склад закінчується голосним, другий склад починається приголосним. Закінчується голосним, наголошений другий склад.

- Чим вони відрізняються?

Очікувана відповідь: кількістю складів, кількістю звуків, слово «**родина**» починається на твердий приголосний, а «**сім'я**» – на м'який.

- Яка родина на малюнку сучасна? Поясни, чому ти так вважаєш.

ВИСНОВОК. Родини бувають різні, як і стосунки в них.

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Ви правильно визначили тему заняття «Сім'я, родина».

Хтось скаже: що тут цікавого, я все знаю про свою родину! А ви, як думаєте, все знаєте про родину? (Так). Тоді перевіримо.

Вправа 2. Розгляньте фотографію. Розкажіть, що ви на ній бачите.

Запитання:

- Розкажіть, що ви на бачите на фотографії.

Очікувана відповідь: родину лелек, які побудували гніздо на даху хати і мешкають там.

- Як раніше називали дах? (*Стріха*).
- Хто знає, з чого раніше робили дах на сільській хаті? (*Якщо діти не зможуть відповісти, дати відповідь і запитати, де можна дізнатися, із чого його робили (зачитати з енциклопедії чи іншого джерела інформації)*).
- Що ви знаєте про цих птахів? (*Відповіді дітей*).

Лелеки – птахи-однолюби. Вони обирають собі пару і весь час живуть разом. Птахи часто оселяються біля домівок людей. (*Учитель/ка це зачитує з якого-небудь джерела інформації*).

- Чому? (*Приймаються всі відповіді! Проте, якщо діти не зможуть відповісти на запитання, учитель/ка надає пояснення*).

Очікувана відповідь: вони приносять на крилах любов у цю сім'ю. Хочуть показати приклад, як треба дружньо жити. А ще лелека – один із символів України.

- Чому українці обрали саме його?

Очікувана відповідь: бо він символ дружньої родини.

Учитель підсумовує: В українців завжди поважали родину як символ єдності, сили, любові.

- Якого кольору пір'я в лелеки? (*Чорне, біле*).

- Які відчуття, емоції викликають у вас ці кольори?

Очікувана відповідь: чорний – зло, негаразди, біда, страх, а ще суворість, діловитість; білий – світло, добро, чистота.

- Ваші відчуття протилежні. Але так красиво ці кольори прикрашають пір'ячко птаха.

- У народі кажуть: «Де оселилися лелеки, там завжди буде мир, злагода, щастя і любов». (Учитель/ка це зачитує з якого-небудь джерела інформації).

- А що потрібно, щоб у родині були мир і злагода?

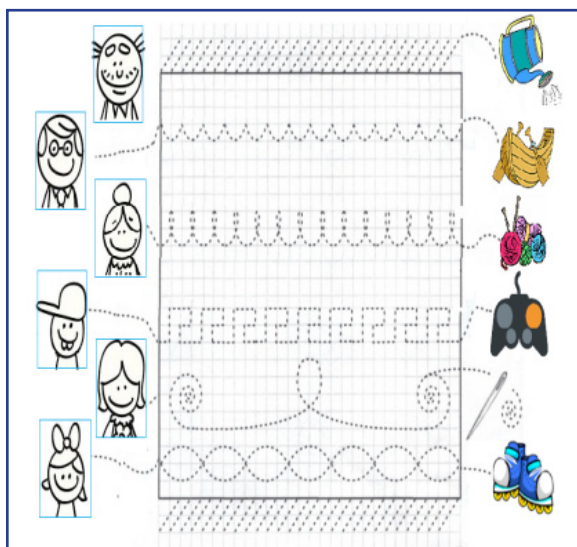
Очікувана відповідь: не сваритися, поважати одне одного, розуміти одне одного, допомагати, виконувати свої обов'язки.

- А чи вдається вашій родині прожити без сварок? (Ні. Так).
- Як ви миритесь? (Відповіді дітей).
- У кожній родині бувають і радість, і негаразди, як чорне і біле (пір'я в лелеки), але все це ви долаєте і продовжуєте жити разом і піклуватися одне про одного.

ВИСНОВОК. Родина – твій маленький світ, де панує любов, взаємоповага, допомога.

Вправа 3. Пропишіть лінії за зразком та дізнайтеся про улюблені заняття членів родини.

У кожного з вас різні родини: великі чи малі. Та, мабуть, у кожного з членів родини є свої уподобання і захоплення.

Пропоную вам прописати лінії за зразком та дізнатися про улюблені заняття членів родини.

Про кого із членів цієї родини можна сказати «садівник», «рибалка», «рукодільниця», «спортсменка/фігуристка», «геймер»?

ВИСНОВОК. Родини бувають різні, як і їхні захоплення.

@ Зробити звуковий аналіз слів із записом схем.

 Вправа 4. Розгляньте малюнки. Хто ухвалює рішення для виконання цих дій у твоїй родині? Обведи трикутники відповідним кольором:

Часто в сім'ї трапляються такі ситуації, коли всій родині або окремому членові сім'ї потрібно ухвалювати рішення з якогось при-

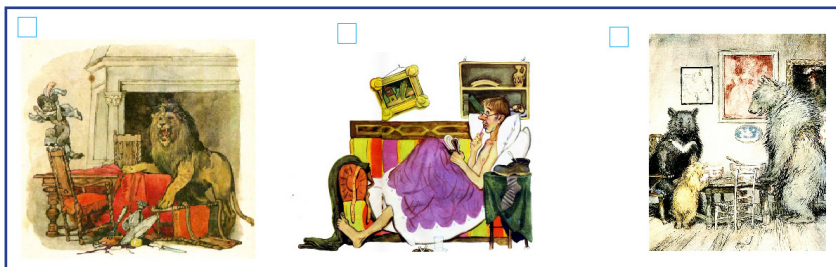
воду. Розгляньте малюнки. Хто ухвалює рішення для виконання цих дій у твоїй родині? Обведіть трикутники відповідним кольором (*сам – червоним, батьки – синім, усі разом – зеленим*).

Самостійна робота дітей.

@ Викликати учнів і запропонувати сказати про кожен малюнок речення, які починаються:

- Я самостійно ухвалюю рішення щодо...
- Батьки ухвалюють рішення щодо...
- Ми всією родино ухвалюємо рішення щодо...

 Вправа 5. Прослухай вірш І. Малковича за С. Маршаком «Отакий роззява». Познач на малюнку кімнату роззяви.

Слухання вірша І. Малковича за С. Маршаком «Отакий роззява» (вірш читає вчитель/ка або можна використати відеозапис читання вірша автором).

 Запитання:

- Чому героя вірша прозвали роззявою? (*Відповіді учнів*).
- А де ми можемо дізнатися, чи правильно ви пояснили, що означає це слово?

Очікувана відповідь: у словнику, в інтернеті.

 РОЗЗЯВА, и, чол. і жін., розм.

1. Неуважна людина (Словник української мови: в 11 томах. – Том 8, 1977. – С. 681).

- Познач на малюнку кімнату роззяви.
- Чи легко роззяві мешкати в родині? Чому?
- Герої яких літературних творів живуть у цих приміщеннях?
Очікувана відповідь: «Кіт у чоботях», «Три ведмеді».
- Що об'єднує ці дві казки?
Очікувана відповідь: у них розповідається про родинні стосунки.

 Вправа 6. Розгляньте зображення. Прислухайте українські народні приказки. Поясніть, про яку людину так кажуть.

		
Хитрий, як лис.	Ясний, як сонечко.	Червоний, як мак.
		
Личить, як корові сідло.	Задер носа - кочергою не дістанеш.	Меле, як собака хвостом.

 Щодня ми спілкуємося з членами наших родин. Як ви звертаєтеся одне до одного, наприклад, мама до вас, до тата, тато до мами, до вас.

Ви називаєте одне одного на імена чи інакше? (Усі відповіді приймаються).

 Якщо не прозвучала потрібна відповідь: «А мене в дитинстві мама називала сонечком, а тато – кошенятком». Чому мене так називали батьки?(Відповіді дітей). Чи є в тебе прізвисько? (Як ласкаво називають тебе твої батьки?) **Чи придумував ти прізвиська для своїх друзів?**

Розгляньте зображення. Прослухайте українські народні приказки. Поясніть, про яку людину так кажуть.

- Які українські приказки ти знаєш?

ВИСНОВОК. Прізвисько відображає зовнішність, стан або поведінку людини, воно джерело інформації.

V. РЕФЛЕКСІЯ

- Чи дізналися ви щось нове про родину?
- Чи дізналися ви щось нове про родину?

Очікувана відповідь: так. Родину можна називати сім'єю, рідними людьми. Ще з давніх-давен родина відігравала важливу роль як у житті людини, так і країни. Лелеки – птахи символи вірності, любові, міцної сім'ї. Там, де вони селяться, живуть щасливі люди. У кожного члена родини є свої захоплення. Щоб у сім'ї було все гаразд, потрібно поважати одне одного. Родина – твій маленький світ, де панує любов, взаємоповага, допомога. Коли в родині всі люблять одне одного, то можуть звертатися одне до одного ласкаво – на прізвиська, що відображають ставлення до людини або її незвичайну зовнішність, стан або поведінку.

Заняття 14 (2)

МАТЕМАТИКА. ЯКІ БУВАЮТЬ ЧЛЕНИ РОДИНИ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: учити порівнювати предмети за різними ознаками, складати судження «якщо..., то...», записувати нерівності; повторити склад вивчених чисел, розв'язування прикладів на додавання;

медіакомпетентність: учити переводити візуальну інформацію у вербальну; сприяти розвитку спостережливості, вмінню аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати допитливість; логічне та критичне мислення.

Виховна: виховувати старанність, інтерес до предмета.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вправа 1. Розгляньте кадри із мультфільмів. Пригадайте, що збираються зробити герої мультфільмів?

 Відгадайте, що ми сьогодні будемо робити на занятті! Для цього необхідно роздивитися кадри з мультфільмів і пригадати, що збираються зробити герої мультфільмів.

Очікувана відповідь: сьогодні на занятті ми будемо рахувати.

- Кого рахувала вихователька? Чи вдалося їй це зробити? Чому? (*Дітей*).
- Кого рахував Петрик П'яточкін? Скільки було слоників? (*10*).
- Кого рахував Лом? Скільки було білок? (*Багато*).

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

 Вправа 2. Встановіть відповідність між малюнками.

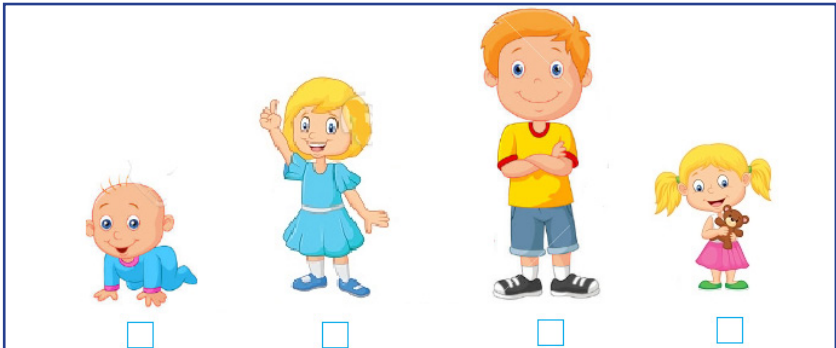

Поясніть свій вибір.

ВИСНОВОК. Кожній віковій категорії притаманні свої захоплення та вподобання.

 Вправа 3. Обчисли скільки років кожній дитині. Розташуй дітей за віком у порядку зростання, розставивши в клітинках відповідні цифри.

$2 + 1 =$	$2 + 2 =$	$1 + 1 =$	$1 + 0 =$
-----------	-----------	-----------	-----------

? **Запитання:**

- Скільки років першому хлопчику? (Три).
- Підніміть зелений олівець ті, хто теж порахував, що йому 3 роки.
- Підніміть червоний олівець ті, хто не погоджується з тим, що першому хлопчикові 3 роки. (З наступними картинками проводиться аналогічна робота).
- Як ви розташували дітей за віком в порядку зростання і чому?

📖 Вправа 4. Розгляньте кадри із мультфільмів. Як називається казка? Пригадайте, скільки членів родини було в ній? Запишіть відповідною цифрою.

 <input type="text"/>	 <input type="text"/>
 <input type="text"/>	 <input type="text"/> <input type="text"/>

@ Порада: бесіду з кожної казки проводити окремо.

Наприклад, з казки «Ріпка»:

? **Запитання:**

- Як називається казка?
- Пригадайте, скільки людей було в родині? Запишіть.
- Пригадайте скільки тварин було в родині? Запишіть відповідною цифрою. (*Учитель пише на дошці, а учні в зошиті*).

P.S. Аналогічна робота проводиться з інших казок.

- У якій із цих родин була найменша (найбільша) кількість членів?

ВИСНОВОК. *Родини є в людей, у тварин, іноді люди і тварини можуть жити разом.*

- Про що це свідчить?

Очікувана відповідь: у родині треба жити дружно та любити й охороняти братів наших менших.

- Як ставляться у вашій родині до людей старшого віку?

ВИСНОВОК. *До старших треба ставитися з повагою і розумінням.*

@ Якщо діти не зрозуміли завдання або частково дали правильну відповідь, то вчитель/ка має показати його наочно, запровадивши трьох дівчат із класу різного зросту.

Учитель викликає одного учня і запитує:

- Скільки помідорів?

Очікувана відповідь: 4.

- Усі в клітинку під малюнком помідорів записали цифру 4.

- А скільки огірків?

Очікувана відповідь: 3.

- Порівняйте, чого більше огірків чи помідорів?

Очікувана відповідь: помідорів.

- У пусту клітинку між цифрами 4 і 3 поставте відповідний знак. Подивіться ще раз на малюнок і скажіть, на скільки більше помідорів?

Очікувана відповідь: на 1.

- Як ви про це дізналися?

Усі відповіді дітей приймаються, учитель, підбиваючи підсумок, наголошує (нагадує), що найзручніше зіставити пари.

- Як одним словом можна назвати ці предмети?

Очікувана відповідь: овочі.

Аналогічно з іншими парами. Обов'язково діти повинні сказати, за якою ознакою можна об'єднати ці предмети: тарілка – чашка (посуд), рушник – фартух (речі), годинник – плита (прилади).

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Завдання на логіку. Оля вища за Марійку та Юлю. Марійка нижча за Юлю. Відшукай Юлю.

Учитель викликає до дошки трьох дівчат різного зросту. Першою він ставить найнижчу дівчинку, другою – найвищу, а третьою – середнього зросту. Після чого пропонує дітям допомогти йому відшукати серед дівчат Юлю і сказати, якою за порядком вона стоїть.

- Якою за порядком стоїть Юля?

Очікувана відповідь: третьою.

- Підніміть синій олівець ті, хто обрав першу дівчинку.

Аналогічна робота з двома іншими дівчатками.

Потім учитель дає правильну відповідь.

P.S. Якщо залишиться час, можна запропонувати дітям відгадати загадку: «Ішли дві матері та дві дочки. Знайшли три яблука. Усім буде по одному. Як їм так вдалося поділитися?» (Іх було лише троє: бабуся, дочка, онука).

V. РЕФЛЕКСІЯ

- Що ми робили сьогодні на занятті?

Очікувана відповідь: на занятті ми вчилися порівнювати предмети, записувати нерівності та рівності, розв'язувати приклади на додавання, логічні завдання, аналізувати зображення.

Заняття 15 (3)

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я. ЯКІ БУВАЮТЬ ТРАДИЦІЇ В РОДИНІ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: уточнити й розширити уявлення учнів про сім'ю; формувати позитивне ставлення до сім'ї; учити дітей розуміти значення народних традицій, родинних свят для здоров'я; учити розповідати про свої улюблені свята, пояснювати прислів'я про здоров'я, розпізнавати корисні та шкідливі звички;

медіакомпетентність: учити переводити аудіо- та візуальну інформацію у вербальну, працювати з джерелами інформації; сприяти розвиткові спостережливості, вмінню аналізувати, правильно узагальнювати дані, робити висновки.

Розвивальна: розвивати прагнення зміцнювати власне здоров'я; критичне мислення.

Виховна: виховувати бажання дотримуватися здорового способу життя.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, кольорові олівці.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

Підказка для вчителя.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

Перегляньте мультфільм «*Грицеві писанки*» (1995, режисер Анатолій Трифонов), знятий за мотивами казки О. Олеся (або прочитайте фрагмент казки).

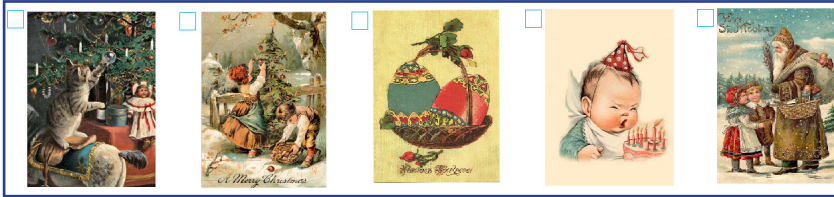
Бесіда за переглянутим / прочитаним

Запитання:

- До яких свят готується родина Гриця? (*До Великодня, до світлого свята Великодня*).
- Що робить мати Гриця? (*Прибирає, миє вікна, побілила хату, розписує писанки*).
- Якими кольорами передається настрій світлого свята? (*Білим*).
- Доведіть це. (*На початку мультфільму біла хата освітлена яскравим сонечком, а коли настає Великдень, ми бачимо вибілену хату, через чисті шибки яскраві промені сонця грають на білій скатертині, на пасці та писанках, що стоять посеред столу, родина у святковому білому одязі*). Дійсно, саме завдяки білому кольорові передано настрої свята.

Вправа 1. Позначте вітальну листівку до свята, що святкують герої казки О. Олеса «Грицеві писанки».

Запитання:

- Яку вітальну листівку ви позначили? (*На якій намальовано писанки*).
- Хто обрав цю листівку, підніміть зелений олівець?
- Хто обрав іншу листівку, підніміть червоний олівець?

Учитель дає правильну відповідь і просить тих, хто не впорався, закреслити свою відповідь (учитель нагадує, як це робиться, якщо потрібно – демонструє) та обвести правильну відповідь.

- Яка листівка із писанками за порядком? (*Третя*).
- А чи надсилають у вашій сім'ї листівки рідним?
- Чи отримують листи у вашій родині? (*Так. Ні*).
- А які: звичайні чи електронні?
- Писати листи, вітальні листівки – дуже давня традиція.

Немає людини, яка не любила б свята. Свята покращують взаємини між людьми, сприяють взаєморозумінню. Завдяки святам у нас з'являється бажання і прагнення берегти рідну землю, краще пізнати одне одного.

Коли і як з'явилися свята? Яке значення мають свята?

Давнім людям доводилося багато працювати: обробляти землю, будувати житла, полювати тощо. Щоб полегшити собі працю, вони просили підтримки, допомоги і захисту в різних сил природи. Люди зверталися до небесних світил (сонця, зірок), стихій (вітру, річок і океанів), пізніше – до духів, а потім – до богів. Їм вони приносили дари, співали і танцювали, вимовляли хвалебні слова. Для цього люди звільнялися від роботи в певні дні. Так виникли свята.

Святами відзначали все нове: настання весни, нового року, дні народження, весілля. У такі дні всі люди збиралися разом, щоб відчувти підтримку, взаємодопомогу, радість через те, що кожен з них не самотній.

Історія життя кожної людини, сім'ї, народу, держави, а тепер і всього людства відбивається у святах. Відзначаючи важливі дати, люди згадують події, які сталися в ці дні багато років тому.

Свято – це пам'ятний день, який відзначають у зв'язку з певною подією.

Деякі свята святкують щорічно в країні (родині, школі), тоді вони стають традиційними. Діти, а що таке традиція?

Очікувана відповідь: це правила поведінки, яких дотримуються впродовж тривалого часу.

У кожній сім'ї є свої традиції, свої сімейні обряди, своя культура. Саме в родині завдяки постійному сімейному спілкуванню традиційні цінності народу передаються від одного покоління до іншого.

Наприклад, за допомогою загадок та ігор наші предки вчили своїх дітей бачити світ і його складові частини. Ігри в народній культурі допомагали освоєнню світу, стосунків між людьми. Правил гри дотримувалися всі учасники.

Наші предки широко використовували народний фольклор – гру на інструментах, колискові пісні, забавлянки, примовки. Пригадайте, які примовки лунали сьогодні.

Свято – це зустрічі та спілкування дорослих і дітей, проведення ігор, розваг, які можна використовувати і вдома, і в школі.

Минуть роки, але вони назавжди у своїй пам'яті збережуть тепло спілкування, радість співпереживання, яке вони з особливою силою змогли відчути саме поряд зі своїми рідними і близькими.

 Чи може мати свої традиції окрема сім'я, школа, місто?
(Відповіді дітей).

Тема нашого заняття: «Традиції в моїй родині».

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

 Вправа 2. Розфарбуй малюнок. Яке свято відзначають у цій родині?

Запитання:

- Яке свято відзначають у цій родині? *(Відповіді дітей).*
- Чи була на попередніх малюнках листівка до цього свята? *(Так).*
- А скільки таких листівок? *(Три).*

Метод «мікрофона». Які свята вшановують у твоїй родині? Які події святкують ...? *(Відповіді дітей).* Поясни чому.

- Що ви можете сказати про сім'ю на цьому малюнку?

Очікувані відповіді: велика родина (троє дітей). Дружня (разом прикрашають оселю). Люблять тварин (у них є собака). Бережуть природу (немає великої ялинки, прикрашають оселю гірляндою з ялинкових гілочок). Дотримується традицій (прикрашають оселю до свята, рушник на столі).

- А як у вашій родині готуються до свят?

 Доцільно провести роботу над складанням правил щодо підготування до свят.

Корисні поради «Як улаштувати веселе свято»

1. До свят слід починати готуватися заздалегідь. Підготування до свята – не менш цікаве заняття, ніж саме свято.
2. Заздалегідь слід розподілити, хто за що відповідає. Це стосується прикрашання оселі, проведення ігор, святкового столу, музичного оформлення свята, а також підготування призів. Можна, звісно, купити все необхідне в магазині, але набагато цікавіше зробити щось власноруч. Головне в цій справі – фантазія і бажання зробити приємне одне одному.
3. Прикрашання та накривання столу залежить від виду свята. Якщо це день народження, дуже добре застели-

ти стіл яскравою однотонною скатертиною і покласти кожному гостеві серветки в тон. Якщо це новий рік, то тут фантазії немає межі: це можуть бути і гірлянди по краях скатертини, і новорічні композиції. Практично будь-яке свято прикрасять живі квіти, що можна розставити на столі в маленьких вазах.

4. Приготувати традиційні святкові страви родини.

ВИСНОВОК. *Різні родини дотримуються різних традицій.*

Вправа 3. Прослухайте музичні фрагменти. Який музичний фрагмент відповідає настроєві цього малюнка?

@ Раджу взяти 3 невеличких музичних фрагменти, серед яких буде мелодія «Дзвін дзвіночків» («Jingle Bells»): <https://www.youtube.com/watch?v=Q--8FIF5DuA>.

- Який музичний фрагмент відповідає настроєві цього малюнка? (Відповіді дітей).
- Що допомогло вам це визначити? (Відповіді дітей).

Фізкультхвилинка

Вправа 4. Яку сімейну традицію шанують члени цієї родини?

@ Порада: обговорити з учнями кожен малюнок.

- 1 – чистота в оселі;
- 2 – здорове харчування;
- 3 – загартування;
- 4 – активний відпочинок.

Очікувана відповідь: члени цієї родини шанують чистоту в оселі, здорове харчування, загартування та активний відпочинок.

- Як можна назвати все це одним словом?

Очікувана відповідь: здоровий спосіб життя.

- А чи дотримуються цієї традиції у ваших ролинах?

 Вправа 5. Розгляньте малюнки, що зробив художник до оповідання «Першокласник». Де він помилився?

@ Порада: читати текст частинами, перемежаючи запитаннями. Можна запропонувати половині учнів класу уявити, що вони батьки Петрика, а решті – що вони Петрик, та відповідати на запитання від їхнього імені.

 Прослухайте оповідання «Першокласник».

.....

Першокласник

Петрик навчався у першому класі і був дуже худенький, навіть тендітний. Він не любив ганяти на велосипеді, бігати на фізкультурі. Його цікавили тільки телевізор і комп'ютер. А боротися з героями була його улюблена комп'ютерна гра («Counterstrikeglobalagency»).

Але комп'ютер був старий і ледь живий, і Петрик давно умовляв маму і тата купити йому нового.

Одного разу батьки прийшли з роботи.

Мама. Доброго дня, синку!

Тато. Як справи?

Петрик. Більш-менш. Цей мотлох намагаюся розворушити. Купіть, будь ласка, мені нового комп'ютера, я буду робити все, що скажете.

Мама. І навіщо тобі він потрібен? Від його стрекотіння голова болить.

Тато. Краще б спортом зайнявся, а то хирляком якимось ростеш.

- **Як ви думаєте, батьки куплять йому нового комп'ютера?**

- **Батьки, а ви як думаєте, синові потрібен новий комп'ютер чи ні?**

Батьки зайнялися домашніми справами, а Петрик до ночі мучив старий комп'ютер. А далі за розкладом: спати, вранці ледь тягнути ноги до школи, дістати по потилиці від здорового Дмитрика, мріяти про улюблену комп'ютерну гру і новий комп'ютер.

Зайшов до своєї кімнати, а там - ДИВО!

- **Яке диво чекало на нього в кімнаті? Уявіть. Розкажіть про нього.**

Якогога швидше сів Петрик за новенького комп'ютера, вставив диск, щоб пограти. Тільки кнопку натиснув - а на екрані напис: «ПРИВІТ, ПЕТРИКУ! ПОМИЙ РУКИ!».

- **Чому комп'ютер зажадав, щоб Петрик вимив руки?**

Клацав Петрик по кнопках, клацав - нічого не виходить. Довелося йому йти руки мити. Знову сів за стіл, а на екрані комп'ютера знову питання: «ТИ ПОЇВ, ПЕТРИКУ?».

- **Чому комп'ютер поставив таке запитання? Подумаєш, ну не поїв.**

- Поїв! Поїв! - схитрував Петрик. Але і тут у нього нічого не вийшло. Скільки не тиснув він на кнопки, комп'ютер не відгукувався.

- **Як себе почував Петрик? Пішов їсти чи ні?**

Довелося йти обідати. Доїдаючи котлету, Петрик знову рушив до комп'ютера, обурюючись: «Півгодини минуло, а я ще не зійшовся у двобої, нікого не переміг».

- **На вашу думку, як зустрів хлопчика комп'ютер?**

Тицьнув він тихесенько на кнопочку, а комп'ютер знову великими буквами пише: «ПЕТРИКУ, ТИ ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ ЗРОБИВ?».

- **Що робити Петрикові?**

- Та що ж це таке! - спересердя вигукнув Петрик і кинувся скоріше домашнє завдання готувати. Усе. Закінчив! Портфель зібрав і знову до комп'ютера.

- **А він?**

«ПЕТРИКУ, ТРЕБА ГОДИНКУ НА ВУЛИЦІ У ФУТБОЛ ПОГРАТИ!»

- **Що було далі?**

Кросівки взув, м'яча взяв і гайда на вулицю.

- **Чому він послухався комп'ютера?**

Зрозумів він уже - по-іншому комп'ютер не дозволить грати. Буде одне і теж торочити.

Коли додому повернувся, комп'ютер уже нічого не питав. Можливість гратися в улюблену гру Петрик дістав, що він з азартом і зробив, **АЛЕ НЕ МИНУЛО Й ГОДИНИ ...**, а комп'ютер написав: **«ПЕТРИКУ, ЧАС ЛЯГАТИ СПАТИ. ЧЕКАЮ НА ТЕБЕ ЗАВТРА ПІСЛЯ ШКОЛИ»**.

Наступного дня все повторилося спочатку. Доводилося виконувати всі «поїж, поплавай, покатайся на велику тощо», інакше гра не завантажувалася.

- **Як ви думаєте, Петрик почав змінюватися?**

У Петрика щічки стали рожевіти, м'язи на руках рости. Через півроку з худенького «горобчика» Петрик перетворився на сильного хлопчика (Дмитрик однокласника вже не бив, не ображав, навіть подружився з ним). І на фізкультуру став ходити з великою охотою. Та про комп'ютер не забував. Дякував йому: «Усьому свій час!».

.....

? **Запитання:**

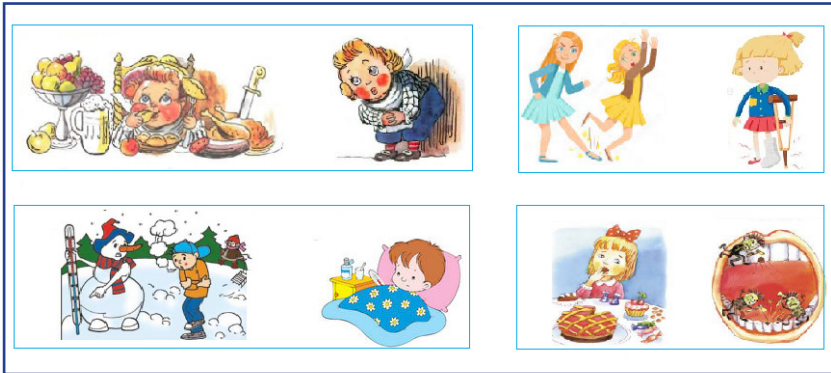
- Чи дійсно комп'ютер може розмовляти?
- Хотіли б ви, щоб ваш комп'ютер спілкувався з вами?
- Розгляньте малюнки, які зробив художник до цього оповідання. Де він помилився? (Комп'ютерними іграми захоплювався хлопчик, а не дівчинка).

- Чому здоров'я хлопчика поліпшало?
- Яких правил став дотримуватися хлопчик?
- Подбаймо і ми про своє здоров'я!

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

 Вправа 6. Розгляньте малюнки. Поясніть, які ознаки хвороби виникли в дітей та чому?

- Поясніть, які ознаки хвороби виникли в дітей та чому?

Очікувана відповідь: переїдання призводить до того, що починає боліти живіт, неуважність – до травми, переохолодження – до застуди, переїдання солодкого – до хвороби зубів.

Робота над прислів'ям «Здоров'я дитини – багатство родини».

V. РЕФЛЕКСІЯ

- Що людині дає сім'я? (*Любов, піклування, турботу одне про одного, радість, спокій тощо*).
- Як ви почуваетесь в родинному колі?
- Якими мають бути стосунки між членами родини?
- Яку сім'ю можна назвати дружньою?
- Що нового ви дізналися про родину на занятті?

Заняття 16 (4)

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ. ЯК ЗАПОЧАТКОВУЮТЬСЯ ТРАДИЦІЇ

Мета заняття

Навчальна:

предметна компетентність: познайомити з терміном «колаж», продовжувати учити працювати в групі, учити учнів різати папір ножицями за прямими і заокругленими лініями; уточнити й розширити уявлення учнів про сім'ю; формувати позитивне ставлення до сім'ї; учити дітей розуміти значення народних традицій, родинних свят;

медіакомпетентність: учити працювати з джерелами інформації, знаходити потрібний візуальний матеріал; сприяти розвиткові спостережливості, створювати власний медіапродукт.

Розвивальна: розвивати акуратність і точність; критичне мислення.

Виховна: виховувати інтерес до процесу створення речей своїми руками, бажання дотримуватися правил дизайну; виховувати інтерес до традицій українського народу та власної родини.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: робочий зошит, ножиці, клей, кольорові олівці, зображення улюблених страв кожного члена родини, знайдені в журналах, газетах, рекламних листівках (проспектах), інтернеті (роздруковані), фотографії всієї родини з улюбленою стравою, складені в конверт, кольорові олівці, інтернет-ресурси вчитель/ка добирає на власний розсуд.

Коментарі для вчителя «Із блогу вчителя».

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

На попередньому занятті ми розмовляли про традиції. А як же започатковуються такі традиції, ми зараз дізнаємося.

III. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

 Вправа 1. Прослухай розповідь про традицію зустрічати гостей хлібом та сіллю.

@ Учителеві варто підкреслити, що книга – джерело знань. Показати книжку, з якої він читатиме текст.

 Ви, мабуть, знаєте, що у слов'янських народів існує звичай зустрічати гостей хлібом та сіллю. Він походить від прадавніх вірувань. Хліб у всі часи вважався святинею. Він був присвячений Сонцю і був символом усього світлого й доброго на землі. У кожному домі хліб свій, і його ділили між членами родини. Той, кого пригощали хлібом, вважався (хоча б тимчасово) членом родини. З сіллю ще цікавіше. По-перше, сіль колись була дуже дорогою приправою, не всі могли дозволити собі її купити. По-друге, вона вважалася дуже сильним оберегом. Наші предки вважали, що сіль відганяє злих духів. Отже, ніяка нечиста сила не могла скуштувати хліба з сіллю. В ті часи, коли люди вірили в те, що чаклуни й перевертні мо-

жуть набути будь-чийого вигляду, пересторога була не зайва.
(Етикет [Текст] : для дітей серед. шк. віку / [Авт.-упоряд.
В. М. Скляренко, М. О. Панкова]. – Х. : Фоліо, 2006. – 317 с. :
іл. – (Дитяча енциклопедія)).

- Як прийнято зустрічати гостей у вашій родині?
Гостя запрошують до столу, де на нього чекають найсмачніші страви. Традиційними українськими стравами вважалися...

@ Для знайомства з традиційною українською кухнею можна використати інтернет-ресурси чи прослухати фрагмент аудіокниги «Енеїда» ≈ 1–2 хв.

Метод «мікрофона»

- Які страви традиційної української кухні ви запам'ятали?
- Що ви куштували з цих страв?
- Яка з них вам подобається найбільше?

Фізкультхвилинка

 Вправа 2. Розгляньте родинне дерево. З'ясуйте, які улюблені страви членів цієї родини. З'єднайте відповідні малюнки.

ВИСНОВОК. Традиції – культурні звичаї народу. Передаються від покоління до покоління.

? **Запитання:**

- А звідки ми ще можемо дізнатися про традиційні страви української кухні, інших народів?

Очікувана відповідь: з інтернету, енциклопедій, телебачення.

- А які передачі про приготування страв дивитесь ви, члени вашої родини?
- Чим вас приваблюють ці передачі?

Вправа 3. Розгляньте малюнки. Який колаж зробив Дракончик із мультфільму «Солодка казка»?

- Чи дивилися ви мультфільм «Солодка казка»? (Так. Ні).

@ Якщо ні, то вчитель має розповісти про цей мультфільм, сказати, що його головний герой – Дракончик, який дуже любив солодощі.

Запитання:

- Хто головний герой цього мультфільму?
- Що найбільше любив Дракончик? (*Солодоці*).
- Який колаж міг зробити Дракончик із мультфільму «Солодка казка»? Чому ви так вважаєте?

Очікувана відповідь: Дракончик зробив колаж із шоколаду і шоколадних цукерок, бо найбільше у світі любить шоколад.

- Чи здогадалися ви, що таке колаж? (*Так. Ні*).
- Поясніть, що це таке. (*Якщо діти не зможуть дати відповідь на це питання, то треба спитати в них про те, де про це можна дізнатися?*)

Очікувана відповідь: у словнику, в інтернеті.

КОЛАЖ, -у, ч.

Приєм в образотворчому мистецтві, за яким на певну основу наклеюють різні матеріали, що різняться кольором і фактурою; твори, виконані таким способом.

(*E-slovník. Тлумачний словник української мови (Електронний ресурс: <http://eslovnik.com/%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B6>).*)

- Дракончик їсть дуже багато солодкого. Чи піклується він про власне здоров'я? (*Так. Ні*).
- Чому ви так думаєте?

Фізкультхвилинка

IV. ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗНАТЬ І СПОСОБІВ ДІЙ

Вправа 4. Створіть колаж із малюнків або фотокарток «Улюблені страви нашої родини/нашого класу».

Учитель заздалегідь просить дітей разом із батьками відшукати в журналах, газетах, рекламних листівках (проспектах), інтернеті (роздрукувати) зображення улюблених страв кожного члена родини, скласти їх до конверта і принести на заняття. Можна також запропонувати сфотографуватися всією родиною з улюбленою стравою.

@ На занятті доречно провести бесіду з учнями, спираючись на знання, здобуті ними під час виконання попередньої вправи:
- До якого б колажу ви відправили свої страви?
Так визначається декілька видів колажів (один із них «Улюблені страви родин учнів класу»).

Кожен із них діти створюють на окремому аркуші. Якщо, наприклад, мало овочів і фруктів, то розташовуємо їх на одному аркуші.

Учитель проводить чіткий інструктаж.
Самостійна робота учнів.
Виставка робіт.

Запитання:

- Для чого ви створювали ці колажі?
- Що ви хотіли цим сказати?
- Розкажіть, який колаж вам найбільше сподобався і чому?

Спільна фотографія зі створеними колажами. Закріплення понять «ракурс», «загальний, передній і дальній плани».

ВИСНОВОК. Кожен член родини має свої смаки та уподобання, їх треба поважати. У кожній родині є свої кулінарні традиції.

V. РЕФЛЕКСІЯ

Запитання:

- Що цікавого ви дізналися на занятті?
- Що навчилися робити?

ПІДСУМОК ТЕМАТИЧНОГО ДНЯ

Дійсно, сьогодні упродовж дня ми з вами говорили про родинні стосунки, про необхідність взаємоповаги та взаєморозуміння в родині, про традиції, яких дотримуються у сім'ї, дізналися, що родина – основа міцності й сили держави, а держава існує доти, поки існують традиції, які передають від покоління до покоління.

Усвідомили, що прізвиська, традиції та колаж – джерела інформації, та разом створили колаж про улюблені страви.

P.S. Після матеріалів до 4-х занять тематичного дня подається словничок основних термінів, яким можуть скористатися батьки у разі, якщо їхня дитина була відсутня на заняттях.

Колаж – спосіб в образотворчому мистецтві, за яким на певну основу наклеюють різні матеріали, що різняться кольором і фактурою; твори, виконані таким способом.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Володарська М. О. Основи здоров'я: робочий зошит. 1 клас / М. О. Володарська. – Х. : Лета, 2007.
2. Володарська М. О. Усі уроки курсу «Основи здоров'я». 1 клас / М. О. Володарська. – Х. : ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2012. – Серія «Усі уроки в початковій школі».
3. E-slovník. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eslovník.com/%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0% B0%D0%B6>.
4. Етикет [Текст] : для дітей серед. шк. віку / [Авт.-упоряд. В. М. Скляренко, М. О. Панкова]. – Х. : Фоліо, 2006. – 317 с. : іл. – (Дитяча енциклопедія).
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1–4 класи. – К. : Освіта, 2012.
6. Словник української мови: в 11 томах. – Т. 5. – 1974.
7. Словник української мови: в 11 томах. – Том 8. – 1977.
8. Уроки з курсу «Основи здоров'я». 1 клас: Посібник для вчителя / Будна Н. О., Бей П. І., Жирська Г. Я., Кікінжді О. М. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 272 с.
9. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Стус Т. В. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 160 с.
10. Як виростити дитину здоровою: Посібник для батьків учнів молодшого шкільного віку / Бойченко Т., Колотій Н., Царенко А., Жеребецький Ю., Голі Д., Луцюк Р. – К. : Прем'єр-Медіа, 2001. – 204 с.

Ілюстративний матеріал із відкритих електронних ресурсів

1. <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-image-toys-image7098026>.
2. <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photo-emotions-cartoon-facial-expressions-image28095575>.
3. <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-images-office-5-icon-set-image11086649>.
4. <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photography-puzzle-frame-isolated-over-white-background-image40861047>.
5. <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photography-hand-drawing-partnership-puzzle-concept-black-marker-transparent-wipe-board-image29997677>.

6. <https://www.dreamstime.com/stock-images-reflect-office-icon-set-image17296004>.
7. <https://www.dreamstime.com/stock-images-toys-icon-set-vector-collection-kids-best-kids-gifts-childhood-learning-concept-image37826984>.
8. <https://www.dreamstime.com/stock-photo-board-game-yellow-four-different-colored-pawns-image53103443>.
9. <https://www.dreamstime.com/stock-image-cartoon-house-image16120661http://raskrasok.net/raskraski/42/2.html>.
10. https://twitter.com/fdigitalphotos/status/714012514045009920/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw&ref_url=http%3A%2F%2Fwww.freedigitalphotos.net%2F.
11. <https://pixabay.com/ru/%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D1%8B%D0%B9-%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D1%87%D0%BA%D0%B0-%D0%BC%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%84%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BC-2579861/i>.
12. <https://pixabay.com/ru/%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%BC%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%84%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BC-%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BB-%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0-%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80-%D1%87%D0%B0%D1%82-2025770/>.
13. <https://pixabay.com/ru/%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%81%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%BC%D0%B5%D0%BB-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B5-2026160/>.
14. <https://pixabay.com/ru/%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB-154444/>.
15. <https://pixabay.com/ru/%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%82-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%83%D1%81%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2-148266/>.
16. <https://pixabay.com/ru/%D0%BF%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%BF%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%8B-%D0%BB%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%8C-%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D1%8B%D0%B9-316798/>.
17. <https://pixabay.com/ru/%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BA-%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D1%86-%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%8B%D0%B9-%D0%BC%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%84%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BC-155674/>.
18. <https://pixabay.com/ru/%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D1%83%D1%81-%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B5-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D0%B8-%D1%80%D1%83%D0%BA%D0%B8-%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B8-304586/>.
19. <https://www.dreamstime.com/free-photoshttps://ru.dreamstime.com/%D0%B8%D0%BB%D0%BB%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F->

%D1%88%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B0-%D1%88%D0%B0%D1%80%D0%B6-D0%B5%D1%82%D0%B8-%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B0-%D0%B2-%D0%BA%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B5-%D0%B2-%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B5-image54299927.

20. <https://pixabay.com/ru/%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B8%D0%BA-%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B8-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%8C%D1%8F-%D0%B1%D0%BE%D0%B9-%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D0%BE-%D1%87%D0%BA%D0%B0-2027675/>.

21. <https://pixabay.com/ru/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B8-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B6%D0%B8-%D0%B4%D0%B8%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D1%8B-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%81-2024008/>.

22. <https://pixabay.com/ru/%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B8%D0%BA-%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B8-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D1%87%D0%BD%D1%8B%D0%B5-1296461/>.

23. <https://pixabay.com/ru/%D1%81%D0%B1%D0%BE%D1%80-%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B0-%D0%BF%D0%B8%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B8-930005/>.

24. <https://pixabay.com/ru/%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B7%D1%8C%D1%8F-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B8%D0%BA-%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D1%83%D1%88%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%B0%D1%80-%D0%BA-%D0%BB%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%8C-2411649/>.

25. <https://pixabay.com/ru/%D0%B0%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%8B-%D0%BF%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%8B-%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D1%8B%D1%85-storchennest-1598322/>.

26. [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA#/media/File:Andriivskiy_descent_\(end\),_Kyiv.jpg](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA#/media/File:Andriivskiy_descent_(end),_Kyiv.jpg).

27. [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0_\(%D0%9A%D0%B8%D0%B5%D0%B2\)#/media/File:Guveliakin_Oleg_for_wiki_Vozdvizjenka_2012_\(8\).jpg](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0_(%D0%9A%D0%B8%D0%B5%D0%B2)#/media/File:Guveliakin_Oleg_for_wiki_Vozdvizjenka_2012_(8).jpg).

28. https://igx.4sqi.net/img/general/600x600/20776624_feqYbaluUJsmKADi7axTIsN7ucML_YGhR9r1eR9tVbU.jpg.

29. <http://112.international/ukraine-top-news/discover-kyiv-monument-to-yaroslav-the-wise-16649-print.html>.

30. Hero – VictorVasnetsov.

Vasnetsov, Victor Michailovitch (Russian, 1848-1926).

<http://www.artsunlight.com/artist-NV/N-V0011-Victor-Vasnetsov/N-V0011-0021-hero.html>.

Розділ 3. Інтеграція медіаосвіти в предмет «Я у світі»

Заняття 1 ПОШУК ІНФОРМАЦІЇ «ПІЗНАЄМО УКРАЇНУ»

Головна ідея заняття

На прикладі дослідження матеріалів про Україну навчити дітей знаходити інформацію, перевіряти її, відрізняти правдиву від неправдивої та презентувати її.

Необхідне обладнання: картки-джерела, стікери, комп'ютер з проектором і мультфільмом, записаним на цифровий носій.

Мета

- розвивати компетентність пошуку і перевірки інформації;

навчитися:

- визначити поняття інформація, правдива інформація і неправдива інформація;
- знаходити і перевіряти інформацію з різних джерел;
- знаходити інформацію за ключовими словами;
- презентувати результати пошуку інформації.

ВПРАВА 1

– 5-10 хв.

– бесіда.

ВАЖЛИВО: вчителю необхідно створити атмосферу психологічного комфорту та розкутості для школярів, використовуючи позитивно-забарвлений емоційний тон.

 Запитання:

- Як називається наша країна?
- Які державні символи ви знаєте?
- Що ви можете розказати про Україну?
- Як ви думаєте, де можна дізнатися цікаві факти про Україну?

ВПРАВА 2. «Вибір джерела»

 – 5-10 хв.

 – ділова гра.

 Оберіть джерело, до якого ви б звернулися, щоб знайти інформацію про нашу країну. *(На дошці прикріпити чи написати джерела і запропонувати дітям до обраного джерела прикріпити стікер).* Однокласники; мама чи тато; вчитель; інтернет; книга; телевізор; газета; фотографія.

- Чому ви обрали саме це джерело?

 Ми з вами зрозуміли, що є багато джерел, з яких ми можемо отримати інформацію, яка нам потрібна. Але перевіримо, чи вся інформація є правдивою.

ВПРАВА 3. «Пошук інформації в інтернеті за ключовими словами»

 – 10-15 хв.

 – ділова гра.

 Зараз ми з вами звернемося до інтернету, як до джерела інформації. Під час використання пошукової системи, необхідно

знати, як вона діє. Пошук не дає відповідей на питання, а тільки направляє користувачів інтернету до джерел, які містять ключові слова. Таким чином, їх точний вибір має важливе значення.

Ключові слова – це слова, які найповніше відображають зміст запитуваної інформації. Слова повинні бути дані в називному відмінку, без ком та інших розділових знаків, простими і нейтральними.

Для того, щоб знайти потрібну інформацію, треба подумати про те, що саме ви хочете знайти і для чого використовувати знайдені повідомлення. Завжди замислюйтеся:

- Скільки інформації потрібно вам?
- Якою вона має бути точною?

Пам'ятайте, що навіть дорослі часто за багато разів підбирають різні слова в різному порядку, щоб знайти те, що вони шукають.

Вчитель/ка об'єднує учнів в три групи. Кожна група отримує картку і має запропонувати ключові слова, для того щоб знайти відповідь на запитання і запропонувати власні слова, які вписуються в пустий квадратик.

Картка 1

Коли вперше згадується назва «Україна»?

Україна	Історія	Назва	Вперше	Київська Русь	Незалежність	Середні віки	
---------	---------	-------	--------	---------------	--------------	--------------	--

Картка 2

Де послухати пісню про калину у виконанні хору ім. Г. Верьовки, яку слухала моя подруга?

Пісня	Калина	Хор	Хор ім. Г. Верьовки	Дружба	Репертуар	Слухати пісні Хору ім. Г. Верьовки	
-------	--------	-----	---------------------	--------	-----------	------------------------------------	--

Картка 2

Коли тризубець став офіційним гербом України?

Тризуб	Тризубець	Україна	Незалежність	Герб	Офіційний герб	
--------	-----------	---------	--------------	------	----------------	--

[Завантажити картки >>>](#)

ВПРАВА 4. «Пошук інформації в інтернеті»

– 10-15 хв.

– ділова гра.

Запитання:

- Як можна перевірити, що зображене на картках є правда, а що ні?

Вчитель підводить до розуміння, що одне з джерел інформації – інтернет і підказує учням як, користуючись пошуковиком Google, знайти потрібну інформацію, слід коротко написати запитання пошуку. Картки розподілити між учнями: 1 учень - 1 картка, і хто швидше знайде правильну відповідь, той піднімає руку і озвучує (презентує) її.

Спільно розкласти картки на 2 частини: правда і неправда. Озвучують результати, обговорюють.

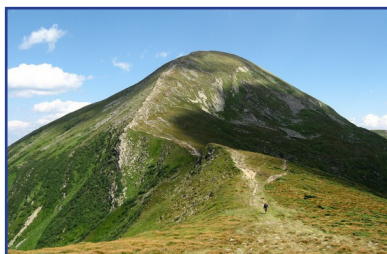
*Український прапор
синьо-жовтий*

У всіх містах України є метро

Україну омиває Жовте море

Найвища гора України – Говерла

*В Україні розташований
найбільший у світі Діснейленд*

Калина – символом України

*Найбільший літак у світі
(АН 225 «Мрія») створено в Україні*

*Перший у світі телевізор створено
в Україні*

Вчитель пояснює основи понять «інформація», «правдива інформація», «неправдива інформація» згідно з віковими особливостями молодших школярів на доступному рівні, спрощуючи та адаптуючи наукові терміни.

 Інформація – це відомості про навколишній світ, що підвищують рівень обізнаності людини; це відображення реального світу (подій) за допомогою повідомлень, а в широкому розумінні мається на увазі обмін відомостями між людьми. (Для дітей можна пояснити так: «**Інформація**» – це різні відомості, погляди й думки, що нам передають інші особи, в тому числі через медіа (радіо, телебачення, газета, інтернет). Автор інформації – завжди людина (це не газета написала, не телевизор сам показав, а це зробили конкретні люди, які випускають газету чи телепередачу).

Інформація може бути правдивою, а може бути неповною, неточною, неправдивою (недостовірною). **Правдива інформація** – це така інформація, яка є насправді, і її можна перевірити та підтвердити.

Неправдива (недостовірна) інформація – це відомості, які неправдиво викладені, викривлені, застарілі.

 Отже, сьогодні ми багато цікавого дізналися про нашу рідну Україну. Ми зрозуміли, що інформацію ми отримуємо з різних джерел. Наприклад, це може бути розповідь мами чи тата, ваших друзів, однокласників, вчителів. Також інформацію ми можемо прочитати з книжки чи газети, почути на радіо, побачити на телебаченні чи віднайти в інтернеті. Також ми запам'ятали, що інформацію треба перевіряти, бо вона не завжди правдива. А зараз ми познайомимося ще з одним джерелом інформації – це мультфільм!

ВПРАВА 5. «Аналізуємо мультфільм»

– 10-15 хв.

– аналіз медіатекстів.

Переглядаємо мультфільм «Твоя країна – Україна» <https://youtu.be/sCkbw0sMMZw>

Методичні рекомендації вчителеві для роботи з анімаційними мультфільмами: учні переглядають весь мультфільм і відповідають на запитання: яку інформацію про Україну ви дізналися з мультфільму?

Далі вчитель пропонує переглянути окремі фрагменти мультфільму, для закріплення матеріалу використовуючи **стоп-кадр:**

1) 0,27 - 0,41.

Запитання до учнів: яку інформацію ми отримали про природу України?

2) 0,59 - 1,05.

Запитання до учнів: про який іще символ, окрім калини, повідомляє мультфільм?

3) 1,32 - 1,45

Запитання до учнів: які є страви національної кухні?

4) 1,46 - 1,55

Запитання до учнів: про які традиції йдеться у мультфільмі?

Як ви думаєте, чи вся інформація у мультфільмі правдива? Як би ви її перевірили?

Мультфільм – це анімація, вид кіномистецтва, твори якого створюють шляхом знімання послідовних фаз руху намальованих або об'ємних об'єктів. Анімаційний продукт для молодших школярів є надзвичайно важливим, так як на доступній і зрозумілій для дитини мові він формує образи та уявлення. Використовуючи яскраві фарби, легкі музичні композиції, прості речення, що впливають на емоційний стан дітей, анімаційні мультфільми сприяють легкому процесу розуміння і запам'ятовування інформації. Обираючи мультфільм як засіб навчання, необхідно звертати увагу на такі критерії: яка проблема порушується в мультфільмі; який вік аудиторії, на яку розрахований мультфільм; з якою метою створено ці мультфільми; який стиль подання інформації; які мова та зображення цих мультфільмів; які кадри, епізоди фільму можна виділити як ключові; які враження викликають образи особистостей, поданих у мультфільмі; які уявлення будуть сформовані в учнів після перегляду мультфільму.

Робота з мультфільмами важлива також тому, що вчить сприймати і використовувати пізнавальну та іншу інформацію; оцінювати зображену ситуацію; ухвалювати рішення; виробляти судження; спілкуватися, співпрацювати з іншими для досягнення спільної мети; захищати та поширювати власні інтереси і цінності.

Заняття 2

ВПЛИВ МЕДІА. АНАЛІЗ МЕДІАТЕКСТІВ. «РЕКЛАМА ПОКАЖИСЬ».

Головна ідея заняття

На прикладі дослідження рекламних медіатекстів навчити дітей аналізувати інформацію та визначати її вплив на формування особистості, на міжособистісні стосунки та спілкування.

Необхідне обладнання: комп'ютер з колонками та з проектором, рекламні медіатексти, записані на цифровий носій, картки, стікери.

Мета: розвивати компетентність аналізу медіатекстів на прикладі реклами.

Навчитися:

- визначати поняття медіатексту, маніпуляції в мас-медіа;
- відрізнити рекламу від іншого контенту;
- усвідомлювати, що реклама має на меті переконати;
- розуміти, що реклама повинна бути чітко позначена;
- вибирати ефективні способи спілкування.

ВПРАВА 1

– 10 хв.

– бесіда.

Вчитель/ка налаштовує учнів на розмову про вплив різних медіа і ставить їм ввідні запитання. Ми отримуємо кожного дня багато повідомлень з телебачення, інтернету, з щитів на вулиці. Вони мають різні цілі, зміст і форму. Ви повинні знати, які з них були створені, щоб дати нам деякі знання, корисну інформацію, а які – реклама товарів або послуг.

Вчитель/ка запитує учнів, які оголошення можна побачити? Перерахуйте відповіді на дошці (газети, телебачення, інтернет, радіо, вулиця). Розкажіть, що серед вуличної реклами часто ми бачимо такі, як розміщено на плакатах. Вони барвисті, повні ефектних фотографій і підписів. Чи це все реклама різних послуг?

Але ж деякі призначені, щоб надати нам певну інформацію. Це – інформаційні плакати. Попросіть, навести кілька прикладів того, що може бути на такому плакаті (наприклад, інформація про випускний, конкурс, оголошення в школі, розклад занять тощо).

Запитайте:

- Як часто ви дивитеся рекламу на телебаченні?
- Коли рекламують шоколад, різні цукерки, соки, іграшки чи хочеться вам їх купити, спробувати або погратися?
- Чому у вас виникає таке бажання?
- Яка мета реклами?
- Чому є реклама?

Вчитель підводить учнів до розуміння, що реклама нав'язує вибір і поведінку, нав'язує думку і смаки, може виманювати кошти тощо. Особливо слід уважно ставитися до інтернет-реклами та повідомлень, які ви отримуєте на мобільний телефон.

ВПРАВА 2

– 15-20 хв.

– квест.

Всі учні отримують картку з прикладами.

КАРТКА 1

Дальші приклади стосуються різного контенту, з яким ви можете зіткнутися в інтернеті або за допомогою мобільного телефону. Прочитайте наступні приклади, а потім дайте відповідь на питання.

ПРИКЛАД 1

ВІТАЄМО !!!

Ви щойно виграли в миттєву лотерею!

Ваш номер телефону обраний шляхом жеребкування!

А ось ваш приз:

Це найостанніша модель на ринку смартфонів.

Дійте швидко! Підтвердіть відповідь протягом декількох хвилин.

Як отримати свій приз:

Крок 1 – Натисніть, щоб відповісти на просте запитання тесту. Це займе всього одну хвилину.

Крок 2 – Якщо ви відповіли правильно, введіть свій номер телефону, щоб отримати винагороду.

ПРИКЛАД 2

Ви отримали MMS від незнайомця: Якщо ви хочете знати, що це таке, відправляйте безплатні SMS на номер XYZ.

ПРИКЛАД 3

Ви отримали повідомлення від користувача порталу <https://love.ua/ua/>, який запрошує вас на свою сторінку.

ПРИКЛАД 4

Ви хочете знати, що чекає вас в 2018 році? Надіслати текстове повідомлення «ТАК» на номер XYZ.

Відзначте, що з прикладів **реклама**.

Приклад 1	☐	ТАК	☐	НІ
Приклад 2	☐	ТАК	☐	НІ
Приклад 3	☐	ТАК	☐	НІ
Приклад 4	☐	ТАК	☐	НІ

[Завантажити приклади >>>](#)

 Розкажіть, чи було у вас бажання скористатися запропонованим? Чи було враження, що повідомлення маскувалися під звичайний зміст?

Підсумовуючи, зверніть увагу, що реклама переконлива за своєю природою, щоб підштовхнути нас щось купити, обмінюватися даними, відвідати веб-сайти. Розкажіть, що реклама повинна бути відділеною від іншого змісту позначкою «реклама» на телебаченні, звуковим сигналом на радіо, графічною позначкою в газеті.

ВПРАВА 3. «Робота з рекламними роликами»

– 10-15 хв.

– аналіз медіатекстів.

Діти переглядають **рекламу «Наш сік»** https://youtu.be/T7A-gzJ_wOU і розповідають:

- Що вони побачили в ролику?
- Що привернуло увагу?
- Що вам сподобалося?
- Чи сподобалася вам музика, чому?
- Чи сподобалося вам зображення і чому?
- Чи зрозуміли ви про що йдеться?
- Якщо ви купите цей сік, то чому?

Рекламний ролик про «Наш сік» – це медіатекст, який спрямований на дітей і говорить про те, щоб вони споживали «Наш сік», бо він смачний, корисний, натуральний і купує його мама, якій ми довіряємо. Реклама містить такі ключові слова – меседжі (повідомлення), яким ми віримо і які викликають позитивні емоції. Наприклад, вислови: «турбота з перших рук», «наші фрукти», «смачний і корисний». Ці вислови супроводжуються емоційним піднесеним дитячим тоном та впевненим ствердним тоном мами, яскравими кольорами, легкою веселою музикою і позитивними образами родини. Тобто реклама впливає на нас, використовуючи маніпуляції, у першу чергу, через довіру і підштовхує нас споживати саме цей продукт.

Для закріплення матеріалу вчитель пропонує попрацювати ще з двома роликами.

1. **Реклама «Живчик»** <https://youtu.be/tGa80DJW03E>

Діти переглядають ролик і записують у зошит слова, які вони запам'ятали.

Відповідають на запитання, що їм сподобалося, які образи вони побачили, як на них вплинула музика.

2. **Реклама «Кіндер сюрприз»** <https://youtu.be/DfEL-nNBtsc>

Так само переглядають ролик і записують у зошит слова, які вони запам'ятали.

Відповідають на запитання, що їм сподобалося, які образи вони побачили, як на них вплинула музика.

Вчитель пропонує після перегляду підійти до дошки, де прикріплені дві картки «ПРИЄМНО» та «НЕПРИЄМНО» і стікерами позначити, які емоції викликав у них перегляд.

 Усі переглянуті ролики побудовані за однаковими принципами: вплив на емоції, яскраві кольори, весела музика і акцент на радості, пригодах, смаку, натуральності, корисності.

Вчитель/ка підводить учнів до розуміння, що рекламі не завжди треба довіряти, ставлячи запитання:

- Чи справді всі ці продукти можна всім споживати і що вони є винятково корисні?
- Чи є такі дітки або дорослі, яким не можна споживати солодку газовану воду чи шоколад? Якщо не можна, то з яких причин?

Вчитель пояснює, що всі люди різні і мають свої особливості, наприклад різний стан здоров'я (цукровий діабет, алергія...), про що не йшлося в жодній рекламі.

ГРА – РУХАНКА

Діти встають і гуртуються за ознаками, які зачитує вчитель:

- Ми схожі за *кольором волосся* (діти об'єднуються в групи: біляві, русяві, чорняві, руденькі);
- Ми схожі за *зростом* (діти об'єднуються в групи: високі, середні, низенькі);
- Ми *любимо займатися* (діти об'єднуються в групи: гратися, вчитися, плавати);
- Ми схожі за *статтю* (діти об'єднуються в групи: дівчатка і хлопчики);
- Ми схожі тим, що *навчаємося в одному класі* (всі стають у коло, беруться за руки і говорять девіз: «Ми всі різні, але всі однакові, бо всі рівні»).

Вчитель пояснює основи понять «медіатекст», «меседж», «реклама», «маніпуляція» згідно з віковими особливостями молодших школярів, на доступному рівні спрощуючи та адаптуючи наукові терміни.

 Медіатекст – це повідомлення, з якими звертаються до вас медіа (газетна стаття, телепередача, відеокліп, фільм, пісня, реклама тощо).

Медіа – це книжки, газети, інтернет-медіа, гаджети, фільми – те, що зберігає і передає інформацію.

Меседж – це найважливіша ідея з фільму, книжки, оголошення, серіалу тощо.

Реклама – стимулювання до купівлі деяких товарів (послуг) через показ лише його гарних сторін. Існує в різних формах: рекламного ролика, великих плакатів на стінах будівель, так званих «рекламних щитів», тексту, картинки з написом, плакату, оголошення тощо. Ми бачимо рекламу в інтернеті, на телебаченні, на вулицях – тобто всюди, де можна досягнути потенційних покупців.

Маніпуляція – неправда або перекручені факти з метою впливу на погляди і поведінку інших людей.

ВПРАВА 4. «Робота з соціальною рекламою».

– 10 хв.

– аналіз медіатекстів.

Не вся реклама спрямована на споживання тих чи інших товарів. Також є реклама, яка вчить нас культури спілкування, доброзичливості, толерантного ставлення до різних людей. Адже ми з вами і всі інші люди, що нас оточують, різні, але маємо також багато спільного, і всі ми рівні.

Вчитель пропонує переглянути **соціальний ролик** <https://youtu.be/nBb68MHLMI4>.

Запитання:

- Яких рибок ми побачили (різні кольори)?
- Чому сіра рибка спочатку була сумна?
- Чим рибки були особливі? Що вони вміли робити?
- Чи погоджуєтесь ви, що всі рибки, попри колір, були унікальні, індивідуальні й особливі?
- Як ви думаєте, чи люди, так само як і риби, різні і мають різні таланти?
- Якщо люди різні і не схожі між собою, чи є вони рівні?
- Згадайте кінцівку ролика, коли кольорова рибка запросила сіру йти разом, чого вчить нас цей вчинок?

 Люди також є різними, але рівними, і найважливішими рисами людської взаємодії є спілкування, дружба, сприйняття, повага, добросердечність, толерантність.

Отже, сьогодні ми багато цікавого дізналися, зокрема про вплив рекламних роликів на наш розвиток. Ми зрозуміли, що реклама може маніпулювати нами, нав'язувати нам смаки і бажання. Але є й інший вид реклами – соціальна, вона важлива і показує нам позитивні приклади життя і взаємодії в суспільстві.

Заняття 3

СТВОРЕННЯ МЕДІАТЕКСТІВ «ПРАВА ДИТИНИ»

Головна ідея заняття

На прикладі роботи з медіатекстами про права дитини навчити школярів створювати тематичну газету про права дитини, формувати розуміння прав дитини та виховувати повагу до прав дитини в учнів.

Необхідне обладнання: картки, «квітка прав», ватман, роздатки, клей, ножниці, фломастери або маркери, листки А-5.

Мета: розвивати компетентність зі створення медіатекстів у формі дитячої газети.

Вчитель демонструє учням зразки газет: шкільної, дитячої, місцевої чи районної. (Зразок 1 http://rcn.org.ua/e107_files/downloads/Veselka30.pdf – шкільна газета, всі інші вчитель добирає на власний розсуд).

Запитання:

- Чи знаєте ви, що таке газета?
- Чи читали ви коли-небудь газету і яку?
- Чи читають газету ваші рідні?
- Про що можна дізнатися з газети?
- А що означає слово газета?

Вчитель підводить учнів до розуміння, що таке газета, які її особливості та основні структурні елементи, адаптовує поняття до розуміння молодших школярів.

Газети – найстарші мас-медіа, й усі інші медіа (радіо, телебачення, інтернет) розпочинали з того, що їх наслідували. Газети, а також журнали ще називають пресою.

Для вчителя:

Преса – це друкований та розмножений медіапродукт, який нанесений методом друку на папір, містить тексти, малюнки, фотографії.

Газети і журнали ще називають періодикою. Періодичні друкovanі видання (або ж періодика) мають постійну назву, мають стале число випусків упродовж певного періоду (тижня, місяця, року), оформлені в одному стилі.

Для дітей:

Газета – це періодичне, переважно щотижневеве видання, яке містить різноманітні матеріали про події, які відбулися у місті, районі, області, державі, Європі чи світі. Газети бувають: центральні, обласні, районні, місцеві, газети установ, навчальних закладів.

- Як побудована сучасна газета?

Газети бувають різного розміру. Розмір газети називається формат. Газета може бути великою або маленькою, компактною. Великі газети зручно читати вдома, в офісі, а маленькі навіть у транспорті.

Газета починається з назви. Часто перша сторінка газети містить фото і заголовки матеріалів, які можна прочитати на подальших сторінках та головну новину.

Внутрішні сторінки розкривають зміст, який зазначено на першій сторінці та містять рубрики (розділи) і заголовки. Кожна внутрішня сторінка – це цікавий заголовок. Також на внутрішніх сторінках розміщені ілюстрації та реклама.

Над створенням газети працює багато спеціалістів: кореспонденти, редактори, художники, друкарі, верстальники тощо. Кореспонденти збирають цікавий матеріал і описують його. Редактори читають та готують матеріал до друку, а головний редактор дає дозвіл друкувати газету, художники роблять оформлення газети.

ВПРАВА 1. «Створення дитячої шкільної газети».

Вчитель ознайомлює школярів з поняттям «Права дитини» та «Конвенцією про права дитини».

Конвенція про права дитини (версія для дітей)

Стаття 1. Визначення дитини. Доти, поки тобі не виповниться 18 років, ти вважаєшся дитиною і маєш всі права, які викладені в цій Конвенції.

Стаття 2. Заборона дискримінації. Ти не повинен піддаватися дискримінації з будь-якої причини, включаючи причини раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, переконань, походження, соціального або майнового стану, стану здоров'я і народження, твоїх батьків або законних опікунів або яких-небудь інших обставин.

Стаття 3. Найкраще забезпечення прав дитини. У всіх діях щодо дітей, першочергова увага повинна приділятися найкращому забезпеченню твоїх інтересів і інтересів будь-якої дитини.

Стаття 4. Здійснення прав Конвенції. Держава повинна подбати, щоб права цієї Конвенції були доступні тобі і всім дітям.

Стаття 5. Виховання в сім'ї і розвиток здібностей дитини. Твоя сім'я несе основну відповідальність за твоє виховання так, щоб у міру того, як ти ріс, ти вчився правильно користуватися своїми правами. Держава повинна поважати це право.

Стаття 6. Право на життя та розвиток. Ти маєш право жити і розвиватися. Держава зобов'язана забезпечити твоє виживання і здоровий розвиток.

Стаття 7. Реєстрація здоров'я, імені, громадянство і турбота батьків. Ти маєш право на офіційну реєстрацію твого народження, ім'я і громадянство. Ти маєш право знати своїх батьків і розраховувати на їхнє піклування.

Стаття 8. Збереження індивідуальності. Держава повинна дотримуватися твого права на ім'я, громадянство і родинні зв'язки.

Стаття 9. Розлучення з батьками. Тебе не повинні розлучати з твоїми батьками за винятком тих випадків, коли це в твоїх інтересах (Наприклад, коли батьки не піклуються про тебе або жорстоко з тобою поведуться). Якщо твої батьки розлучили-

ся, ти маєш право регулярно зустрічатися з ними, крім тих випадків, коли це може завдати тобі шкоди.

Стаття 10. Возз'єднання родини. Якщо ти і твої батьки живете в країнах, ти повинен мати можливість перетинати кордони цих країн і в'їжджати у власну, щоб підтримувати особисті стосунки з твоїми батьками або возз'єднатися з сім'єю.

Стаття 11. Захист від незаконного переміщення в іншу країну. Держава повинна вжити заходів, щоб запобігти незаконному вивезенню тебе з твоєї країни.

Стаття 12. Повага до поглядів дитини. Якщо дорослі ухваляють рішення, що стосуються твоїх інтересів, ти маєш право на свободу вираження поглядів і твоя думка має бути врахована при ухваленні таких рішень.

Стаття 13. Свобода вираження поглядів та інформації. Ти маєш право мати, шукати, отримувати і передавати інформацію будь-якого роду (наприклад, за допомогою письма, мистецтва, телебачення, радіо або інтернету), якщо тільки ця інформація не шкодить тобі й іншим людям.

Стаття 14. Свобода думки, совісті і релігії. Ти маєш право на переконання і релігію і можеш практикувати свою релігію, якщо тільки це не порушує права інших людей. Твої батьки повинні пояснити тобі ці права.

Стаття 15. Свобода асоціацій і мирних зборів. Ти маєш право зустрічатися і об'єднуватися в групи з іншими дітьми, якщо тільки це не шкодить іншим людям.

Стаття 16. Особисте життя, честь і репутація. Ти маєш право на особисте життя. Ніхто не має права шкодити твоїй репутації, а також входити в твій будинок і читати твої листи або електронну пошту без дозволу. Ти і твоя сім'я мають право на захист від незаконного посягання на вашу честь і репутацію.

Стаття 17. Доступ до інформації та мас-медіа. Ти маєш право на достовірну інформацію з різних джерел, зокрема книг, газет і журналів, телебачення, радіо та інтернету. Інформація повинна бути корисною і доступною твоєму розумінню.

Стаття 18. Відповідальність батьків. Батьки несуть рівну відповідальність за твоє виховання і розвиток і повинні завжди враховувати твої інтереси. Держава має надавати батькам належну допомогу у вихованні та розвитку дітей, особливо, якщо батьки працюють.

Стаття 19. Захист від всіх форм насильства, недбалого поведження і жорстокого поведження. Держава повинна забезпечити, щоб про тебе добре дбали, і захищати тебе від насильства, недбалого ставлення і жорстокого поведження з боку батьків або тих, хто про тебе піклується.

Стаття 20. Захист дитини, позбавленої сім'ї. Якщо батьки і родина не можуть про тебе дбати достатньою мірою, тоді за тобою повинні дивитися люди, які поважають твою релігію, традицію і мову.

Стаття 21. Усиновлення. Якщо тебе всиновлюють, перш за все повинні неухильно дотримуватися твоїх інтересів, незалежно від того, усиновлений ти в країні, де народився, чи тебе перевезли жити в іншу країну.

Стаття 22. Діти-біженці. Якщо ти приїхав в нову країну, тому що на твоїй батьківщині небезпечно жити, ти маєш право на захист і підтримку. Ти маєш право на такі ж права, як і діти, народжені в цій країні.

Стаття 23. Діти-інваліди. Якщо у тебе розумові чи фізичні особливості розвитку, ти маєш право на особливий догляд, підтримку і освіту, так щоб ти міг вести повноцінне і незалежне життя і брати участь в житті суспільства, відповідно до своїх можливостей.

Стаття 24. Здоров'я та охорона здоров'я. Ти маєш право на охорону свого здоров'я (наприклад, ліки, доступ до лікарні та кваліфікованих медичних працівників). Ти маєш право на питну воду, поживну їжу, чисте довкілля і профілактику хвороб, щоб ти залишався здоровим. Багаті країни повинні допомогти біднішим країнам досягти таких стандартів.

Стаття 25. Періодична оцінка при опікуванні. Якщо ти перебуваєш під опікою, і про тебе піклуються місцева влада або установи, а не твої батьки, держава повинна регулярно перевіряти твої умови життя, щоб переконатися, що за тобою забезпечений хороший догляд.

Стаття 26. Соціальне забезпечення. Суспільство, в якому ти живеш, має надати тобі можливість користуватися його благами, які допомагають тобі розвиватися і жити в хороших умовах (наприклад, освітою, культурою, харчуванням, здоров'ям і соціальним забезпеченням). Держава повинна надати додаткові кошти для дітей нужденних сімей.

Стаття 27. Рівень життя. Ти маєш право на рівень життя, необхідний для твого фізичного, розумового, духовного і морального розвитку. Держава повинна допомагати тим батькам, які не можуть забезпечити своїм дітям необхідні умови життя.

Стаття 28. Право на освіту. Ти маєш право на освіту. У школах повинні дотримуватися права дитини і проявляти повагу до її людської гідності. Початкова освіта повинна бути обов'язковою і безплатною. Багаті країни повинні допомогти біднішим країнам досягти таких стандартів.

Стаття 29. Цілі освіти. Навчальні заклади повинні розвивати твою особистість і повністю розкрити твої таланти, розумові та фізичні здібності. Вони повинні підготувати тебе до дорослого життя і навчити поважати твоїх батьків, культурні цінності і традиції, своїї та інших країн. Ти маєш право вчитися правильно користуватися своїми правами.

Стаття 30. Діти, які належать до меншин і корінного населення. Ти маєш право говорити рідною мовою, дотримуватися рідних звичаїв і сповідувати свою релігію незалежно від того, чи поділяють їх більшість людей в твоїй країні.

Стаття 31. Відпочинок, дозвілля і культурне життя. Ти маєш право на відпочинок та ігри, а також на участь у культурному і творчому житті.

Стаття 32. Дитяча праця. Держава повинна захищати тебе від небезпечної, шкідливої і непосильної роботи, яка заважає твоїй освіті і дозволяє іншим тебе експлуатувати.

Стаття 33. Діти і незаконне вживання наркотичних засобів. Держава повинна зробити все можливе, щоб уберегти тебе від незаконного вживання наркотиків, не допустити твоєї участі у виробництві і торгівлі наркотиками.

Стаття 34. Захист від сексуальної експлуатації. Держава повинна захищати тебе від будь-яких форм сексуального насильства.

Стаття 35. Захист від торгівлі дітьми, контрабанди та викрадення. Держава повинна всіма силами боротися проти викрадення, контрабанди та продажу дітей в інші країни з метою експлуатації.

Стаття 36. Захист від інших форм експлуатації. Ти повинен бути захищений від будь-яких дій, які можуть завдати шкоди твоєму розвитку та добробуту.

Стаття 37. Захист від катувань, жорстокого поводження і позбавлення волі. Якщо ти порушив закон, з тобою не повинні поводитися жорстоко. Тебе не можуть помістити у в'язницю разом з дорослими, у тебе повинна бути можливість підтримувати контакт зі своєю сім'єю.

Стаття 38. Захист дітей, яких зачепили збройні конфлікти. Якщо тобі не виповнилося 15 років (18 – в більшості європейських країн), держава не повинна дозволити тобі вступати в армію або безпосередньо брати участь у збройних конфліктах. Діти в зонах військових конфліктів повинні діставати особливий захист і догляд.

Стаття 39. Відновлювальний догляд. Якщо ти виявився жертвою жорстокого поводження, конфлікту, тортур, зневаги або експлуатації, то держава повинна зробити все можливе, щоб відновити твоє фізичне і душевне здоров'я і дати тобі повернутися до лав спільноти.

Стаття 40. Здійснення правосуддя щодо неповнолітніх правопорушників. Якщо тебе звинуватили в порушенні законів, з тобою повинні поводитися так, щоб твоя людська гідність була збережена. Ти маєш право на правову допомогу і можеш бути засудженим до тюремного ув'язнення тільки за дуже серйозні злочини.

Стаття 41. Застосування найвищих норм. Якщо закони твоєї країни захищають права дитини краще, ніж положення цієї Конвенції, то слід застосовувати закони цієї країни.

Стаття 42. Поширення інформації про Конвенцію. Держава повинна поширювати інформацію про Конвенцію серед дорослих, установ і дітей.

Статті 43-54. Зобов'язання держав. Ці статті пояснюють, як дорослі і держави повинні працювати разом, щоб забезпечити дотримання прав дітей.

Примітка: Конвенція з прав дитини була ухвалена Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй 1989 року і набрала чинності 1990 року. У Конвенції 54 статті, що визначають права дітей і як ці права повинні бути забезпечені і підтримані державами. Майже всі країни в світі ратифікували цю Конвенцію, обіцяючи дотримуватися всіх прав і свобод цієї Конвенції.

Джерело: *Посібник з навчання дітей правам людини «Компасіто» (Конвенція про права дитини / версія для дітей) 322-325.*

Учні всі разом придумують назву газети та записують її на ватмані, далі фіксують номер випуску газети (наприклад, № 1) та видавця (клас), оформляють заголовок «Мої права», наклеюють основну ілюстрацію (квітку прав).

[Завантажити квітку прав >>>](#)

ВПРАВА 2

– 15-20 хв.

– робота в групах.

Учні об'єднуються у групи (приблизно по 5-6 осіб у групі), отримують завдання скласти рубрики (1 група – 1 рубрика). Вчитель пояснює, що кожна картка містить інформацію про права дитини. Школярі мають ознайомитися з матеріалом картки і, розрізавши її на частинки, визначити заголовок рубрики, ілюстрацію і текст, номер випуску, видавця: все це оформити на аркушику А-5. Далі кожна група розповідає про свою рубрику, віддає свій матеріал головному редактору (вчителю), який розміщує матеріал на сторінці газети.

(Ілюстрації потребують авторського виконання) – можна, щоб діти створили колаж/постер.

ГРУПА 1

Всі діти – рівні

Всі діти незалежно від національності, мови, кольору шкіри, статі, релігії, переконань, походження, соціального стану, здоров'я або майнового стану є рівні у своїх правах.

Ілюстрація

ГРУПА 2

Всі діти мають доступ до інформації та мас-медіа

Ти маєш право на достовірну інформацію з різних джерел, зокрема книг, газет і журналів, телебачення, радіо та інтернету. Інформація має бути корисною і доступною для тебе.

Ілюстрація

ГРУПА 3

Всі діти мають право на свободу вираження поглядів та інформації

Ти маєш право мати, шукати, отримувати і передавати інформацію будь-якого роду (наприклад, за допомогою письма, мистецтва, телебачення, радіо або інтернету), якщо тільки ця інформація не шкодить тобі й іншим людям. Якщо дорослі ухвалюють рішення, ти маєш право на свободу вираження поглядів, і твоя думка має бути врахована.

Ілюстрація

ГРУПА 4

Всі діти мають право на гідний рівень життя та соціальне забезпечення

Ти маєш право на рівень життя, необхідний для твого фізичного, розумового, духовного і морального розвитку. Суспільство, в якому ти живеш, має надати тобі можливість користуватися його благами, які допомагають тобі розвиватися і жити в хороших умовах (наприклад, освітою, культурою, харчуванням, здоров'ям і соціальним забезпеченням) Держава повинна допомагати тим батькам, які не можуть забезпечити своїм дітям необхідні умови життя.

Ілюстрація

ГРУПА 5

Всі діти мають захист від всіх форм насильства, недбалою і жорстокого поводження

Держава повинна забезпечити, щоб про тебе добре дбали, і захищати тебе від насильства, недбалою ставлення і жорстокого поводження з боку батьків або тих, хто про тебе піклується. Жодна дитина не може бути піддана катуванню, знущанню незаконному арешту або позбавлення волі.

Ілюстрація

**Особлива турбота для дітей з особливими потребами
(інвалідам)**

Якщо у дитини є розумові або фізичні особливості розвитку, він/вона має право на особливий догляд, підтримку і освіту, так щоб він/вона міг/могла вести повноцінне і незалежне життя і брати участь у житті суспільства, відповідно до своїх можливостей.

Ілюстрація

[Завантажити картки >>>](#)

 Ми створили першу сторінку, яка містить назву, номер випуску, видавця, заголовок, а також ілюстрації. Ця газета буде збірником наших прав.

 Запитання:

- Що нового ви дізналися з цієї газети?
- Чи сподобалося вам створювати газету? Чому?

Отже, сьогодні ми працювали над створенням газети, змогли відчувати себе у ролі її творців. Ми працювали над поняттям «права дитини» і їх змістом та знаємо, що дотримання прав забезпечує гармонійний розвиток.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Больц Норберт. Абетка медіа / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Переклад з німецької В. Климченка. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. – 177 с.
2. Збірник статей П'ятої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ. : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2017. – 393 с.
3. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К. : ЦВП, АУП, 2016. – 243 с.
4. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу/ Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. — К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. — 319 с.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр Вільної Преси, 2014. — 431 с.
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр Вільної Преси, 2014. — 431 с.
7. Посібник з навчання дітей правам людини «Компасіто» (Конвенція про права дитини / версія для дітей) — С.322-325.
8. <https://edukacjamedialna.edu.pl/lekcyjne/sprawne-szukanie-informacji>.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Бакка Тамара Володимирівна – доцент кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти факультету історичної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук. Директор Всеукраїнської Спілки викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти. Співавтор шкільних програм, підручників та навчально-методичних посібників із громадянської освіти та суспільствознавчих дисциплін рекомендованих МОН для загальноосвітньої школи та педагогічних ВНЗ України, співавтор посібника «Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін».

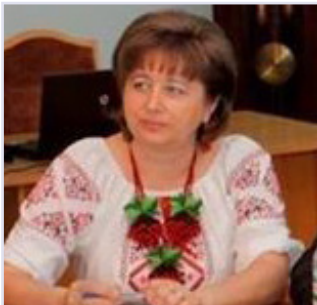

Голощакова Валерія Василівна – учитель початкових класів комунального закладу «Харківський санаторний навчально-виховний комплекс № 13» Харківської обласної ради», випускниця Літньої школи анімації (2016), що проходила в межах фестивалю «Кіномедіа», та 10-ї Літньої школи з медіаосвіти і медіаграмотності АУП (2017), учасниця П'ятої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи».

Дегтярьова Галина Анатоліївна – завідувач кафедри методики навчання мов і літератури КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», кандидат педагогічних наук, випускниця 1-ї Літньої школи медіаосвіти АУП, регіональний координатор впровадження медіаосвіти в навчальні заклади Харківської області, медіатренер, медіапедагог, учасниця міжнародного проекту «МедіаНавігатор»,

спрямованого на укріплення медіаграмотності в країнах Східної Європи. Співавтор Програми «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа» для учнів 1–4 класів початкової школи (2013), що стала переможцем всеукраїнського конкурсу, програми факультативного курсу для учнів 5 класу «Книга у світі Медіа» (2013), науково-методичного посібника «Практична медіаосвіта: авторські уроки» (2013), науково-методичного посібника «Формування медіаграмотності педагогів» (2014), рекомендованого МОН України, навчально-методичного посібника для вчителя 8 (9) клас «Основи медіаграмотності: плани-конспекти уроків» (2014).

Євтушенко Раїса Іванівна – головний спеціаліст Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОНУ, співавтор посібника «Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін», співавтор навчально - методичного комплексу з громадянської освіти, підручника з основ гендерної рівності для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Відповідала за організацію та

проведення низки всеукраїнських учнівських конкурсів, семінарів, конференцій з проблем викладання суспільних дисциплін, гендерної рівності, попередження торгівлею людьми, прав людини, що проводились в Україні спільно з Радою Європи, ОБСЄ, нідерландським Інститутом оцінювання «Сіто», Інститутом Еберта.

Іванова Інна Богданівна - вчитель початкових класів вищої категорії, вчитель-методист, сертифікований медіапедагог та медіатренер, заступник директора загальноосвітньої школи з НВР Першотравненської школи №2 Дніпропетровської обл. Випускниця 7 Літньої школи з медіаосвіти та медіаграмотності АУП. Викладач 9 та 10 Літніх шкіл з медіаосвіти та медіаграмотності АУП. Викладач курсів і з медіаосвіти для вчителів початкових класів при Дніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти. Викладач експериментальних курсів для молодших школярів «Сходинки до медіаграмотності», «Я у медіапросторі» та факультативного курсу «Основи медіаграмотності» у 8 класі загальноосвітньої школи. Автор програми (разом з А. Кожановою) з медіаграмотності «Я у медіапросторі» для початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів (рекомендовано МОН, лист ІМЗО №2.112-Г-831 від 28.11.16)

Крамаровська Світлана Миколаївна – учитель англійської мови та інформатики, учитель-методист Харківської гімназії № 172 Харківської міської ради Харківської області, випускниця 5-ї Літньої школи з медіаосвіти і медіаграмотності АУП, Співавтор Програми «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа» для учнів 1–4 класів початкової школи (2013), що стала переможцем всеукраїнського конкурсу, підручника для 2–4 класів «Інформатика» та навчально-методичного комплексу до нього (робочий зошит, електронний додаток, експрес-контроль), рекомендованих МОН України.

Мелешенко Тетяна Володимирівна

– заступник декана з навчально-виховної роботи факультету історичної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук. Менеджер Всеукраїнської Спілки викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти. Співатор шкільних програм, підручників та навчально-методичних

посібників і з громадянської освіти та суспільствознавчих дисциплін рекомендованих МОН для загальноосвітньої школи та педагогічних ВНЗ України, співавтор посібника «Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін».

Шкребець Олена Олексіївна – учитель початкових класів, старший учитель Харківської гімназії № 46 ім. М. В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області, випускниця 7-ї Літньої школи з медіаосвіти і медіаграмотності АУП, учасниця Четвертої і П'ятої міжнародних науково-методичних конференцій «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи».

Викладач 10ї і 13ї Літніх шкіл медіаосвіти та медіаграмотності АУП.

**Медіаграмотність та критичне мислення
в початковій школі:
посібник для вчителя**

.....

Літературний редактор *Олександр Телемко*
Верстка *Юлія Гуза*
Обкладинка *Ольга Хворостина*

Академія української преси

тел. (044) 223 73 11

e-mail: info@aup.com.ua

Сайт: <http://aup.com.ua/>

Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність»:

<http://www.medialiteracy.org.ua/>

Сторінка на Facebook: <https://www.facebook.com/aupfoundation>